



LATVIJAS NEREDZĪGO BIBLIOTĒKA

Pārskats par darbu 2022.gadā



Saturs

Pārskata perioda kopsavilkums	3
1. Vispārīgs Latvijas Neredzīgo bibliotēkas raksturojums	6
2. Finansiālais nodrošinājums.....	10
3. Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums	12
4. Personāls	13
5. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība	14
6. Krājums	30
7. Darbs ar bērniem un jauniešiem	36
8. Novadpētniecība un tīfologija	43
9. Projekti.....	49
10. Publicitāte	50
11. Sadarbības tīkla raksturojums.....	59
12. Metodiskais un konsultatīvais darbs.....	61
Pielikumi.....	64
___Nr. 1 “Profesionālās pilnveides un izglītojoši pasākumi”	65
___Nr. 2 “Publicitāte 2022”	72
___Nr. 3 “2022. gads attēlos”.....	77

Pārskata perioda kopsavilkums

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas (LNerB) darba prioritātes 2022. gadā:

1. Nodrošināta pielāgotās literatūras pieejamība visā Latvijas teritorijā iedzīvotājiem ne tikai ar redzes invaliditāti, bet arī cilvēkiem ar citādām lasīšanas grūtībām. Nostiprināta sadarbība ar LNerB 120 ārējās apkalpošanas punktiem sociālās aprūpes iestādēs un nevalstiskajās organizācijās, kā arī pašvaldību publiskajās bibliotēkās visā Latvijā. Izsniegums SBA kārtā caur publiskajām bibliotēkām pārskata periodā – 7428 vienības.

2. Izmantojot bibliotēkas audiogrāmatu lejupielādes servisa sistēmu BALSS, plašam lietotāju lokam tiek nodrošināta iespēja saņemt pielāgoto literatūru attālināti, patstāvīgi autorizējoties sistēmā, lai lejuplādētu LNerB krājumā esošu audiogrāmatu elektronisko versiju (pieejamas 2358 grāmatas). Lejupielāžu skaits 2022.gadā ir 4674.

3. LNerB veikta mācību grāmatu pārveide pielāgotā formātā (audio), lai atvieglotu mācību procesu skolēniem ar lasīšanas traucējumiem (t.sk., disleksiju). Turpināts darbs pie grāmatu pārveidošanas DAISY formātā, kas dod iespēju sinhronizēt tekstu ekrānā ar audioierakstu.

4. LNerB uzsākta pielāgotās literatūras izdošana vieglajā valodā. LNerB darbinieces apguva tekstu veidošanu/tulkošanu/adaptēšanu vieglajā latviešu valodā Latvijas Universitātes intensīvajā kursā “Vieglā valoda sociālai iekļaušanai”. 2022. gadā izdotas pirmās trīs grāmatas ar oriģinālilustrācijām.

5. Mērķtiecīga novadpētniecības un tifloloģijas materiālu atlase digitalizācijai un datu ievadei Pētniecības datu bāzē.

6. Latvijas Neredzīgo bibliotēkas reorganizācija atbilstoši Valsts pārvaldes iekārtas likuma 15.panta trešās daļas 3. un 4.punktam.

7. Nodrošināta pieejamība kultūras mantojumam, daudzpusīgiem pakalpojumiem veicot informācijas reproducēšanu pielāgotos formātos – audiogrāmatas, palielinātā drukā, grāmatas Braila rakstā un grāmatas ar kombinētiem pielāgojumiem, kā arī, reproducējot pielāgoto mācību literatūru skolēniem ar lasīšanas traucējumiem, t.sk. disleksiju.

8. Attīstīta LNerB kā pielāgotās literatūras centrs, kultūras un izglītības vieta personām, kuras ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem vai citādām lasīšanas grūtībām, veicinot viņu sociālo integrāciju sabiedrībā. Dota iespēju cilvēkiem ar īpašām vajadzībām pielietot savas prasmes un radošumu, kā arī apgūt jaunas zināšanas, tādējādi paaugstinot viņu pašapziņu un pašnoteikšanos.

9. Bibliotēkas atpazīstamības veicināšana un sadarbības attīstīšana – būt par stabilu sadarbības partneri izglītības, kultūras un sociālajām iestādēm, kā arī citām institūcijām un uzņēmumiem informācijas pieejamības jautājumos. Bibliotēkas un tās pakalpojumu

atspoguļojums dažādos pieejamajos informācijas kanālos – semināri, konferences, intervijas, TV, sociālie tīkli.

10. Bibliotēkas aktīva dalība Kultūras ministrijas rīkotajā akcijā #Ēkultūra .

2022. gadā visvairāk skatījumu ir Rūdolfa Blaumana novelei “Raudupiete” (4129 skatījumi), Kārļa Skalbes literārajai pasakai “Kaķīša dzirnavas” (4109) un Rūdolfa Blaumaņa “Salna pavasarī” (2866). Salīdzinot ar 2021. gadu, par 8% pieaudzis YouTube skatījumu skaits, savukārt par 59% noskatīto stundu skaits. Analītikas dati liecina, ka iespēju noklausīties Rūdolfa Blaumaņa stāstus un noveles aktīvi izmanto izglītības iestāžu audzēkņi.

11. Dalība Latvijas Bibliotekāru biedrības (LBB) izsludinātajā nominācijā «Gada notikums Latvijas bibliotēkās 2021». Nominācijai bija izvirzīti 16 notikumi, ietverot gan nacionālas un reģionālas nozīmes, gan vietēja mēroga notikumus. Balsošanas procesā piedalījās 374 balsotāji, pavisam kopā nododot 1142 balsis. Latvijas Neredzīgo bibliotēkas pieteiktais notikums „Bibliotēkas audiogrāmatu lejupielādes servisa sistēma “Balss” ieguva 108 balsis, ierindojoties 3. vietā.

12. Sadarbības attīstība ar ārvalstu bibliotēkām pielāgotās literatūras apmaiņā, izmantojot Globālo Grāmatu servisu (ABC Global Book Service). Izmantojot Globālo Grāmatu servisu ABC saņemtas 23 grāmatas no Izraēlas un Krievijas (izsniegums 708 vienības), no LNERB krājuma pieprasīta 21 grāmata lasītājiem ASV, Izraēlā un Igaunijā.

13. Latvijas Neredzīgo bibliotēka atbalstīja LNB ideju un ar savu stāstu pievienojās ceļā uz gaidāmo notikumu grāmatniecības vēsturē „Laviešu grāmatai 500”. Lai izceltu un izgaismotu bibliotēkas īpašās un senākās grāmatas, atklātu grāmatu kolekciju, kas ir kļuvusi par grāmatniecības vēstures sastāvdaļu, Latvijas Neredzīgo bibliotēkas Braila raksta nodaļas vadītāja Gunta Bite video esejā sniedza stāstījumu par pirmajām grāmatām latviešu valodā Braila rakstā, par bibliotēkā izveidoto Braila raksta grāmatu ekspozīciju, kas nodrošina uzkrāto vēstures liecību pieejamību sabiedrībai.

14. Attālināto pakalpojumu pilnveidošana.

Pārskata periodā bibliotēka lietotājiem turpināja piedāvāt Covid 19 pandēmijas laikā vairāk aktualizētos attālinātos pakalpojumus:

- ✓ E – katalogs – iespēja izvēlēties un rezervēt grāmatas pa tālruni un e pastu;
- ✓ LNERB digitālā bibliotēka;
- ✓ Audiogrāmatu lejuplāde LNERB servisā BALSS;
- ✓ Pielāgotās literatūras (audiogrāmatas, Braila raksta grāmatas, grāmatas palielinātā drukā) piegāde pa pastu un ar bibliotēkas transportu;
- ✓ Visa veida uzziņu un konsultāciju sniegšana pa tālruni un e-pastu;
- ✓ Autorizācijas datu izsniegšana datu bāzei Letonika;

- ✓ Informācijas resursu no krājuma skenēšana un elektroniska nosūtīšana.

Attālināto pakalpojumu pieejamību lietotājiem nodrošina bibliotēkas tīmekļa vietne <http://www.neredzigobiblioteka.lv/>, e-pasts info@neredzigobiblioteka.lv un telekomunikāciju sakari pa tālruni. Attālināti pieejama aktuālā informācija sociālajos tīklos:

Twitter: <https://twitter.com/LNerB>;

Facebook: <https://www.facebook.com/LNerB/>

Draugiem.lv <https://www.draugiem.lv/neredzigobiblioteka.lv/>

Jauni pakalpojumi

1. Attālinātā piekļuve Latvijas Neredzīgo bibliotēkas digitālajam saturam (16.lpp.).

Latvijas Neredzīgo bibliotēka attīsta savu pakalpojumu klāstu cilvēkiem ar lasīšanas grūtībām. Ir izveidota bibliotēkas audiogrāmatu lejupielādes servisa sistēma (BALSS). Tas ir jauns pakalpojums, kas reģistrētam Latvijas Neredzīgo bibliotēkas lasītājam, kuram nepieciešama informācija audioformātā, ļauj jebkurā sev ērtā laikā ātri un viegli lejupielādēt bibliotēkas krājumā esošās audiogrāmatas.

2. Jauna pielāgotās literatūras resursa attīstīšana — mācību grāmatu pārveide pielāgotā formātā. Latvijas Neredzīgo bibliotēka sistēmā BALSS piedāvā pielāgoto mācību literatūru skolēniem ar lasīšanas traucējumiem, t.sk. ar disleksiju (17.lpp.).

3. LNerB uzsākusi grāmatu tulkošanu un izdošanu vieglajā valodā (18.lpp.).

Domājot par lasītājiem ar dažādām uztveres un lasīšanas prasmēm, t.sk., imigrantiem, senioriem, cilvēkiem ar uztveres traucējumiem utt., bibliotēka tulkoja un izdeva grāmatas vieglajā valodā. Tās pielāgotas arī audio formātā, palielinātā drukā un Braila rakstā.

4. Izveidojot jaunus bibliotēkas ārējās apkalpošanas punktus un attīstot sadarbību ar publiskajām bibliotēkām, ir palielinājies pieprasījums pēc pielāgotās literatūras, tādēļ bibliotēka 2022. gadā palielinājusi pielāgotās literatūras — grāmatu palielinātajā drukā un audiogrāmatu tiražēšanas apjomu.

Nozīmīgi un jauni projekti

2022. gadā LNerB Jelgavas filiāle turpina aktivitātes UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas (LNK) tīkla „Stāstu bibliotēkas” projektā.

1. Vispārīgs Latvijas Neredzīgo bibliotēkas raksturojums

Latvijas Neredzīgo bibliotēka (turpmāk LNerB) ir Kultūras ministrijas pakļautībā esoša tiešās pārvaldes iestāde, kas veic divējādas – publiskās un specializētās bibliotēkas funkcijas.

LNerB darbojas kā pielāgotās literatūras centrs, kultūras un izglītības vieta personām, kuras ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem vai citādām lasīšanas grūtībām, veicinot viņu sociālo integrāciju sabiedrībā. Dot iespēju cilvēkiem ar īpašām vajadzībām pielietot savas prasmes un radošumu, kā arī apgūt jaunas zināšanas, tādējādi paaugstinot viņu pašapziņu un pašnoteikšanos. LNerB darbības mērķis ir sniegt informāciju un pakalpojumus ikvienam bibliotēkas lietotājam. Personām, kuras atbilst Autortiesību likuma 22.¹ panta pirmās daļas kritērijiem, nodrošina cilvēktiesības brīvi, neierobežoti saņemt kvalitatīvu informāciju pielāgotā formātā, sniedzot bezmaksas pakalpojumus šajā jomā.

Bibliotēka **Rīgā** atrodas Strazdumuižā, iekļaujoties vienotā infrastruktūrā ar organizācijām un iestādēm (Latvijas Neredzīgo biedrība, Neredzīgo biedrības rehabilitācijas centrs, Strazdumuižas dienas centrs, Rīgas Strazdumuižas vidusskola – attīstības centrs un speciālā pirmsskolas izglītības iestāde bērniem ar redzes traucējumiem), kas darbojas redzes invalīdu vajadzībām. Bibliotēka ar 7 tās filiālēm ir nozīmīgs informācijas, kultūras, izglītības, saskarsmes un sociālās integrācijas centrs personām, kuras ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem vai citādām lasīšanas grūtībām, nodrošinot tām kultūras un informācijas pieejamību piemērotā veidā. LNerB ir lielākais pielāgotās literatūras resursu nodrošinātājs Latvijā.

LNerB ir **7 filiālbibliotēkas**. Tās vēsturiski izveidotas Latvijas lielākajās pilsētās redzes invalīdu lokalizācijas vietās, kur redzes invalīdiem bija nodrošinātas darba iespējas un dzīvesvietas, kur atrodas Neredzīgo biedrības teritoriālās organizācijas. Filiālbibliotēkas atrodas teritoriālo organizāciju telpās vai to tiešā tuvumā. LNerB un filiālbibliotēku apkalpes zonas ir sadalītas tā, lai ar LNerB pakalpojumiem būtu pārklāta visa Latvijas teritorija:

- **Balvu filiālbibliotēka** apkalpo lasītājus Balvu, Alūksnes un Gulbenes novados, Smiltenes novada Apes pilsētā un Apes pagastā, Madonas novada Lubānas pilsētā.

- **Cēsu filiālbibliotēka** apkalpo lasītājus Cēsu, Limbažu, Madonas, Smiltenes, Valkas, Valmieras novados un Siguldas novada Lēdurgas pagastā.

- **Daugavpils filiālbibliotēka** apkalpo lasītājus Daugavpils pilsētā, Augšdaugavas, Jēkabpils, Krāslavas novados un Aizkraukles novada Daudzeses, Jaunjelgavas, Mazzalves, Neretas, Pilskalnes, Seces, Sērenes, Staburaga, Sunākstes un Zalves pagastos.

- **Jelgavas filiālbibliotēka** apkalpo lasītājus Jelgavas pilsētā, Jelgavas, Bauskas, Dobeles, Ķekavas, Tukuma novados.

• **Liepājas filiālbibliotēka** apkalpo lasītājus Liepājas pilsētā un Dienvidkurzemes, Kuldīgas un Saldus novados.

• **Rēzeknes filiālbibliotēka** apkalpo lasītājus Rēzeknes pilsētā, Līvānu, Ludzas, Preiļu, Varakļānu, Rēzeknes novados un Krāslavas novada Kastuļinas pagastā.

• **Ventspils filiālbibliotēka** apkalpo lasītājus Ventspils pilsētā, Talsu un Ventspils novados.

2022. gadā LNERB Rīgā un filiāles Balvos, Daugavpilī, Cēsīs, Jelgavā, Liepājā, Rēzeknē, Ventspilī veic lasītāju apkalpošanu 120 ārējās apkalpošanas punktos.

1.Tabula “Bibliotēku sadarbības modelis”

Bibliotēku sadarbības modelis reģionā	Atzīmēt atbilstošo
Centralizēts	X
Decentralizēts	
Jaukta tipa	

Izmaiņas bibliotēku darbībā pārskata periodā (izmaiņas juridiskajā statusā, institūcijas struktūrā u. c. būtiskas izmaiņas)

Saskaņā ar Ministru kabineta 2022.gada 3. maija rīkojumu Nr.311 par konceptuālo ziņojumu "Par bibliotēku nozares politikas īstenošanas pilnveides pasākumiem" paredzēts 2023. gadā reorganizēt Bibliotēku, tās reģionālās struktūrvienības - filiālbibliotēkas ar desmit amata vietām un esošajiem filiālbibliotēku speciālistiem nododot Balvu, Cēsu, Daugavpils, Jelgavas, Liepājas, Rēzeknes, Ventspils pašvaldībām. Attiecīgi filiālbibliotēkas esošajās telpās turpinās pastāvēt kā šo pašvaldību bibliotēku struktūrvienības, sniedzot pakalpojumus cilvēkiem ar redzes invaliditāti un iedzīvotājiem ar lasīšanas traucējumiem un funkcionālo lasītnespēju. Bibliotekāro pakalpojumu nodrošināšanai paredzēto finansējumu minētās pašvaldības saņems valsts budžetā 2023. -2025. gadam un arī turpmākajiem gadiem kā transferta maksājumu.

Lai vienotos par plānoto LNERB reorganizāciju un pakalpojumu pieejamības paplašināšanu pašvaldību publiskajās bibliotēkās iedzīvotājiem ar redzes traucējumiem un funkcionālo lasītnespēju, tai skaitā cilvēkiem ar redzes invaliditāti, Kultūras ministrijas darbinieki un Latvijas Neredzīgo bibliotēkas direktore ir tikušies ar Daugavpils valstspilsētas, Jelgavas valstspilsētas, Liepājas valstspilsētas, Rēzeknes valstspilsētas, Ventspils valstspilsētas, Balvu novada un Cēsu novada pašvaldību vadītājiem. Visas pašvaldības ir apliecinājušas gatavību pārņemt filiālbibliotēkas un to esošos speciālistus, nodrošinot pakalpojumu pieejamības paplašināšanu iedzīvotājiem ar redzes traucējumiem un funkcionālo lasītnespēju, kā arī, saglabājot esošās filiālbibliotēkas kā pakalpojumu sniegšanas vietas Latvijas Neredzīgo

biedrības teritoriālo nodaļu tiešā tuvumā. Latvijas Neredzīgo bibliotēkas direktore A.Jākobsone ir piedalījies Latvijas Neredzīgo biedrības valdes sēdē un teritoriālo organizāciju vadītājus informējusi par plānoto bibliotēkas reorganizāciju un filiālbibliotēku nodošanu pašvaldībām.

Gatavojoties plānotajai Neredzīgo bibliotēkas reorganizācijai, īpaši izvērtēts no VA KISC 2005.-2008.g. bibliotēkai bezatlīdzības lietošanā nodotās specializētās datortehnikas un biroja iekārtu tehniskais stāvoklis un izmantojamība filiālbibliotēkās. Tehnika (112 vien.), kas ir lietotāju nepieprasīta, tehnoloģiski novecojusi vai nav derīga tālākai ekspluatācijai sakarā ar pilnīgu fizisko nolietojumu un remonta neiespējamību, atlasīta nodošanai VA KISC.

Pārskata periodā risināti un attīstīti vairāki uzdevumi, atbilstoši bibliotēkas stratēģijā definētajiem virzieniem:

1. Nodrošināt bibliotēkas ilgtspējīgu attīstību.

- Grāmatu pielāgojumu veidi papildināti ar grāmatām vieglajā valodā audioformātā, palielinātā drukā un Braila rakstā.

- Turpinās pielāgotās mācību literatūras skolēniem ar lasīšanas traucējumiem, t.sk. disleksiju reproducēšana.

- LNerB lietotājiem nodrošināti bibliotekārie, bibliogrāfiskie un informacionālie pakalpojumi attālināti. Bibliotēkas lietotāji informēti par iespēju izmantot bibliotēkas digitālos resursus un digitālās audiogrāmatas saņemt elektroniski.

2. Attīstīt bibliotēkas kompetences un kapacitāti.

- Sniegtas 20 konsultācijas par Braila raksta pierakstu un tekstu reprodukcijas jautājumiem.

- Divi darbinieki apguva tekstu veidošanu/tulkošanu/adaptēšanu vieglajā latviešu valodā Latvijas Universitātes neformālās izglītības programmā “Vieglā valoda sociālai iekļaušanai”.

- Bibliotēkā Rīgā un filiālbibliotēkās uzņemtas 56 ekskursijas, noorganizētas 318 izstādes un 141 kultūras pasākums, popularizējot bibliotēku, tās darbu un jaunākās reproducētās grāmatas.

- Organizēti grāmatas atvēršanas svētki (“Eža kažociņš” vieglajā valodā);

- Lai informētu sabiedrību par vieglās valodas nozīmību organizēta “Kafijas pauze” ar vieglās valodas ekspertēm Guntu Anču un Irīnu Meļņiku;

- VIII Pasaules diktāts latviešu valodā neredzīgajiem Latvijas Neredzīgo bibliotēkas telpās;

- Organizēta tikšanās ar japāņu valodas un kultūras lektoru Uģi Nasteviču.

- Apmeklētas 8 tikšanās, sapulces ar sadarbības partneriem: Aizsardzības ministriju, Viegļās Valodas aģentūru, Rīgas Strazdumuižas vidusskolu — attīstības centru;
- Sniegtas 9 intervijas, no kurām 1 — video esejai projektam “Latviešu Grāmatai 500”.

Secinājumi:

- Īsā laikā bibliotēka ir spējusi nodrošināt darbinieku apmācību un uzrādīt pirmos labos rezultātus grāmatu tulkošanā vieglajā valodā.
- Bibliotēka ir gatava savu funkciju un reprodukcijas darba apjoma palielināšanai, lai nodrošinātu lasītājus ar pielāgotām grāmatām visā Latvijas teritorijā.

Izveidot personām, kuras ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem un citādām lasīšanas grūtībām, pielāgotu krājumu un bibliotekāros, un informacionālos pakalpojumus.

- LNERB Skaņu ierakstu studijā tika tirāžēti un nodoti bibliotēkas lasītājiem 167 audioierakstu nosaukumi CD mp3 formātā ar 2315 stundu skanējumu.
- Turpinās pielāgotās mācību literatūras skolēniem ar lasīšanas traucējumiem, t.sk. disleksiju, reproducēšana. Reproducētas 3 mācību grāmatas audioformātā - pielāgotā mācību literatūra skolēniem ar lasīšanas traucējumiem.
- Palielinātā drukā reproducēta 41 grāmata, katra 12 eksemplāros.
- Grāmatu pielāgojumu veidi papildināti ar grāmatām vieglajā valodā audioformātā, palielinātā drukā un Braila rakstā.
- Izdotas 3 grāmatas vieglajā valodā, katra 25 eksemplāros (visas pieejamas arī digitāli bibliotēkas tīmekļvietnē sadaļā “Digitālā bibliotēka”).
- Viegļajā valodā iztulkots Aizsardzības ministrijas buklets “Kā rīkoties krīzes gadījumā?” un ievietots bibliotēkas tīmekļvietnē, kā arī AM portālā Sargs.lv.
- Braila rakstā reproducēti 23 grāmatu nosaukumi 62 sējumos.
- Izdoti 12 numuri avīzītei “Bazūne” un viens literārais pielikums.
- Izdotas metodiskās vadlīnijas “Iespieddarbu latviešu valodā reprodukcija Braila rakstā” 17 eksemplāros.
- LNERB lietotājiem nodrošināti bibliotekārie, bibliogrāfiskie un informacionālie pakalpojumi attālināti. Bibliotēkas lietotāji informēti par iespēju izmantot bibliotēkas digitālos resursus un digitālās audiogrāmatas saņemt elektroniski, izmantojot bibliotēkas audiogrāmatu lejupielādes servisa sistēmu BALSS.

Attīstīt un nostiprināt sadarbību ar valsts un pašvaldību iestādēm, NVO, LNB un citām publiskajām bibliotēkām pielāgotās informācijas pieejamības jomā.

- Sadarbībā ar sociālās aprūpes centriem, NVO organizēti pasākumi – dzejas un dziesmu pēcpusdienas, rīkotas izstādes, labdarības akcijas.
- Notikušas tikšanās ar pašvaldību galveno bibliotēku direktoriem par pielāgotās literatūras pieejamību. Nosūtīta informācija par bibliotēkas audiogrāmatu lejupielādes servisa sistēmu (BALSS) reģionu galvenajām bibliotēkām un sadarbības partneriem.

Nodrošināt nacionālā krājuma pielāgotā formātā veidošanu un saglabāšanu.

- Veikta pielāgoto grāmatu un periodikas obligātā eksemplāra reģistrēšana bibliotēkas krājumā un uzglabāšana LNB depozitārijā Silakrogā.
- Uz LNB nosūtīti 12 numuri pa pieciem eks. avīzīte “Bazūne” un viens literārais pielikums, 11 numuri informatīvais izdevums „Gaisma” (obligātie eksemplāri).
- Sniegtas ziņas LNB par 2022. gadā reproducētām grāmatām Braila rakstā.

Sniegt atbalstu pielāgotās tehnikas izmantošanā un informācijas iegūšanas prasmju uzlabošanā.

- Īstenotas apmācības jaunajiem darbiniekiem darbā ar Braila raksta printeri.

Bibliotēku akreditācija pārskata periodā nav notikusi.

2. Finansiālais nodrošinājums

2.tabula “Bibliotēkas finansiālais nodrošinājums”

	2020	2021	2022
Kopā (EUR)	758107	758809	859466
Piešķirts no valsts budžeta	758077	758449	859316
Citi ieņēmumi:	30	360	150
t. sk. maksas pakalpojumi	—	—	—
t. sk. ziedojumi un dāvinājumi	30	—	150
t. sk. VKKF finansējums	—	360	—
t. sk. citi piešķirumi	—	—	—

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas finanšu resursus izdevumu segšanai 2022. gadā veido:

- valsts budžeta dotācija budžeta programmā 21.00.00 “Kultūras mantojums” 8548397 EUR apmērā pamatdarbības nodrošināšanai;
- valsts budžeta dotācija apakšprogrammā 99.00.00 “Līdzekļu neparedzētiem gadījumiem izlietojums” 4477 EUR apmērā energoresursu sadārdzinājuma izmaksu segšanai;

• ziedojumu un dāvinājumu ieņēmumi 150 EUR apmērā – ziedojumi bibliotēkas darbības atbalstam no privātpersonām.

Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu, izdevumi palielinājušies par 100471 EUR jeb 13,3%. Lielākais palielinājums (14,26 %) ir atlīdzības izdevumiem, kas saistīts ar papildus piešķirtajiem budžeta līdzekļiem atlīdzības reformas īstenošanai - speciālistu atalgojuma palielināšanai, nosakot mēnešalgas atbilstoši grozījumiem “Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā” no 01.07.2022. Pirmo reizi tika veikta darbinieku veselības apdrošināšana uz gadu par kopējo summu 9801 EUR un veiktas citas atlīdzības izmaksas darbinieku materiālai stimulēšanai.

3.tabula “Bibliotēkas izdevumi”

	2020	2021	2022
Izdevumi kopā (EUR)	758235	758929	859400
Darbinieku atlīdzība (bruto)	648101	651081	743949
Krājuma komplektēšana	4984	4765	3782
Grāmatu reproducēšana	3812	5283	6151
Pārējie kārtējie izdevumi	100350	91770	104409
Pamatlīdzekļu iegāde	988	6030	1109

Pārskata periodā, lai nodrošinātu kultūras mantojuma vērtību pieejamību sabiedrībai:

1. Tiek nodrošināta LNERB un tās septiņu filiālbibliotēku darbībai, pakalpojumu sniegšanai un pielāgoto resursu veidošanai atbilstoša vide. Kopējie uzturēšanas izdevumi pārskata periodā LNERB un filiāļu telpu nomai, komunālajiem pakalpojumiem un apsaimniekošanai 80930 EUR. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, izdevumi palielinājušies par 10,4 %, galvenokārt, energoresursu cenu kāpuma dēļ.

2. Pārskata periodā bibliotēkas materiāli tehniskais nodrošinājums papildināts ar jaunu datortehniku un mēbelēm kopumā par 2180 EUR.

3. Bibliotēkas krājums papildināts ar 3558 vienībām. No budžeta līdzekļiem iepirkas grāmatas 220 vienības par 2418 EUR, bibliotēkā reproducētas grāmatas - 2697 vienības par 3994 EUR. Bibliotēkas skaņu ierakstu studijā 2022.gadā digitalizētas 167 audiogrāmatas ar 2315 stundu skanējumu, tajā skaitā, 62 grāmatu oriģinālielasījumi ar kopējo ieraksta skanējuma laiku 674 stundas. Braila rakstā bibliotēkā izdotas 23 grāmatas, palielinātajā drukā 41 grāmata. Grāmatas tiek tiražētas 12 eksemplāros (palielinātā druka) un 15-21 eksemplāros (audiogrāmatas), lai pietiekamā daudzumā nodrošinātu to pieejamību filiālbibliotēkās un ārējās apkalpošanas punktos. Reprodukcijas un restaurācijas izjemateriāliem izlietots 6151 EUR.

4. Automašīnas nomai, pamatojoties uz 07.02.2022. parakstīto līgumu Nr.2.5-11-49, piešķirts Kultūras ministrijas papildfinansējums 4591 EUR. Par automašīnas ilgtermiņa nomu un autoparka vadības pakalpojumiem kopumā šim mērķim 2022.gadā izlietoti 5883 euro.

Atskaite par līguma izpildi – finansējuma izlietojumu un automašīnas izmantošanu iesniegta Kultūras ministrijā 13.01.2023.

3. Materiālā un tehniskā stāvokļa vērtējums

LNerB Rīgā un tās filiālēs ir pieejamas iekārtas un aprīkojums, kas pielāgots tiešajai mērķauditorijai – neredzīgām personām un personām ar redzes traucējumiem: datortehnika ar Braila rindu, balss sintēzes programma Jaws, teksta palielināmā programma ZoomText, Braila raksta printeris, kā arī palielināmās iekārtas – telelupa un videolupa, ar kuru palīdzību drukāto tekstu uz ekrāna var lasīt palielinātā veidā.

Gatavojoties plānotajai Neredzīgo bibliotēkas reorganizācijai, īpaši izvērtēts šīs specializētās datortehnikas un biroja iekārtu tehniskais stāvoklis un izmantojamība filiālbibliotēkās. 2005.-2008.gadā no Kultūras informācijas sistēmu centra (KISC) bibliotēkas bezatlīdzības lietošanā nodotā tehnika, kas ir lietotāju nepieprasīta, tehnoloģiski novecojusi vai nav derīga tālākai ekspluatācijai sakarā ar pilnīgu fizisko nolietojumu un remonta neiespējamību, atlasīta nodošanai KISC likvidācijai.

Pārskata periodā bibliotēkas materiāli tehniskais nodrošinājums papildināts ar jaunu datortehniku (3 monitori, 2 datori, planšetdators), darba vietu aprīkojumu (diktofoņi, radiotelefoņi) un mēbelēm.

Pārskata gada beigās ekspluatācijā esošā datortehnika un biroja tehnika uzrādīta 3.tabulā.

4. tabula “Bibliotēkas iekārtas un aprīkojums”

	Darbiniekiem (skaits)	Lietotājiem (skaits)	Vērtējums (cik gadus veca ir tehnika)
Serveri	1	—	Ekspluatācijā no 2019. gada
Datori	41	18	Ekspluatācijā līdz 5 gadiem – 33 no 5 līdz 10 gadiem – 9 vecāki par 10 gadiem – 17
Printeri	13	8	līdz 5 gadiem – 2 no 5 līdz 10 gadiem – 5 Vecāki par 10 gadiem – 14 t.sk., Braila raksta printeri – 8
Skeneri	3	1	līdz 5 gadiem – 2; vecāki par 10 gadiem – 2
Multifunkcionālās iekārtas	13	6	līdz 5 gadiem – 15 no 5 līdz 10 gadiem – 3 vecāki par 10 gadiem – 1
Palielināšanas iekārtas		3	vecākas par 10 gadiem

4. Personāls

Pārskata gada beigās LNERB strādāja 45 darbinieki, 22 no tiem bibliotekārie darbinieki un 17 ar bibliotekāro izglītību. 16 darbinieki nodarbināti LNERB reprodukcijas darbu nodaļās, 6 darbinieki ir ar redzes invaliditāti, no kuriem 2 ir neredzīgi un 4 — vājredzīgi. Braila raksta nodaļā strādā neredzīgi redaktori, kuru uzdevums ir pārbaudīt skenera atpazītos, maketētāja pielāgotos un Braila printera izdrukātos tekstus un kopā ar redzīgo korektoru salīdzināt to ar oriģinālizdevumu, kā arī pārbaudīt, vai specifiskās Braila zīmes ir lietotas korekti.

Gada laikā darba tiesiskās attiecības pārtrauktas ar 2 darbiniekiem, bet nodibinātas ar 5 darbiniekiem. LNERB strādā speciālisti, kas laika gaitā ieguvuši pieredzi darbā ar mērķauditoriju, nodrošina pielāgotās literatūras apriti, kā arī veic kvalitatīvu pielāgotās literatūras reprodukciju audioformātā, palielinātā drukā un vieglajā valodā, Braila rakstā.

2022. gadā BRN saņēmusi Pateicību no Latvijas Dievturu sadraudzes par veiksmīgu sadarbību, sniedzot atbalstu latviskās dzīvesziņas garīgo vērtību pieejamības nodrošināšanā. LNERB saņēmusi no Rīgas Strazdumuižas vidusskolas — attīstības centra pateicību par sadarbību, piedaloties skolas 150.gadu jubilejai veltītajā tiešsaistes konferencē „Vājredzīgo un neredzīgo bērnu izglītības transformācijas 21. gadsimtā”, kurā BRN vadītāja Gunta Bite uzstājās ar prezentāciju “Pielāgoto grāmatu pieejamība Latvijas Neredzīgo bibliotēkā vājredzīgu un neredzīgu bērnu izglītībai”.

5.tabula “Bibliotēkas darbinieki”

Bibliotekāro darbinieku skaits	22
no tiem ar bibliotekāro izglītību	17
<i>t.sk. ar maģistra grādu (arī pielīdzinātie maģistri)</i>	6
<i>t.sk. ar bakalaura grādu</i>	5
<i>t.sk. ar I. līmeņa profesionālo augstāko jeb koledžas izglītību</i>	2
<i>t.sk. ar augstāko izglītību (līdz 1993.g.)</i>	
<i>t.sk. ar III profesionālo kvalifikācijas līmeni</i>	4
no tiem ar izglītību citās jomās	5
<i>t.sk. ar maģistra grādu (arī pielīdzinātie maģistri)</i>	1
<i>t.sk. ar bakalaura grādu</i>	2
<i>t.sk. ar I. līmeņa profesionālo augstāko jeb koledžas izglītību</i>	
<i>t.sk. ar augstāko izglītību (līdz 1993.g.)</i>	
no tiem ar vispārējo vidējo vai profesionālo izglītību	2
Pārējo darbinieku skaits (Administrācija, Braila raksta nodaļa, Skaņu ierakstu un IT nodaļa, grāmatvedība, saimniecības daļa)	23

Finansējums personāla attīstībai

Lai attīstītu darbinieku kompetences un paaugstinātu viņu kvalifikāciju, LNERB veicina personāla iesaistīšanos dažādos profesionālās pilnveides pasākumos un iespēju robežās finansē mācības. Pārskata periodā LNERB darbinieki galvenokārt izmantojuši bezmaksas apmācību

piedāvājumus. 2022.gadā profesionālās pilnveides pasākumiem izlietoti 50 EUR, apgūstot Valsts administrācijas skolā mācību kursu „Elektroniskie dokumenti: arhivēšana un nodošana valsts glabāšanā”.

2022. gadā praktiski visi profesionālās pilnveides pasākumi tika apmeklēti tiešsaistē. Ļoti daudzveidīgs un skaitliski milzīgs (brīžiem 4-5 pasākumi mēnesī) dažādu mācību, nodarbību, semināru un kursu piedāvājums bija pieejams dažādās tiešsaistes platformās, turklāt lielākā daļa bija bezmaksas. Kopumā Latvijas Neredzīgo bibliotēkas darbinieki tiešsaistē apmeklējuši 61 profesionālās pilnveides pasākumus: pārsvarā tie ir Latvijas Nacionālās bibliotēkas vai Latvijas bibliotēku biedrības organizētie semināri, vebināri, virtuālās trešdienas, domnīcas, konferences. Tas ļāva ietaupīt laiku, naudu, veicināja jaunu prasmju un iemaņu apgūšanu, radīja iespēju piedalīties lielākam interesentu lokam. Ar LNERB darbinieku apmeklētajiem pasākumiem profesionālajā pilnveidē 2022. gadā var iepazīties Pielikumā Nr.1 „Apmeklētie profesionālās pilnveides pasākumi 2022. gadā” (65.lpp.).

5. Pakalpojumu piedāvājums un pieejamība

Galvenie rādītāji

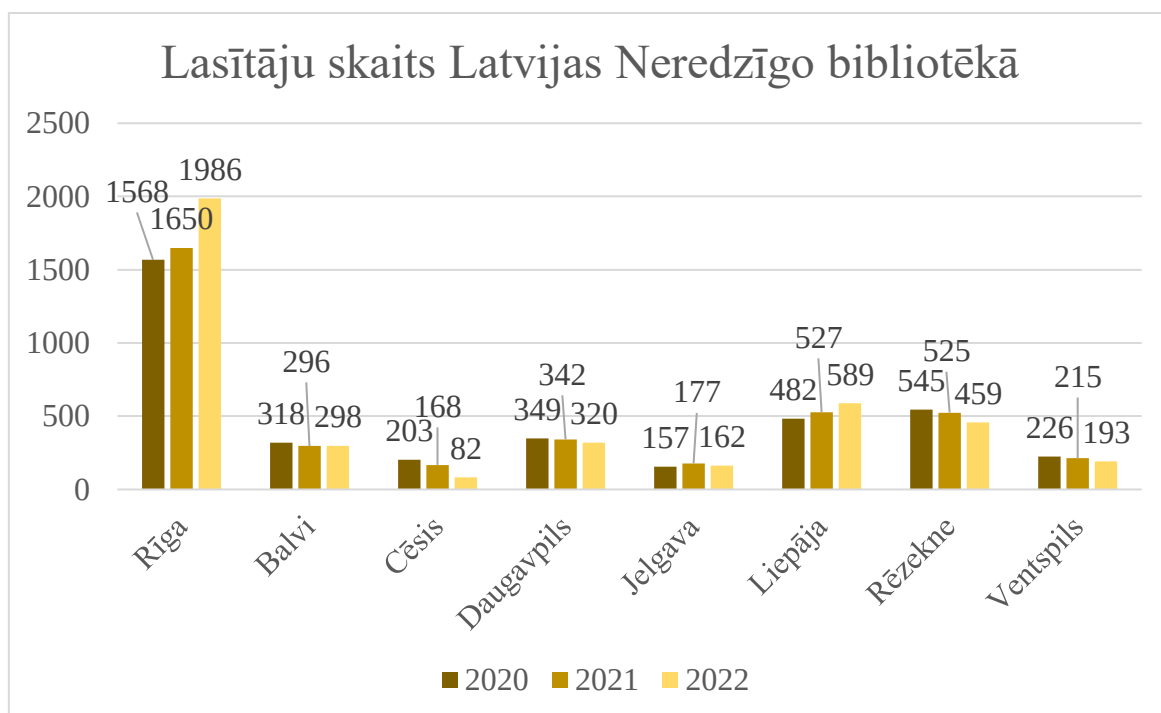
6. tabula “Bibliotēkas pamatrādītāji”

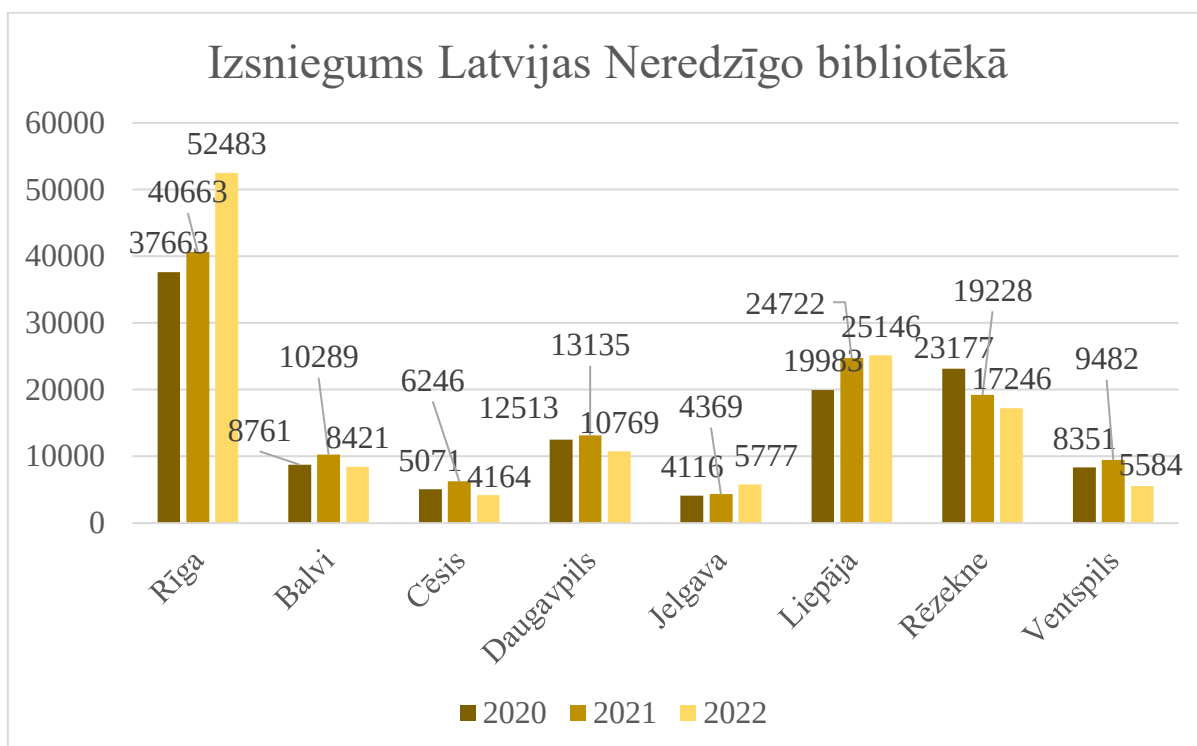
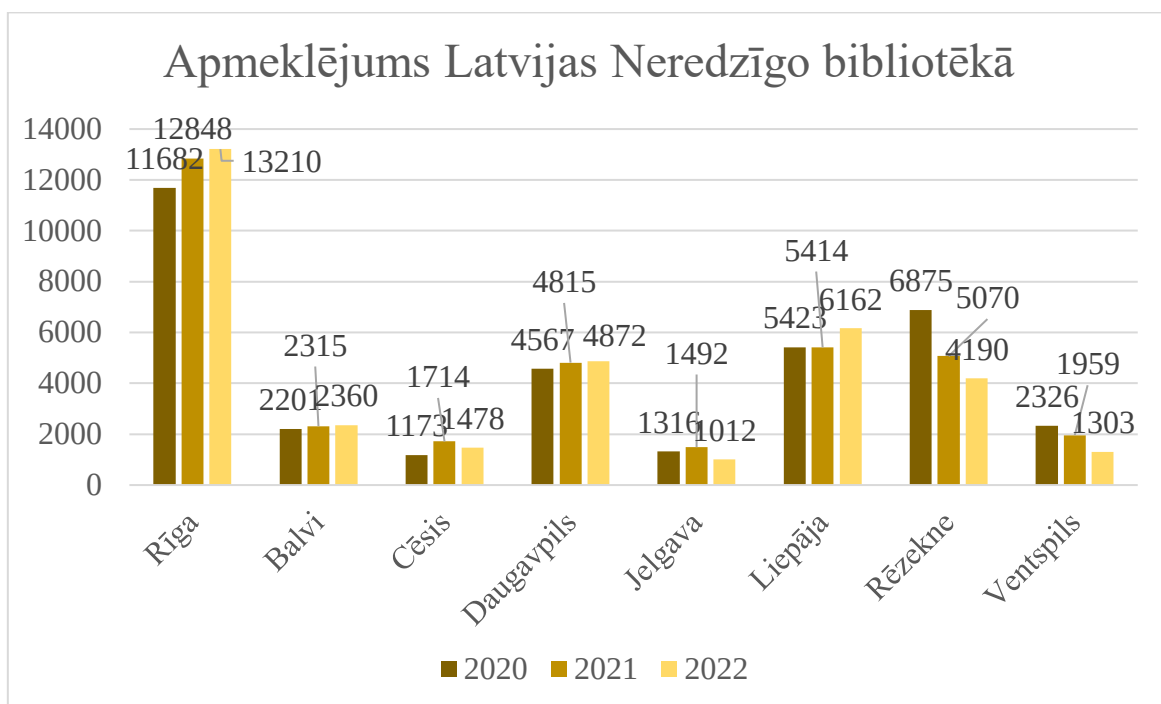
	2020	2021	2022	% salīdzinot ar iep. gadu	
Aktīvo lietotāju skaits	3848	3900	4089	+1	+5
<i>t. sk. bērni līdz 18.g.</i>	260	157	230	-39,7	+46
<i>t.sk. sistēmas BALSS lietotāji</i>	-	85	147		+73
Bibliotēkas apmeklējums	35563	35627	34587	+1	
<i>t. sk. bērni līdz 18.g.</i>	2230	1440	2368	-35,5	+36
Sistēmas BALSS apmeklējums	-	456	1685		+370
Virtuālais apmeklējums	72248	72432	79525	+0,05	+8
Sociālo tīklu apmeklējums (skatījumi)	238 502	239 011	201 768	+0,02	-16
Izsniegums kopā	119635	128134	129590	+7	+1
<i>t.sk.audiogrāmatas, u.c.audiovizuālie dokumenti</i>	49295	45485	48664	-7,7	+7
<i>t.sk. elektroniskais izsn.(USB,lejupl.)</i>	24962	29847	26802	+19,5	-10
<i>No tā lejupielādēts attālināti (BALSS)</i>	-	1109	4674		+421
<i>t.sk. audiožurnāli</i>	1890	2722	2087	+56	-23

<i>t.sk. mūzikas ieraksti</i>	4683	4765	5941	+0,02	+25
<i>t.sk. grāmatas Braila rakstā</i>	2631	2952	3288	+12	+11
<i>t.sk. grāmatas parastajā iespiedrakstā</i>	12044	12319	12264	+0,03	-0.5
<i>t.sk. grāmatas palielinātā drukā</i>	995	5479	8000	+506	+46
<i>t.sk. seriālizdevumi</i>	22717	24333	21590	+0,07	-11
<i>t.sk. citi dokumenti (spēles, mapes)</i>	418	232	954	-55	+411
<i>t.sk. bērniem līdz 18.g.</i>	4430	2092	2964	-53	+42

2022.gada 1.ceturksnī epidemioloģiskās situācijas ietekmē samazinājās gan bibliotēkas fiziskais apmeklējums, gan izsniegums, īpaši ārējās apkalpošanas punktos sociālās aprūpes iestādēs, kuras bija slēgtas apmeklētājiem. Tomēr gada laikā bibliotēkas rezultatīvie rādītāji pieauga. Uzsākot pašapkalpošanās sistēmas “BALSS” darbību, palielinājās virtuālais apmeklējums. Kopumā izpilde 2022.gadā: **fiziskais apmeklējums** – 34587 (samazinājums pret 2021.g.-1040), **izsniegums** – 129590 (palielinājums par 1456 vienībām). Globālajā grāmatu servisā ABC saņemtas 23 grāmatas no Izraēlas un Krievijas (izsniegums 708 vienības), no LNERB krājuma pieprasīta 21 grāmata lasītājiem ASV, Izraēlā un Igaunijā.

LNERB kopējais **lasītāju skaits** 2022.gadā bija 4089 (plānots gadā 3900), attiecībā pret iepriekšējo gadu tas palielinājies par 189 lasītājiem. Lai piesaistītu arvien jaunus lasītājus un sniegtu informāciju par pielāgotās literatūras pieejamību, izmantojot pašapkalpošanās tīmekļvietnes iespējas, izstrādāts reklāmas buklets “Audiogrāmatas viena klikšķa attālumā. BALSS”.





Pakalpojumu attīstība, jauninājumi – kopaina, piemēri, vērtējums

Latvijas Neredzīgo bibliotēka paplašinājusi savu pakalpojumu klāstu cilvēkiem ar lasīšanas grūtībām. Ir izveidota un tiek attīstīta bibliotēkas audiogrāmatu lejupielādes servisa sistēma (BALSS), kas ļauj reģistrētam Latvijas Neredzīgo bibliotēkas lasītājam, kuram nepieciešama informācija audioformātā, sniegt iespēju jebkurā sev ērtā laikā ātri un viegli lejupielādēt bibliotēkas krājumā esošās audiogrāmatas. Krājumā ir gan daiļliteratūra, gan

nozaru literatūra, gan arī mācību grāmatas audioformātā. Lietotāju ērtībām grāmatas iespējams atlasīt gan pēc valodas, tematikas, gan vecuma grupām. Sistēmā BALSS ir 2358 audiogrāmatas. Lai popularizētu bibliotēkas krājumu, sistēmā BALSS pieejama sadaļa “Kolekcijas”. 2022. gadā izveidotas 11 dažādas kolekcijas, tāpēc katrs lasītājs spēj atrast sev piemērotu audiogrāmatu. Lai izmantotu sistēmu BALSS (vietnē: balss.neredzigobiblioteka.lv), ir jābūt reģistrētam bibliotēkas lietotājam un jāatbilst vismaz vienam no kritērijiem, kuri ir noteikti Autortiesību likuma 22¹. punktā. Pārskata periodā sistēmu bija izmantojuši 147 lasītāji, izlasot 4674 audiogrāmatas digitālā formātā. Lai piesaistītu arvien jaunus lasītājus un sniegtu informāciju par pielāgotās literatūras pieejamību, izmantojot pašapkalpošanās tīmekļvietnes iespējas, izstrādāts reklāmas buklets “Audiogrāmatas viena klikšķa attālumā. BALSS”.

6.tabula “Sistēmas BALSS rādītāji”

	2021	2022	% salīdzinot ar iepr. gadu
Lietotāji	85	147	+73
Apmeklējums	456	1685	+370
Izsniegums (lejupielādēts attālināti)	1109	4674	+421

Lai palīdzētu atvieglot mācību procesu bērniem ar lasīšanas grūtībām, 2022. gadā LNerB turpināja attīstīt jauno pakalpojumu — mācību grāmatu pārveidi pielāgotā formātā. Šādu pielāgotu elektronisko mācību literatūru ir iespējams lasīt/atkaņot ar datora, planšetdatora, viedtālruni vai specializēto iekārtu palīdzību. Pielāgotā mācību literatūra nodrošina pilnvērtīgu mācību procesu bērniem ar disleksiju. Grāmatu pārveidošanai DAISY un EPUB3 formātos LNerB ir iegādājusies datorprogrammu Dolphin Publisher, kas ir profesionāls risinājums pielāgotu audiogrāmatu veidošanai ar sinhronizētu tekstu.

Šobrīd pieejamas **9 mācību grāmatas audio formātā:**

1. Zenta Anspoka “Latviešu valoda 2. klasei: 1. daļa”
2. Zenta Anspoka “Latviešu valoda 2. klasei: 2. daļa”
3. Zenta Anspoka “Latviešu valoda 3. klasei: 1. daļa”
4. Zenta Anspoka “Latviešu valoda 3. klasei: 2. daļa”
5. “Latvijas vēsture pamatskolai 1 (mācību grāmata 6. klasei)”
6. “Latvijas vēsture pamatskolai 2 (mācību grāmata paredzēta 7. klasei)”

Sadarbībā ar Latvijas Disleksijas biedrību ir ieskaņotas:

7. Gunita Romanovska, Vilnis Purēns “Sociālās zinības 7. klasei”
8. Vilnis Purēns “Sociālās zinības un vēsture 4. klasei”
9. Vilnis Purēns “Latvijas un pasaules vēsture 7. klasei”.

2022. gadā uzsākta grāmatu izdošana **vieglajā valodā**. Pārskata gadā izdotas pirmās trīs grāmatas – pasaka «Eža kažociņš», R.Blaumaņa pasaka «Velnīni», G.Bites stāsts «Glezna» ar oriģinālilustrācijām. Visas grāmatas pieejamas pielāgotā formātā (audio un Braila rakstā) Latviešu tautas pasaka “Eža kažociņš” ir pirmā grāmata, ko bibliotēka pašu spēkiem tulkojusi vieglajā valodā. Grāmatas atvēršanas svētki notika 18. oktobrī, kurā piedalījās Vieglās Valodas aģentūra, biedrības “Rīgas pilsētas “Rūpju bērns”” Dienas aprūpes centra “Cerību tilts” audzēkņi un citi vieglās valodas mērķauditorijas pārstāvji.

Pirmo grāmatu tulkošanu bibliotēka veica sadarbībā ar Vieglās valodas aģentūras speciālistēm Guntu Anču un Irīnu Meļniku. Lai plašāku sabiedrību informētu par vieglās valodas nozīmību, 25. maijā tika rīkots tiešsaistes raidījums «KAFIJAS PAUZE ar Guntu Anču un Irīnu Meļniku». Šobrīd to iespējams skatīties bibliotēkas YouTube kanālā.

Vieglajā valodā iztulkots Aizsardzības ministrijas buklets “Kā rīkoties krīzes gadījumā?” Tas lasīšanai un lejupielādei ir pieejams bibliotēkas mājaslapā www.neredzigobiblioteka.lv un AM portālā Sargs.lv. Pēc pieprasījuma bibliotēka veic šī izdevuma drukāšanu papīra formātā palielinātā drukā vai Braila rakstā.

Grāmatas vieglajā valodā iecienījuši arī bērnudārza un sākumskolas skolotāji un bērnu vecāki, jo tās mazajiem lasītājiem palīdz ātrāk apgūt lasītprasmi. Tāpēc ir nepareizi domāt, ka vieglā valoda norāda uz lasītāja garīgās attīstības traucējumiem. Šīs grāmatas noderīgas bērniem, kuri atgriezušies Latvijā no emigrācijas, pieaugušajiem, kuri dzīvo Latvijā un grib iemācīties latviešu valodu, kā arī lasītājiem ar dažādām uztveres un lasīšanas prasmēm, t.sk., imigrantiem, senioriem. Tās pielāgotas arī audio formātā, Braila rakstā un palielinātā drukā.

LNerB realizēto literāro un radošo **pasākumu un apmeklētāju skaits** kopumā, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ir pieaudzis. Bibliotēkā Rīgā un filiālbibliotēkās uzņemtas 56 ekskursijas, noorganizētas 318 izstādes un 141 kultūras pasākums, kuros piedalījās 1677 apmeklētāji. Īpaša vērība vērsta bērniem un jauniešiem piemērotu pasākumu organizēšanai sadarbībā ar Rīgas Strazdumuižas vidusskolas – attīstības centru un citām izglītības iestādēm. Attālināti pasākumi mērķauditorijai tika organizēti tiešsaistē YouTube straumēšanas kanālā, kā arī veidotas audio nodarbības skolēniem.

Bibliotēkai ir liela nozīme ne tikai sabiedrības izglītošanā un lasītveicināšanā, bet arī lasītāju talantu atklāšanā un popularizēšanā. Tā darbojas kā kultūras centrs, veicinot personu, kuras ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem vai citādām lasīšanas grūtībām, sociālo integrāciju, atklājot viņu radošās spējas. Dažādas radošas tikšanās, kurās lasītāji citus bibliotēkas apmeklētājus iepazīstina ar saviem talantiem, notiek diezgan bieži.

LNerB Rīgā semināru telpā bija skatāmas vairākas izstādes: Cēsu kultūras biedrības “Harmonija” brīvā laika mākslinieka Leona Stara gleznu izstāde „Kad sirds ar krāsām

sarunājas”, Baibas Pikas grafisko un reljefo zīmējumu mākslas izstāde “Vasara laukos”. Izstādē eksponēti vienas vasaras darbi un retrospektīvi paši agrākie eļļas glezniecības darbi. Tās mērķis - pamudināt jauniešus un bērnus zīmēt vasarā ieraudzītus motīvus un pētīt modernās mākslas veidus. Baiba Pika ir vizuālās un taktilās mākslas un Sociālo zinību skolotāja Rīgas Strazdumuižas vidusskolā – attīstības centrā.

Augustā, septembrī bibliotēkas apmeklētāju uzmanību saistīja Braila raksta nodaļas vadītājas Guntas Bites liriski gleznieciskā izstāde “Mana paralēlā pasaule”. Tajā bija skatāmas uz dažāda materiāla gleznotas gleznas ar tām pievienotu sajūtu dzeju. „Neesmu ne dzejniece, ne māksliniece, tikai savu emociju pierakstītāja. Un nu jau divus gadus arī kā ekspresioniste. Emocijas ir tas, kas atšķir un tajā pašā laikā arī vieno cilvēkus” – saka izstādes autore. Izstādi apmeklēja arī skolēni no Rīgas Strazdumuižas vidusskolas — attīstības centra kopā ar izglītības metodiķi Dzintru Pokuli un latviešu valodas skolotāju Jolantu Junaku. Skolēnu uzdevums bija aplūkot izstādi, atrast vienu gleznu, kas uzrunā visvairāk un uzrakstīt pārdomas par notikumu, kas viņaprāt gleznā attēlots. Rezultātā tika saņemti desmit skolēnu darbi. „Ikvienā dzejolī un stāstā jaušams radošums un plaša pasaule. Liels prieks redzēt, ka manas gleznas iedvesmojušas skolēnus šīm radošajām izpausmēm. Es ceru, ka esmu iedrošinājusi arī viņus nebaidīties ielaist savā «paralēlajā pasaulē» cilvēkus,” - pateicoties skolēniem, saka izstādes autore G.Bite.

Šīs izstādes atklāšana notika arī Staiceles pilsētas bibliotēkā.

Daugavpils filiālbibliotēka saviem apmeklētājiem piedāvāja talantīgās rokdarbnieces un aktīvās vietējās kopienas pārstāves Ināras Zabarovskas tamborējumu izstāde “Smalkā pasaule”. Izsmalcinātas galda sedziņas un drēbes, milzīgs lakats, kas tapis trīs nakts maiņu laikā, atraktīvas rotaļlietas – visi darinājumi, kas apskatāmi un aptaustāmi izstādē, atspoguļo autores dzīvīgumu, čaklumu, izdomu un dzīves mīlestību. Kopš bērnības izstādes autorei ir uzkrāta milzīga pieredze, tomēr azartiskajai rokdarbniecei aizvien kārojas apgūt jaunus rokdarbu veidus un tehnikas, piemēram, īru mežģīņu tamborēšanu. Apmeklētāju uzmanību un apbrīnu saistīja filiālbibliotēkā organizētā rokdarbu izstāde “Mudīte var!”, kas atklāja neredzīgās rokdarbnieces no Viesītes un filiālbibliotēkas ilggadējās lasītājas Mudītes Žikares talantus un personības spēku.

Vasaras vidū **Liepājas filiālbibliotēkas** apmeklētājiem bija iespēja aplūkot SIA “Latvijas Neredzīgo biedrības rehabilitācijas centra” Liepājas filiāles dekoratīvās mākslas nodarbību dalībnieku radošo darbu izstādi “Es pārbrīdu ziedu pļavu”. Liepājas filiālbibliotēkas lasītājas Gaļinas Borščunas vaļasprieks ir dažādu veidu rokdarbi – ādas apstrāde, filcēšana, klūgu pinumi, dekupāža, tamborēšana un pārļošana. Autores radošie darbi bija apskatāmi izstādē “Āda. Vilna. Klūga.”. Aprīlī filiālbibliotēkā bija apskatāma izstāde “Pavasara varavīksne” – Liepājas Neredzīgo biedrības filcēšanas pulciņā tapušie radošie darbi

pasniedzējas Livitas Kivlenieces vadībā. Izstādē eksponēti gan praktiski, ikdienā lietojami aksesuāri no filca – elegantas dāmu cepures, krāšņas filcēta zīda šalles, vizuāli pievilcīgas iepirkumu somas, gan dekoratīvas gleznas, spilveni, piespraudes, un pat ar filca ziediem dekorēts sienas pulkstenis. Īpašu bibliotēkas lasītāju ievērbu piesaista *siltie* grāmatu vāki un grāmatzīmes, ar ko sildīt rokas vēsos vakaros lasot grāmatu. Martā Liepājas filiālbibliotēkas apmeklētāju acis priecēja dekoratīvi Liepājas Neredzīgo biedrības floristikas nodarbībās tapušie radošie darbi pasniedzējas Lailas Gricus vadībā. Sadarbībā ar Liepājas Neredzīgo biedrības keramikas pulciņu organizēta izstāde “Māla sajūta”. Savukārt rudenī filiālē bija apskatāma Liepājas Diakonijas centra projekta “Talantu darbnīca 2022” ietvaros tapusī radošo darbu izstāde “Atvasaras saulē”. Šeit varēja skatīt flīžu mozaīku veidošanas tehnikā veidotus darbus, keramikas traukus, aušanas tehnikā darinātas sedziņas, praktiskas šūtas lietas – somas un priekšautus, lietišķās mākslas rokdarbus, lietas sveces, pašgatavotas ziepes, dizaina priekšmetus dekupāžas, floristikas un citās tehnikās. Nodarbību dalībnieki darbus veidojuši profesionālu pedagogu vadībā. Gada nogalē, decembrī filiāle piedāvāja Anetes Pogules zīmējumu izstādi “Ziemas eņģeļu pieskāriens”.

2022. gada martā **Rēzeknes filiālbibliotēkā** bija apskatāma bibliotēkas lasītājas Agneses Puisānes radošo daru izstāde. Agneses skaistās un smaržīgās ziepes, ar linu auduma elementiem darinātās glezniņas, ar džutas auklu un pērlēm dekorēti groziņi un vāzītes, kā arī citi darbi aicināja izstādes apmeklētājus priecāties par meitenes čaklajām rokām.

Ventspils filiāle maijā aicināja apskatīt Aijas Zentas Veseles talantu – dekupāžas tehnikā darinātus darbus.

Sadarbībā ar **Cēsu filiāli** Latvijas Neredzīgo bibliotēkā Rīgā viesojās filiālbibliotēkas teātra kopa “AINA” ar režisoru A. Kareli. Pašdarbnieku teātra pulciņš bija sagatavojis bibliotēkas mērķauditorijai teatralizētu uzvedumu un literāru kompozīciju. Gada nogalē bibliotēka Rīgā savus lasītājus iepazīstināja ar Šķēdes Dailas amatierteātri, kurš skatītājus priecēja ar Latgales rakstnieces Danskovītes sadzīves komēdiju “Sievasmātes senču laiki”.

Ārējie apkalpošanas punkti kā pakalpojums

LNERB mērķis ir iedibināt ilgtspējīgu pakalpojumu klāstu sociālās aprūpes centros, pansionātos, senioru mājās, nevalstiskajās biedrībās. Pieeja informācijas resursiem pielāgotajā formātā pārskata periodā nodrošināta 2185 lietotājiem ar redzes traucējumiem vai citādām lasīšanas grūtībām 120 ārējos apkalpošanas punktos (ĀAP).

Turpinot iepriekšējos gados uzsākto darbu ar sociālās aprūpes iestādēm, biedrībām un citām organizācijām, 2022. gadā LNERB Rīgas apkalpojamā teritorijā ĀAP skaits sasniedza 61. No tiem 56 sociālās aprūpes centri, 2 speciālās skolas – Rīgas Strazdumuižas vidusskola —

attīstības centrs, Limbažu novada speciālā pamatskola, Gulbenes Dienas centrs, biedrība “Redzi mani”, sabiedriskā labuma organizācija “Hospiss”. Paplašinājies piedāvāto pakalpojumu klāsts: bibliotēkas audiogrāmatu servisa sistēma “BALSS”, grāmatas vieglajā valodā. Turpinās pieprasījums pēc palielinātās drukas grāmatām, lasītāji vēlas arī klausīties mūziku, skatīties filmas. Grāmatas vieglajā valodā nepieciešamas gan speciālo skolu audzēkņiem, dienas centru klientiem. Sistēmu “BALSS” sāka izmantot SAC “Rauna” un “Mežciems”.

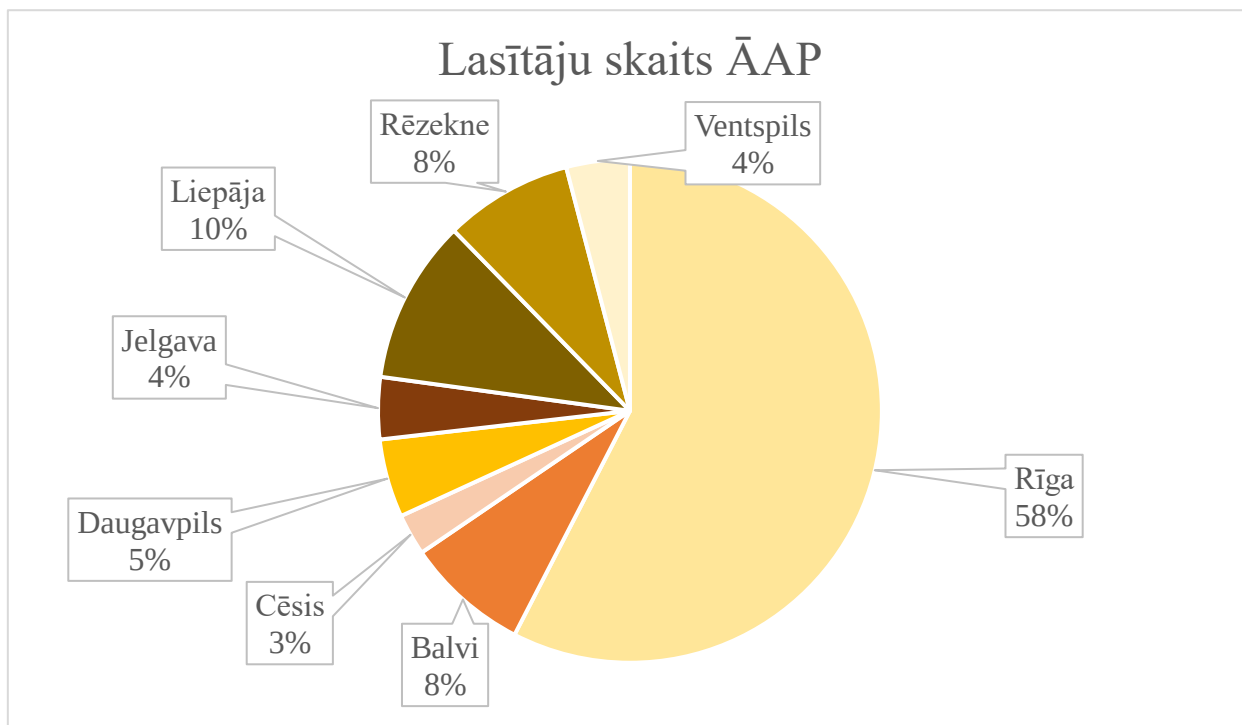
2022. gadā ĀAP Rīgas apkalpojamā teritorijā bibliotēkas pakalpojumus izmantoja 1258 lasītāji, izsniegti 27597 iespieddarbi, no tiem 16% grāmatas palielinātā drukā.

Daugavpils filiālei veiksmīgi attīstot sadarbību ar VSAC “Latgale” filiāli “Kalupe”, pārskata periodā paplašināts darbs ar personām ar garīgās attīstības traucējumiem. Tā kā sociālās aprūpes iestāde izmanto bibliotēkas pielāgoto krājumu klientu brīvā laika organizēšanā, tostarp radošajās nodarbībās, bibliotēka ierosināja sarīkot klientu radošo darbu izstādi, kas balstītos uz viņu lasīšanas pieredzi un iztēli. Vairāki klienti vasaras periodā klausījās dažādu tautu un autoru pasaku ierakstus un zīmēja ilustrācijas, kā rezultātā tapa grāmatu ilustrāciju izstāde “Pasaku zemē”. Izstādes priekšvakarā notika sirsnīga tikšanās ar darbu autoriem, kuri kopā ar radošo nodarbību vadītāju apmeklēja bibliotēku, lai iepazītos ar neparastajām grāmatām, kuras lasa ar dažādiem maņu orgāniem, atklātu Braila raksta noslēpumus, kā arī uzzinātu par neredzīgu cilvēku talantiem un sasniegumiem dažādās dzīves jomās. Pozitīva sadarbības pieredze mudina arī 2023. gadā plānot un īstenot kopīgas aktivitātes VSAC “Latgale” filiāles “Kalupe” klientu dzīves kvalitātes uzlabošanai un sociālās atstumtības mazināšanai.

Sadarbību ar sociālās aprūpes centriem apgrūtinā biežā sociālo darbinieku personāla maiņa. Nereti attieksme pret šo resursu izmantošanu SAC klientu dzīves kvalitātes uzlabošanā kardināli mainās. Līdz ar to jāieliek liels darbs pie atkārtotas sociālo darbinieku informēšanas, pārliecināšanas un apmācīšanas.

7.tabula “ĀAP pamatrādītāji”

	Rīga	Balvi	Cēsis	Daugavpils	Jelgava	Liepāja	Rēzekne	Ventspils	Kopā
ĀAP skaits	61	11	2	10	7	10	11	8	120
Lasītāju skaits	1258	173	58	110	87	230	180	89	2185
Izsniegums	27597	2251	242	2016	1879	8935	6210	2213	51343



Bibliotēkas pieejamība un pakalpojumi personām ar īpašām vajadzībām – īss situācijas raksturojums

Personām ar īpašām vajadzībām (cilvēkiem ratiņkrēslā) ir nodrošināta piekļuve apmeklēt LNERB Rīgā, filiālēs Balvos, Liepājā un Ventspilī.

Pēc VDEĀK datiem 2021. decembrī Latvijā bija reģistrēti 9794 redzes invalīdi, no kuriem 316 bija bērni. Daļa no tiem neprot Braila (neredzīgo) rakstu, jo redzi zaudējuši dzīves laikā, cita daļa ir ar komplikātiem traucējumiem, t.sk. ar garīgās attīstības vai uztveres traucējumiem.

Šī iemesla dēļ bibliotēkas krājums papildināts ar apvienotā raksta grāmatām, piem., Braila rakstā + palielinātā drukā, taktilās jeb taustāmās grāmatām.

Domājot par lasītājiem ar dažādām uztveres un lasīšanas prasmēm, t.sk., imigrantiem, senioriem, cilvēkiem ar uztveres traucējumiem utt., bibliotēka tulkoja un izdeva grāmatas vieglajā valodā. Tās pielāgotas arī audio formātā, Braila rakstā un palielinātā drukā.

BRN vieglajā valodā iztulkojusi Aizsardzības ministrijas informatīvo bukletu “Kā rīkoties krīzes gadījumā?”, kas ir pieejams digitāli mūsu bibliotēkas mājaslapas sadaļā Digitālā bibliotēka un AM portālā Sargs.lv.

LNERB viena no pamatfunkcijām ir apkalpot lasītājus, kuri nevar lasīt parasto iespiedrakstu. Arī citus pakalpojumus bibliotēka cenšas padarīt maksimāli pielāgotus šo cilvēku vajadzībām.

Papildus tradicionāliem pakalpojumiem bibliotēka piedāvā tiešajai mērķauditorijai – personām ar redzes traucējumiem vai citādām lasīšanas grūtībām – pielāgoto krājumu: grāmatas

un periodiskie izdevumi audio formātā, palielinātajā drukā, vieglajā valodā, Braila rakstā, pielāgotās spēles un brīvpieeju tam, kā arī nodrošina dokumentu piegādi uz lietotāja dzīvesvietu. LNeRB mērķauditorijai nodrošina

- piekļuvi audiogrāmatu lejupielādes sistēmai BALSS,
- priekšā lasīšanas pakalpojumu,
- iespēju izmantot Braila raksta printeri, datorus ar specializētu aprīkojumu un palielināšanas iekārtas,

- patstāvīgi izdrukāt tekstus (raksti, dziesmu teksti, ēdienu receptes, dzeja u.c.) Braila rakstā vai pasūtīt to bibliotekāriem, jo ikviens LNeRB strādājošais bibliotekārs ir veicis apmācības kursu darbam ar Braila raksta printeri un spēj nodrošināt šo pakalpojumu ātri un kvalitatīvi;

- saņemt izdevumus un informāciju par tifloloģiju un novadpētniecību, jo LNeRB Tifloloģijas sektors vāc, apkopo, saglabā un digitalizē novadpētniecības un tifloloģijas materiālus par redzes invalīdiem Latvijā un ārzemēs, neredzīgu literātu dzīvi un daiļradi, literatūru par tiflopedagoģiju, veido pētniecības datubāzi, organizē lekcijas un citus popularizējošus pasākumus;

- apmeklēt kultūras un izglītojošus pasākumus, kuros lasītājiem ir iespēja tikties ar autoriem, kuru grāmatas ir reproducētas pielāgotā formātā, apmeklēt izstādes, kas papildinātas ar pielāgoto informāciju par izstādi audioformātā, palielinātajā drukā, Braila rakstā. Individuāla pieeja katram izstādes apmeklētājam, kad bibliotekārs kā gids iepazīstina neredzīgos apmeklētājus ar izstādes eksponātiem. Tiek veidotas taktilās izstādes, kurās neredzīgajiem apmeklētājiem ir iespēja uztvert eksponātus ar tausti.

BRN sniedz konsultācijas par Braila pierakstu vides pieejamības (informācijas) jomā.

LNeRB tīmekļvietnē www.neredzigobiblioteka.lv vienkopus iegūstama informācija par Latvijā pieejamo pielāgoto literatūru. Jaunā responsīvā mājaslapa izstrādāta tā, lai to var lietot arī redzes invalīdi. Bibliotēkas lietotājiem, izmantojot bibliotēkas tīmekļvietni, ir iespējams autorizēties un veikt audiogrāmatu lejupielādi attālināti, izmantojot sistēmu BALSS.

Noslēdzot Pilnvaroto struktūru līgumu starp Latvijas Neredzīgo bibliotēku un Pasaules Intelektuālā īpašuma organizāciju (World Intellectual Property Organization (WIPO)), kas ļauj apkalpot lasītājus ārpus Latvijas valsts robežām, kā to nosaka Marrākešas līgums. Accessible Books Consortium (ABC) globālajā grāmatu servisā, ko pārvalda WIPO, integrētas 2107 LNeRB ieskaņotās grāmatas.

Visi bibliotēkas pakalpojumi ir bez maksas.

8.tabula “Īpašie pakalpojumi (Rīga un filiālbibliotēkas)

	2020	2021	2022
Izdrukas Braila rakstā	5369	5525	6461
Priekšā lasīšana:			
<i>Lasījumu skaits</i>	<i>1410</i>	<i>1072</i>	<i>1326</i>
<i>laiks</i>	<i>1208h</i>	<i>1097</i>	<i>1488</i>
<i>Strazdumuižas radio</i>	<i>27 lasījumi 1890h</i>	<i>31 lasījums 2170h</i>	<i>6 lasījumi 420h</i>

2022. gadā veiktas 6461 izdrukas Braila rakstā. Braila rakstā tika sagatavota informācija par pasākumiem bibliotēkā, izstādēm, ēdienkartes VSAC “Rīga” filiāles “Jugla” iemītniekiem, dziesmu tekstu izdrukas mākslinieciskajiem kolektīviem. **Liepājas filiālbibliotēkā** tiek printēts Liepājas Neredzīgo biedrības izdevums “Gaisma Tumsā” un tās pielikums, kas ir nozīmīgs informācijas avots vietējai kopienai.

Nozīmīgs un pieprasīts pakalpojums, kurš tiek sniegts lietotājiem ar redzes traucējumiem vai citādām lasīšanas grūtībām, ir priekšā lasīšana. **LNERB** Rīgā pasākumu telpā notiek regulāri gan individuāli, gan grupu priekšā lasīšanas pakalpojumi. Priekšā tika lasīti raksti no bibliotēkas krājumā esošiem preses izdevumiem un jaunieguvumu apskati, literārie darbi. Bibliotēkas mērķauditorijai tika piedāvāti radio lasījumi vietējā Strazdumuižas radio 70 klausītājiem (Strazdumuižas ciematā dzīvojošiem redzes invalīdiem). Diemžēl, tehnisku iemeslu dēļ, radiolasījumi uz nenoteiktu laiku tiek pārtraukti.

Priekšā lasīšanas pakalpojums, kurš tiek sniegts lietotājiem ar redzes traucējumiem vai citādām lasīšanas grūtībām, ir pieprasīts **Daugavpils filiālē**. Aprīlī – mēnesi pēc Covid-19 dēļ izsludinātās ārkārtējās situācijas atcelšanas – tika atjaunota pakalpojuma sniegšana klātienē, nodrošinot aktuālu periodisko izdevumu priekšā lasīšanu grupā divas reizes nedēļā (otrdienās tiek lasīts žurnāls “Ievas Veselība” un vietējais laikraksts “Latgales Laiks”, ceturtdienās – vietējais laikraksts «Миллион») un individuālu informācijas un literatūras priekšā lasīšanu pēc pieprasījuma. Izvērtējot lietotāju izteiktās vēlmes un ierosinājumus, daļēji tika saglabāts arī pandēmijas laikā ieviestais priekša lasīšanas nodrošināšanas veids – audioieraksti, kurus var saņemt zibatmiņā, pa e-pastu vai lietotnē WhatsApp. Audio formātā pārskata periodā ieskaņoti žurnāli “Ieva” un “Ievas Stāsti”, kā arī informācija pēc lietotāju individuālā pieprasījuma. Papildus tam audio formātā sagatavota Aizsardzības ministrijas izstrādātā bukleta “72 stundas” krievu valodas versija, tematiska rakstu izlase par miega higiēnu izstādes “Arlabunakti! Labs miegs labai dzīvei” sakarā, Daugavpils pilsētas svētku programma un cita informācija, ko bibliotēka, īstenojot nozīmīgu izglītojošu un informatīvu darbu, uzskata par aktuālu, svarīgu vai nepieciešamu izplatīt lietotāju vidū.

Pakalpojumi un pasākumi atsevišķām lasītāju mērķgrupām vai interešu grupām, tematiskie pasākumi.

LNerB rīko tematiski daudzveidīgus pasākumus - lekcijas, radošās darbnīcas, tikšanās ar ievērojamiem cilvēkiem, amatniecības un mākslas darbu izstādes, kuri rada interesi dažāda vecuma un interešu pārstāvjiem, veicina informācijas un kultūras pieejamību, saskarsmi, kvalitatīvu brīvā laika pavadīšanu, kā arī daudzpusīgu izglītošanos mūža garumā.

Pārskata periodā **Daugavpils filiālē** galvenā uzmanība pievērsta sadarbības stiprināšanai ar vietējo kopienu, īstenots mērķtiecīgs darbs, izglītojot sabiedrību par neredzīgo un vājredzīgo personu talantiem un sasniegumiem un sniedzot atbalstu viņu radošo spēju atklāšanai un demonstrēšanai. 2022.gadā īstenota bibliotēkas ilgi lolotā iecere par izcilā Daugavpils mākslinieka Pjotra Hudobčenoka telpiskās mākslas darbu izstādes organizēšanu. Izstāde “Pasaules radīšana” bija veltīta novadnieka 75 gadu jubilejai un sniedza apmeklētājiem ar redzes traucējumiem ekskluzīvu iespēju atklāt meistara daiļrades kolorītu – ne tikai aplūkot tuvplānā autortehnikā radītās trīsdimensiju gleznas, bet arī bibliotēkas darbinieku vadībā izpētīt to sižetus un tēlus ar taustes palīdzību, kas citā kultūrvietā nebūtu iespējams. Lielu atzinību guva arī Tatjanas Siņevičas privātkolekcijas izstāde “Vai pūcei aste zied?” – autore no skaitliski ievērojamās kolekcijas atlasīja eksponēšanai 52 pūces, kas pēc materiāla, izmēra un uzbūves būtu interesantākās un neparastākās taktilajai uztverei. Kopumā četras no sešām 2022. gadā organizētajām mākslas, rokdarbu un priekšmetu kolekciju izstādēm bija pieejamas neredzīgiem un vājredzīgiem lietotājiem, kas apliecina, ka bibliotēka ikdienā īsteno apzinātu, mērķtiecīgu darbu, lai veicinātu mākslas un amatniecības pieejamību personām ar funkcionāliem traucējumiem un tādējādi sekmētu viņu iekļaušanos sabiedrībā. Pārskata periodā organizētas Ināras Zabarovskas tamborējumu izstāde un Allas Sušinskas dimantu gleznu izstāde “Mana brīnišķīgā pasaule”. Izstādes apmeklēja gan tiešās mērķauditorijas pārstāvji, gan lietotāji bez funkcionāliem traucējumiem, kas apliecina bibliotēkas iekļaujošās vides un darbības īstenošanu ikdienā.

2022.gada nogalē **Rēzeknes filiālē** parādījās atsevišķa lasītāju mērķgrupa – Rēzeknes novada sociālās aprūpes iestādes iemītnieki ar redzes traucējumiem, kuri ar SAC transportu tika atvesti uz bibliotēku, lai nodarbotos radošajās darbnīcās, spēlētu galda spēles, klausītos priekšlasījumus. Novembrī šiem bibliotēkas apmeklētājiem tika rīkota pielāgoto galda spēļu diena. Dalībnieki tika iepazīstināti ar pielāgoto Domino – taktilu spēli - ar punktiem uz āru. Bet decembrī tika rīkotas radošās darbnīcas. Darbnīcās apgūtas prasmes gatavot stikla svečturus un apsveikuma kartiņas, eglītē iekarināmas zvaigznes un virtenes. Bibliotēkas apmeklētāji no SAC ir gandarīti par iespēju pabūt citā vidē, lietderīgi aizpildīt laiku, apgūt jaunas prasmes,

attīstot roku un pirkstu veiklību, loģisko domāšanu, atmiņu, koncentrēšanos un citas kognitīvās spējas. Cita interešu grupa – dzejas mīļotāji tikās muzikāli poētiskajā pēcpusdienā “Ir atkal septembris ar dzeju klāt!”. Pasākumā bibliotēkas lasītājiem bija dota iespēja lasīt citiem pašu sacerētos jaunākos dzejoļus.

Bibliotēkas izglītojošā darbība (situācijas apraksts, vērtējums)

Pārskata periodā bibliotēka aktīvi veicināja iedzīvotāju, tai skaitā ar redzes traucējumiem, digitālo pratību, sniedzot lietotājiem individuālās konsultācijas, apmācības un atbalstu dažādu dzīves situāciju risināšanā un e-pakalpojumu izmantošanā, piemēram, sūtījumu atmuitošana, piekļuve datiem DATAMED sistēmā, Lauku atbalsta dienesta Elektroniskās pieteikšanās sistēmas lietošana, eID kartes kā autentifikācijas rīka lietošana. Lietotāji individuālā kārtā apmācīti vai konsultēti valsts un pašvaldību informācijas sistēmu un digitālo rīku izmantošanā, piemēram, kā iesniegt gada ienākumu deklarāciju Valsts ieņēmumu dienesta Elektroniskās deklarēšanas sistēmā, autorizēties valsts pārvaldes pakalpojumu portālā www.latvija.lv, iesniegt e-iesniegumu sociālā pabalsta saņemšanai. Tiešajai mērķauditorijai sniegta palīdzība dažādu tīfotehnisko līdzekļu, tādu kā runājošais telefons, atskaņotājs vai elektroniskā lupa, kā arī viedierīču un lietotņu apgūšanā.

Imigrācijas likuma grozījumu rezultātā 2022. gada 2. pusgadā pieauga interese gan par latviešu valodas apguvi, gan pilsonības iegūšanu, tāpēc **Daugavpils filiāle** veica nozīmīgu izglītojošu funkciju arī šajā virzienā – iedzīvotājiem nodrošināta ne tikai pieeja latviešu valodas apguves resursiem, bet arī atbalsts gramatikas apgūvē un sarunvalodas praktizēšanā, savukārt pēc vairāku neredzīgo lietotāju pieprasījuma audio formātā ieskaņots himnas teksts un valsts valodas pārbaudes uzdevumu paraugi.

Rēzeknes filiāle organizēja izglītības iestāžu audzēkņiem bibliotēkārās stundas “Taktīlā lasīšana. Braila raksts.”, kur bibliotekāra stāstījums mijās ar uzdevumiem.

Izglītojoša ekskursija par bibliotēkas pakalpojumiem lasītājiem ar redzes traucējumiem un funkcionālo lasīšanas nespēju novadīta P.Stradiņa medicīnas koledžas Rēzeknes filiāles sociālās profesijas studentiem.

Apmeklētāju apmācība notiek individuāli. Lielākā daļa lietotāju ir seniori, kuri nav apguvuši datorprasmes, arī lietotāji, kuriem mājās nav datora, tāpēc bibliotekāriem vēl joprojām nākas palīdzēt rast risinājumus visdažādākajām e-dzīves situācijām, piemēram, veicot ikmēneša rēķinu apmaksu, izdrukājot konta pārskatus iesniegšanai sociālajā dienestā. Sniegtas praktiskas apmācības, kā rīkoties ar Smart ID, kodu kalkulatoru, mobilajiem telefoniem un to aplikācijām. Joprojām klientiem nākas palīdzēt izveidot e-pastu, nosūtīt iesniegumus, pievienot, atvērt dokumentus, sazināties ar klientu servisu Elektrum, LMT portālos, VID pakalpojumu

saņemšanā, īpaši gada ienākumu deklarāciju iesniegšanā, preču pasūtīšanā internetā un citu e-pakalpojumu izmantošanā.

Uzziņu un informācijas darbs

Pārskata periodā bibliotēka klātienē un attālināti sniedza 1942 uzziņas un 343 datorkonsultācijas, kas norāda uz bibliotēkas kā uzticamas informācijas centra lomu sabiedrībā. Turklāt informācijas pieprasījumi saņemti ne tikai no iedzīvotājiem, bet arī nevalstiskajām organizācijām (likumdošana, dokumentācija, subsidētās darbavietas u.c.), sociālās aprūpes centriem.

Uzziņu tematiskais spektrs atspoguļo aktuālus procesus un notikumus Latvijā, piemēram, Saeimas vēlēšanu sakarā iedzīvotājiem bija nepieciešama informācija par partiju programmām un kandidātu sarakstiem, savukārt ekonomiskās krīzes dēļ pieauga interese par valsts un pašvaldības atbalsta saņemšanas iespējām un nosacījumiem. Sniegtas praktiskas apmācības, kā rīkoties ar Smart ID, kodu kalkulatoru, mobilajiem telefoniem un to aplikācijām. Joprojām klientiem nākas palīdzēt izveidot e-pastu, nosūtīt iesniegumus, pievienot, atvērt dokumentus, sazināties ar klientu servisu Elektrum, LMT portālos, VID pakalpojumu saņemšanā, īpaši gada ienākumu deklarāciju iesniegšanā, preču pasūtīšanā internetā un citu e-pakalpojumu izmantošanā. Lietotāji ar redzes traucējumiem vai citādām lasīšanas grūtībām tika mērķtiecīgi (pa tālruni un e-pastu) informēti par bibliotēkas digitālajiem resursiem un pakalpojumiem, par iespējām baudīt kultūras norises – īpaši grāmatu lasījumus un teātra iestudējumus – tīmeklī Kultūras ministrijas kampaņas #Ēkultūra ietvaros.

Daugavpils filiāle īstenoja mērķtiecīgu informācijas darbu ar tiešo mērķauditoriju, piedāvājot audio formātā aktuālu informāciju par eID kartes kā obligāta personu apliecinoša dokumenta ieviešanu no 2023. gada 1. maija, aicinot piedalīties Latvijas Neredzīgo biedrības rīkotajā aptaujā par banku pakalpojumu pieejamību vai informējot par iespēju apmeklēt Latvijas Neredzīgo sporta savienības rīkoto semināru Daugavpilī.

Pārskata periodā darbs **medijpratības jomā** īstenots, popularizējot bibliotēkā pieejamus informācijas resursus bērniem un pieaugušajiem (“Caps un ciet jeb Vilks manipulators”, “Rokasgrāmata pret dezinformāciju: atpazīt un pretoties”, “Ievads Ukrainas vēsturē”), mudinot seniorus piedalīties Kultūras ministrijas kampaņā “Viltus ziņas ir lipīgas” (tiešsaistes diskusija par senioru medijpratību) un veicot ar lietotājiem individuālās pārrunas par mūsdienu krāpniecības veidiem, pieredzi un rīcības scenārijiem.

No 24.oktobra līdz 28.oktobrim **Rēzeknes filiāle** rīkoja Medijpratības nedēļu. Šajā reizē apmeklētāji tika informēti par tīmekļvietni <https://drossinternets.lv/>, kā arī par nevalstisko

organizāciju (Latvijas Neredzīgo biedrība, invalīdu un viņu draugu biedrība “Apeirons”) tīmekļvietnēm.

2022. gada februārī **bibliotēkā Rīgā** tika sagatavota audionodarība “Vispasaules Drošāka interneta diena 8. februāris” Rīgas Strazdumuižas vidusskolas-attīstības centra skolēniem. Nodarībā bērni tika aicināti domāt par to, kā viņi rūpējas par savu drošību internetā.

Pašvaldības, valsts institūciju un nevalstisko organizāciju informācijas pieejamība iedzīvotājiem

LNERB nodrošina iedzīvotājiem iespēju iepazīties ar dažādu iestāžu un organizāciju informāciju, turklāt liela daļa informatīvu materiālu, piemēram, Konvencija par personu ar invaliditāti tiesībām, Latvijas Neredzīgo biedrības, Servisa suņu biedrības TEODORS, Tiesībsarga biroja informatīvie materiāli pieejami pielāgotajā formātā – audio formātā, palielinātajā drukā, Braila rakstā.

Pārskata periodā iedzīvotājiem tika nodrošināta iespēja saņemt Aizsardzības ministrijas izstrādāto bukletu “72 stundas - Kā rīkoties krīzes gadījumā?” – ne tikai parastajā iespiedrakstā, bet arī Braila rakstā, palielinātajā drukā un vieglajā valodā, kas ir pieejams digitāli bibliotēkas tīmekļvietnē sadaļā „Digitālā bibliotēka” un AM portālā Sargs.lv. Papildus tam, lai nodrošinātu kritiski svarīgās informācijas pieejamību krievvalodīgiem iedzīvotājiem ar redzes traucējumiem, **Daugavpils filiāle** pēc savas iniciatīvas ieskaņoja krievu valodā izdoto bukletu audio formātā un marta sākumā, vien dažas nedēļas pēc Ukrainas kara sākuma, mērķtiecīgi izplatīja audioierakstu lietotāju vidū.

Bibliotēkas informācijas sistēma

LNERB un tās septiņas filiāles strādā vienotā bibliotēkas informācijas sistēmā “Krājuma uzskaites un lasītāju apkalpošanas programma” (turpmāk – BIS), kas nodrošina visas bibliotēkārās darbības. Tajā iekļautie moduļi: Datu ievade par jaunieguvumiem jeb Komplektēšana, Lasītāju reģistrēšana, apkalpošana jeb Cirkulācija, SBA, Krājuma un pakalpojumu atskaites un statistika. Izstrādāta BIS lietošanas Rokasgrāmata.

Lasītāji informāciju par krājumu var iegūt LNERB e-katalogā, bibliotēkas mājaslapā. Tajā ir nodrošināta vienkāršā (pēc vārda vai frāzes) un paplašinātā (izvēloties dažādus kritērijus) meklēšana. Lasītājiem tiek sniegta e-kataloga lietošanas instrukcija.

8.tabula “BIS Krājuma uzskaites un lasītāju apkalpošanas programma izmantošana”

Reģions/ Pilsēta/ Novads	Bibliotēku skaits	Cik bibliotēkas strādā ar e-katalogu	Strādā ar moduļiem		
			Lasītāju apkalpošana	SBA	Komplektēšana
LNERB un tās filiāles Balvos, Cēsīs, Daugavpilī, Liepājā, Jelgavā, Rēzeknē, Ventspilī	8	8	8	8	1 (LNERB Rīga)

Digitalizācija

LNERB atjauno un digitalizē audiogrāmatas no magnetofona lentām un kasetēm. Pārskata periodā digitalizētas 76 audiogrāmatas, tā nodrošinot kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu.

Iekšzemes un starptautiskais SBA:

Lietotāju pieprasījumu un interešu apmierināšanai, kā arī izstāžu satura veidošanai pārskata periodā aktīvi izmantoti iekšzemes un starptautiskā SBA pakalpojumi, pasūtīt no citām bibliotēkām dokumentus dažādos formātos.

9.tabula “SBA rādītāji”

SBA	2020	2021	2022
No citām Latvijas bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	991	986	746
Uz citām Latvijas bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits pielāgotā formātā	7555	8506	8341
SSBA			
t. sk. no ārvalstu bibliotēkām saņemto dokumentu skaits	51	14	
uz ārvalstu bibliotēkām nosūtīto dokumentu skaits			

Lai nodrošinātu apkalpojamā reģiona iedzīvotājiem ar redzes traucējumiem vai citādām lasīšanas grūtībām iespēju saņemt informācijas resursus pielāgotajā formātā dzīvesvietas

tuvumā, pārskata periodā stiprināta sadarbība pašvaldību publiskajām bibliotēkām. LNERB pielāgoto krājumu SBA kārtā izmanto arī pašvaldību publiskās bibliotēkas. Publiskās bibliotēkas izsniedza pielāgoto literatūru 197 lasītājiem. Aktīvākās bibliotēkas bija Valmieras integrētā bibliotēka, kura grāmatas palielinātā drukā izsniegusi 56 lasītājiem, kā arī Salacgrīvas NB, Limbažu GB, Dobeles NB, Jēkabpils NGB, Pļaviņu NB, Siguldas NB, Smiltenes NB, Saldus pilsētas, A.Upīša Skrīveru, Viesītes bibliotēkas. Sistēmu Balss 2022. gadā izmantoja Viļķenes pagasta bibliotēka. Pieprasītākie resursu veidi bija audiogrāmatas, grāmatas palielinātā drukā. Visām reģionu galvenajām bibliotēkām ir nosūtīta informācija par bibliotēkas audiogrāmatu lejupielādes servisa sistēmu (BALSS), tādējādi paplašinot savu pakalpojumu klāstu cilvēkiem ar lasīšanas grūtībām. 2022.gadā **Rēzeknes filiālei** sadarbība SBA jomā uzsākta ar Rēzeknes novada Dricānu pagasta bibliotēku, bet veiksmīgi turpināta ar Ludzas novada Kārsavas pilsētas, Zaļesjes pagasta un Ludzas novada bibliotēku, Rēzeknes novada Bērzgales, Sokolku, Sakstagala pagastu bibliotēkām, kā arī ar Preiļu Galveno bibliotēku.

6.Krājums

Krājuma komplektēšanas politika un organizācija

Krājuma apstrādes un komplektēšanas procesā LNERB speciālisti ievēro LNERB Krājuma komplektēšanas vadlīnijas 2022.–2024. gadam, kuras nosaka bibliotēkas krājuma organizēšanas pamatprincipus un tālākās attīstības virzienus.

2022. gadā krājums aktīvāk papildināts ar pielāgotās literatūras dažādām dokumentu formām. Lai atvieglotu mācību procesu bērniem ar lasīšanas grūtībām, attīstīts jauns pakalpojums – mācību grāmatu pārveide pielāgotā formātā skolēniem ar lasīšanas traucējumiem, t.sk. disleksiju. Pārskata periodā palielinātā drukā reproducēta 41 grāmata (katra 12 eksemplāros). Ievērojami pieaugot un paplašinoties piedāvājumam, pārskata periodā īstenota mērķtiecīga palielinātās drukas grāmatu kā pakalpojuma popularizēšana sadarbības partneru: sociālās aprūpes iestāžu un publisko bibliotēku vidū. Domājot par lasītājiem ar dažādām uztveres un lasīšanas prasmēm, t.sk., imigrantiem, senioriem, cilvēkiem ar uztveres traucējumiem, bibliotēka tulkoja un izdeva grāmatas vieglajā valodā. Tās pielāgotas arī audio formātā, Braila rakstā un palielinātā drukā. Bērnu un jauniešu auditorijai reproducētas 14 “Bērnu, jauniešu žūrijas 2022” grāmatas pielāgotā formātā — Braila rakstā, audioformātā un palielinātā drukā, pie tam 9+ kolekcijas grāmatas tika reproducētas audioformātā izlasē “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2022 : 9+”.

10.tabula "Krājuma komplektēšanas finansiālais nodrošinājums"

	2020	2021	2022
Valsts budžeta finansējums krājuma komplektēšanai	4984	4765	3782
t. sk. grāmatām	2877	2817	2418
- t. sk. bērnu grāmatām	502	160	159
t. sk. periodiskajiem izdevumiem	2107	1948	1364
Grāmatu reproducēšana	3812	5283	6151
Cits finansējums krājuma komplektēšanai	9040	9024	7236
t.sk. grāmatas bez atlīdzības no Latvijas Nacionālās bibliotēkas:	3084	3102	2675
▪ "Grāmatas publiskajām bibliotēkām"	3080	3102	2130
▪ "Grāmatas Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijai"			545
▪ LNB izdevumi			5
▪ "Turpinot pilsonisko izglītību"	4		
t.sk. dāvinājumi un ziedojumi no izdevniecībām un citām organizācijām	448	1450	954
t.sk. dāvinājumi un ziedojumi no lasītājiem	2424	1370	932
Līdzekļi krājuma komplektēšanai uz 1 bibliotēkas lietotāju	1,3	1,2	0,9

Budžeta piešķirums grāmatu komplektēšanā tiek sadalīts Rīgas un septiņu LNERB filiāļu krājumu papildināšanai. Krājuma komplektēšanā notikušas nelielas izmaiņas, saistībā ar plānoto filiālbibliotēku pievienošanu pašvaldību publiskajām bibliotēkām. Gada otrajā pusē grāmatas parastajā iespaidrakstā iegādātas tikai LNERB Rīgas krājumam, kur tās pielāgotas lasītājiem nepieciešamajos formātos.

Rekatalogizācija

Krājuma rekatalogizācija pabeigta 2018. gadā.

Krājuma pārbaude (inventarizācija)

Pārskata periodā bibliotēkas krājuma pārbaude organizēta visās filiālēs, saistībā ar LNERB reorganizāciju – filiālbibliotēku pievienošanu pašvaldību publiskajām bibliotēkām.

Precizēts atsevišķu formātu skaits, piemēram, Braila un taktilas, DVD un Mūzikas CD.
Konstatētie zudumi lielākoties saistīti ar lasītāju nozaudētām audiogrāmatām.

10. tabula “Krājuma rādītāji”

	2020.	2021.	2022.
Jaunieguvumi	6136	8237	5596
t.sk.grāmatas	1470	1478	1535
-t.sk.parastā iespiedrakstā	989	942	813
-t.sk.palielinātā drukā	225	220	474
-t.sk.Braila rakstā (vien.)	256	316	248
(nosauk.)	21	32	23
-t.sk.taktilas	-	-	-
-t.sk. bērniem/jauniešiem	274	210 vien.	334 vien.
-t.sk.parastā iespiedrakstā	261	144	192
-t.sk.palielinātā drukā (nosauk.)	6	2 (20 vien.)	8 (102 vien.)
-t.sk.Braila rakstā (nosauk.)	7	8 (46 vien.)	8 (40 vien.)
t.sk. audiovizuālie un pārējie	2380	2437	1848
-t.sk. audiogrāmatas (vien.)	2282	2284	1777
t.sk.bērniem/jauniešiem (vien.)	198	154	190
t.sk. latv. oriģinālliteratūra	1068	1206	766
-t.sk.parastā iespiedrakstā	323	324	293
-t.sk. palielinātā drukā (nosauk.)	14	18	19
-t.sk.Braila rakstā (nosauk.)	8	18	13
-t.sk. audiogrāmatās (vien.)	723	846	441
t.sk. elektroniskie dokumenti		2190	175
t.sk. seriālizdevumi	2286(eks.)	2132(eks.)	2038
-t.sk.parastā iespiedrakstā	1945	1827	1641
-t.sk.Braila rakstā	167	172	164
-t.sk. audiožurnāli	174	133	124
-t.sk. e-žurnāli			109
Izslēgtie dokumenti (vien.)	4487	3021	5816
t.sk grāmatas	3565	2518	538
-t.sk.parastā iespiedrakstā	1666	816	447
-t.sk.palielinātā drukā	-	-	-
-t.sk.Braila rakstā	1899	1702	91

-t.sk.taktilas	-	-	-
t.sk. audiovizuālie un pārējie	24	70	5278
-t.sk. audiogrāmatas	21	25	100
t.sk. seriālizdevumi	898	433	1566
Krājuma kopskaits	81844	87060	85274
t.sk. grāmatas	30962	29922	30919
t.sk. audiovizuālie un pārējie	44075	48632	45377
t.sk. prese	6807	8506	8978
Grāmatu krājuma apgrozība	1,3	1,5	1,5
Periodisko izdevumu apgrozība	3,6	2,9	2,4

LNERB krājums tiek papildināts trijos veidos: pirkumi, dāvinājumi un LNERB sagatavotie izdevumi.

Bibliotēkas krājums papildināts ar 3558 vienībām un 2038 preses izdevumu eksemplāriem. No budžeta līdzekļiem iepirkta grāmatas 220 vienības par 2418 EUR, bibliotēkā reproducētas grāmatas - 2697 vienības par 3994 EUR.

Bibliotēkas skaņu ierakstu studijā 2022.gadā digitalizētas 167 audiogrāmatas ar 2315 stundu skanējumu, tajā skaitā, 62 grāmatu oriģinālielasījumi ar kopējo ieraksta skanējuma laiku 674 stundas, restaurētas 76 audiogrāmatas ar 1337 stundu skanējumu, pielāgotas, tiražētas 13 audiogrāmatas (ieskaņotas Igaunijā un citur) ar skanējuma laiku 178 stundas, 2358 audiogrāmatas izsniedzamas USB. Braila rakstā bibliotēkā izdotas 23 grāmatas, palielinātajā drukā 41 grāmata. Grāmatas tiek tiražētas 12 eksemplāros (palielinātā druka) un 15-21 eksemplāros (audiogrāmatas), lai pietiekamā daudzumā nodrošinātu to pieejamību filiālbibliotēkās un ārējās apkalpošanas punktos. Reprodukcijas un restaurācijas izejmateriāliem izlietots 6151 EUR.

Dāvinājumu skaits pirkumus sasniedz 612 vienības. Krājumā iekļauti izdevumi dažādos formātos: grāmatas, audioieraksti, mūzikas CD. No juridiskām personām visapjomīgākais dāvinājums (198 eks.) saņemts LNB projektā “Latviešu oriģinālliteratūra Latvijas bibliotēkās”. LNERB tas ir ievērojams atbalsts jaunāko izdevumu komplektēšanā un tālākai reproducēšanai.

Pārskata periodā Braila raksta nodaļa ievērojami paplašinājusi LNERB pielāgotās literatūras klāstu. Sagatavoti divi aktuāli izdevumi: “Iespieddarbu latviešu valodā reprodukcija Braila rakstā: metodiskās vadlīnijas” (parastajā iespiedrakstā) un MK ieteikumi “Kā rīkoties krīzes situācijā” pielāgoti palielinātā drukā, Braila rakstā un elektroniski - vieglajā valodā. Īpaši jāuzsver bibliotēkas veikums literatūras vieglajā valodā nodrošināšanā tām personām sabiedrībā, kurām tas nepieciešams. Braila rakstā pielāgoti divi, palielinātā drukā – deviņi

Vieglās valodas aģentūras izdevumi. Savukārt, Braila raksta nodaļas darbinieki tulkojuši vieglajā valodā un izdevuši trīs darbus. Tie ir: latviešu tautas pasaka “Eža kažociņš”, R.Blaumaņa “Velniņi” un G.Bites autordarbs “Glezna”.

LNERB veic mācību grāmatu pārveidi pielāgotā formātā (audio), lai atvieglotu mācību procesu skolēniem ar lasīšanas traucējumiem (t.sk., disleksiju). Turpinās darbs pie grāmatu pārveidošanas DAISY formātā, kas dod iespēju sinhronizēt tekstu ekrānā ar audioierakstu.

No bilances krājuma pārskata periodā izslēgtas 5816 vienības. Lielākoties (5165) tie ir audiogrāmatu kasešu formātā oriģināli. Attīstoties informācijas saglabāšanas iespējām, minētajiem izdevumiem nav pielietojuma. Līdz ar to ievērojami samazinājusies neaktīvā krājuma daļa. Ikgadēji norakstītas nolietotas vai nepieprasītas grāmatas parastajā iespaidrakstā (447 vien.) un inventarizācijās konstatētie audiogrāmatu zudumi (100 vien.).

Preses izdevumi

2022. gadā krājums papildināts ar 2038 preses eksemplāriem (1641 parastajā iespaidrakstā, 164 Braila raksta žurnāli, 124 audio žurnāli un 109 e-žurnāli). Lielākais skaits (1892 eksemplāri) iegādāts latviešu, 132 krievu valodā un 14 citās svešvalodās. 2022. gada beigās lasītājiem LNERB pieejamas 8978 preses vienības.

Rēzeknes un Daugavpils filiālēs izdevumi par biznesu, veselību, ievērojamu cilvēku biogrāfijām pieejami arī krievu valodā. Ventspils, Liepājas, Rēzeknes un Daugavpils filiālēs nodrošināta vietējo laikrakstu saņemšana. Bērniem un jauniešiem interesējoši ir Ilustrētā Junioriem, Ilustrētā vēsture, Ilustrētā zinātne un Spicīte. Lasītavas krājumā Rīgā pieejami 19 (383 eks.) nosaukumu žurnāli. Tematika daudzveidīga – psiholoģija, vēsture, zinātne, ģeogrāfija, dzīves stāsti.

Reizi mēnesī bibliotēka izdot informatīvo avīzīti “Bazūne”, kas pieejama Braila rakstā, palielinātā drukā un elektroniski bibliotēkas tīmekļvietnē, kā arī audioformātā audiožurnālā “Doma”. Par bibliotēkas jaunieguvumiem informāciju sniedz izdevums “Gaisma”, kurš pieejams parastajā iespaidrakstā, kā arī elektroniski un audio formātā bibliotēkas tīmekļvietnes sadaļā “Digitālā bibliotēka”.

LNERB un filiālēs pieprasīts ir bibliotēkas veidotais audiožurnāls mp3 un digitālā formātā “Doma” (iznāk katru mēnesi). Tajā ietverti interesantākie raksti no jaunākajiem preses izdevumiem. Visu iepriekšējo gadu izdevumi pieejami arī digitālā formātā. 2022.gadā tie ņemti krājuma kopīgajā uzskaitē.

Datubāzes:

LNerB piedāvā lietotājiem divas abonētās tiešsaistes datubāzes – “Letonika.lv” un LURSOFT “Laikrakstu bibliotēka”. Reģistrētajiem lietotājiem nodrošināta attālināta pieeja datubāzei “Letonika.lv”.

12.tabula “Bibliotēkā pieejamo datubāžu izmantojums”

Dabubāze	2020	2021	2022
Letonika			
skatījumi	1574	1210	2982
piekļuves sesiju skaits	1090	996	1716
News	813	1388	1716

Būtiski palielinājies www.news.lv skatījumu skaits. Aktīvi to izmanto LNerB Rīgā, Balvu, Daugavpils, Liepājas, Rēzeknes filiālbibliotēkas, izmantota uzziņu un informācijas pakalpojumu nodrošināšanā, novadpētniecības un tifloloģijas darbā, lai iegūtu ticamu, uz faktiem balstītu informāciju, sistematizējot materiālus par bibliotēkas vēsturi, industriālo mantojumu, par neredzīgo cilvēku dzīvi un darbību dažādos laika posmos.

Krājuma un datubāžu popularizēšana

Krājuma popularizēšana notiek ar dažādiem informatīviem materiāliem. Viens no tiem ir jaunais informatīvais materiāls e-formātā “Gaisma” par jaunākajām grāmatām, ar iespēju to izdrukāt parastajā iespiedrakstā un Braila rakstā. Krājuma popularizēšana notiek arī bibliotēkas sociālajos tīklos un bibliotēkas tīmekļvietnē — regulāri tiek publicēti jaunieguvumu saraksti.

Ārkārtējās situācijas laikā, kad bibliotēka apmeklētājiem bija slēgta, pieauga lietotāju skaits, kuriem tika izsniegtas attālinātās piekļuves paroles datubāzei www.letonika.lv

LNerB Rīgā un filiālēs krājuma popularizēšanai regulāri tika rīkotas tematiskas, rakstnieku un dzejnieku jubilejām veltītas literatūras izstādes (318), organizētas ekskursijas (56). Interesenti varēja iepazīties ar resursiem pielāgotajā formātā - taktilās grāmatas, grāmatas audio formātā, Braila rakstā un palielinātajā drukā.

Programma “Grāmatu iepirkums publiskajām bibliotēkām” (finansiālais piešķirums, publicitāte, izsniegums, piedāvājuma analīze)

LNerB projekta ietvaros saņēmusi 198 jaunus izdevumus. To vērtība sastāda 2124,22 euro. Prieks par oriģinālliteratūras daudzveidīgo tematiku. Projekts paplašina LNerB iespējas reproducēt darbus lasītāju vajadzībām, kā arī papildina nozaru un bērnu literatūru, ko no komplektēšanas līdzekļiem neiegādājamies vai pērkam atsevišķus izdevumus.

Darbs ar parādniekiem

Darbs ar parādniekiem notiek regulāri. Bibliotēkas darbinieki lasītājiem regulāri atgādina par laikā nenodotām grāmatām, galvenokārt sazinoties pa telefonu vai nosūtot atgādinājuma vēstuli e-pastā. Sarežģītāk ir atgūt grāmatas gadījumos, kad lietotājs ir miris, mainīts telefona numurs, lasītājs izbraucis uz ārzemēm.

7. Darbs ar bērniem un jauniešiem

Darba ar bērniem un jauniešiem raksturojums un vispārīgie rādītāji

LNERB Rīgā bērniem nodrošināta brīvpieeja krājumam, bērnu stūrītis ar četrām darba vietām, iespēja izmantot datoru mācību vajadzībām, drukas, skenēšanas, kopēšanas pakalpojums, interneta pieslēgums un bezvadu internets, abonētās datubāzes, tai skaitā attālinātā pieeja datubāzei "Letonika.lv", uzziņas un konsultācijas, izstādes un informācija par izstādes saturu tiek sagatavota pielāgotā formātā – Braila rakstā, palielinātā drukā un audio formātā, dažādi pasākumi, turpināta lasītveicināšanas aktivitāte "Lasām kopā ar suni", notikušas saistošas un izzinošas "Strazdulēnu skolas" nodarbības pirmsskolas un sākumskolas audzēkņiem. LNERB 2022. gadā aktīvi piedalījās LNB lasītveicināšanas programmā "Bērnu, vecāku un jauniešu žūrija", iesaistot lasīšanas un vērtēšanas aktivitātēs Rīgas Strazdumuižas vidusskolas – attīstības centra audzēkņus un skolotājus.

Pārskata periodā ir uzsākta jauna sadarbība ar Rīgas Juglas vidusskolu un Rīgas 154. pirmsskolas izglītības iestādi. Covid-19 dēļ izsludinātās ārkārtējās situācijas ierobežojumu atcelšana ar 1.aprīli, deva iespēju bērniem atkal pulcēties un pavadīt brīvo laiku bērnu funkcionālajā zonā, kas likumsakarīgi sekmēja krājuma un citu pakalpojumu izmantojuma pieaugumu. Darbā ar bērniem saistīto rādītāju pieaugums: lasītāju skaits pieaudzis par 46%, apmeklējums 64%, grāmatu izsniegums par 41%.

Krājuma veidošana bērniem

Resursi bērniem. Bērnu un jauniešu mērķauditorijai paredzētais krājums pārskata periodā papildināts ar 524 informācijas vienībām dažādos formātos - parastajā iespiedrakstā, Braila rakstā, palielinātā drukā, audioformātā un digitāli. LNERB 2022. gadā reproducēto grāmatu skaits bērniem sasniedz 560 vienību jeb 33 nosaukumus. Bibliotēkas krājumā, iekļaujot literatūru bērniem un jauniešiem, tiek ievērots lasītāju skaits dažādās vecumu grupās, kā arī grāmatu izmantojamība. Ņemot vērā LNERB lasītāju sastāvu, no pirktā grāmatu klāsta izdevumi tiek pielāgoti audiogrāmatās, palielinātā drukā, Braila rakstā. To veidi paredzēti

dažādām mērķauditorijām, t.skaitā bērniem, jauniešiem ar disleksiju vai uztveres grūtībām. 2022. gadā šiem izdevumiem pievienojās grāmatas vieglajā valodā. Dāvinājumā no Irēnas Hendersones (Anglija) saņemtas 3 taktilās grāmatas Braila rakstā. Šobrīd notiek metodikas izstrāde grāmatīņu angļu tekstu pielāgošanai latviešu valodā.

Lai skolēni varētu aktīvi līdzdarboties lasīšanas procesā, 14 “Bērnu žūrijas 2022” grāmatas tika reproducētas pielāgotā formātā — Braila rakstā, audioformatā un palielinātā drukā, pie tam 9+ kolekcijas grāmatas tika ielasītas audioformatā izlasē “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2022 : 9+”. Grāmatu ielasīšanā tika iesaistīti LNerB darbinieki.

Uzziņu darbs, pakalpojumi, prasmju un iemaņu attīstīšana, pasākumi dažādām vecuma grupām

LNerB Rīgā un tās filiālēs bērniem un jauniešiem nodrošināta brīvpieeja krājumam, iespēja izmantot datoru mācību vajadzībām, drukas, skenēšanas, kopēšanas, iesiešanas pakalpojums, interneta pieslēgums un bezvadu internets, abonētās datubāzes, tai skaitā attālinātā pieeja datubāzei “Letonika.lv”, uzziņas un konsultācijas, pasākumi un izstādes, iespēja iesaistīties brīvprātīgajā darbā.

Pārskata periodā **Daugavpils filiālē**, lai popularizētu bibliotēkas krājumu un veicinātu lasīšanu bērnu un jauniešu vidū, bērnu funkcionālajā zonā veidotas jaunieguvumu izstādes, tematiskas krājuma izlases (“Re, kā dzīvo savvaļā!”, “Kas bija pirmais – putns vai ola?”, “Cik labi, kad blakus ir labs draugs!”), kā arī organizēta privātkolekcijas izstāde “Vai pūcei aste zied?”, kurā papildus pūču priekšmetiem eksponētas arī bērnu grāmatas ar spilgtiem pūču literārajiem tēliem. Būtiski atzīmēt, ka bērnu un jauniešu mērķauditorija 2022. gadā izrādīja lielu interesi arī par citām vecuma grupām organizētajām izstādēm – gan rokdarbu izstādēm, gan Pjotra Hudobčenko telpiskās mākslas izstādi, gan Latvijas Neredzīgo biedrības Daugavpils mācību un ražošanas uzņēmuma vēsturei veltītu novadpētniecības izstādi. Tās tika aplūkotas un izzinātas kopā ar bibliotēkas darbiniekiem, kuru stāstītais un skaidrotais palīdz bērniem iepazīt savas pilsētas vēsturi, kultūru, ievērojamu novadnieku devumu, kā arī sekmē jaunās paaudzes izpratni par neredzīgu cilvēku spējām, talantiem un sasniegumiem.

Veiksmīgākās lasīšanas veicināšanas aktivitātes

2022. gadā LNerB Rīgā turpinājās “Strazdulēnu skolas” nodarbības dažādu vecumu bērniem. Gada sākumā, turpinoties valstī noteiktajiem stingrajiem ierobežojumiem, nodarbības tika veidotas audioformatā. Audio nodarbībā “Gadskārtu raksti” bērni iepazīnās ar Sveču dienu, Agatas dienu, Meteņiem un Matīsa dienu. “Vispasaules Drošāka interneta diena 8. februāris”

bērni tika aicināti domāt par to, kā mēs katrs rūpējamies par savu drošību internetā. “Caur sidraba birzi gāju, Ne zariņa nenolauzu” šī nodarbība sniedza priekšstatu par enciklopēdiju, audiogrāmatu, mūzikas ierakstu izmantošanu un ļāva iepazīt bibliotēkas krājumu.

Valstī atceļot pulcēšanās ierobežojumus, tika atsāktas “Strazdulēnu skolas” nodarbības klātienē - “Animācijas filmu režisorei Rozālijai Stiebrai – 80” nodarbība veltīta Rozei Stiebrai, kura ir latviešu animācijas filmu režisore un šī žanra iedibinātāja latviešu kino, viņa uzņēmusi 30 īsākas un 3 pilnmetrāžas animācijas filmas, no kurām pazīstamākās ir “Zaķīšu pirtiņa”, “Kaķīša dzirnavas”, “Ness un Nesija”, “Spēlēju, dancoju”, “Neparastie rīdzinieki” u.c. Radošajā darbnīcā “Lieldienas gaidot” bērni iepazīnās ar Lieldienu svinēšanas tradīcijām un izdarībām, to kāda ir to nozīme, atcerējās ticējumus, tautasdziesmas, mīklas un rotaļas, kā arī iedvesmojās pavasarīgi radošiem darbiņiem. Nodarbībā “17. maijs Ugunsdzēsēju un glābēju diena” bērni uzzināja informāciju par glābēju profesiju, jo 17. maijā Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests (VUGD) atzīmēja Ugunsdzēsēju un glābēju dienu, kā arī Ugunsdzēsībai Latvijā 157.gadadienu. Glābēji ne tikai ik dienu dodas dzēst ugunsgrēkus un glābt cilvēkus, bet arī palīdzēt tiem, kuri paši par sevi parūpēties nespēj. Kopīgi atgādinājam viens otram, ja pastāv briesmas tavai vai apkārtējo dzīvībai, veselībai, drošībai – zvani 112! Kopīgi iepazīnām rudeni nodarbībā “Rudens nāca sētiņā”. Bērni noklausījās latviešu tautas pasakas “Kā kokiem izgāja” lasījumu. Noskaidrojām kāpēc kokiem krīt lapas, kāpēc tās kļūst krāsainas, kādas sēnes aug mežā. Pārskata periodā tika atsākta bibliotēkas aktivitāte “Lasām kopā ar suni”. Kopā ar suni Franko un viņa saimnieci Lindu lasījām F. Nonnas, L. Veidenbaha, J. Turloniasas grāmatu “Jauns stāsts par Mopsi Karlu, kas neprātīgi iemīlējās un atrada draudzeni”. Pēc grāmatas izlasīšanas, bērniem bija iespēja apmīļot suni Franko, iepazīties ar bibliotēkas krājumu un bērnu stūrīti.

Pārskata periodā bibliotēka piedalījās LNB lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2022” sadarbībā ar Rīgas Strazdumuižas vidusskolas – attīstības centra pedagogiem un skolēniem. Par žūrijas ekspertiem kļuva 25 Rīgas Strazdumuižas vidusskolas – attīstības centra 5.-8. klases un 10. klases skolēni. Tā kā lielākā daļa skolēnu ir neredzīgi vai vājredzīgi, nodarbībās bibliotekāres kolekcijas grāmatas lasīja skolēniem priekšā. Lai skolēni varētu aktīvi līdzdarbotos lasīšanas procesā, 14 “Bērnu žūrijas 2022” grāmatas tika reproducētas pielāgotā formātā.

No 14. līdz 20. novembrim norisinājās Ziemeļvalstu Literatūras nedēļa, kas ir projekts, ko Ziemeļvalstīs administrē Biedrības Norden asociācija (Foreningen Norden Forbund), bet Latvijā – Ziemeļu Ministru padomes birojs sadarbībā ar Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bērnu Literatūras centru. Nedēļas galvenais uzdevums ir Ziemeļvalstu literatūras un kultūras iepazīšana. 23. novembrī bibliotēkā kopā ar Rīgas Strazdumuižas vidusskolas – attīstības centra

4. un 5. klasi, kā arī ar latviešu valodas skolotājām, noskaidrojām kā rīkoties, ja mežā satiec lāci? Visi kopā lasījām bilžu grāmatu “Ja tu satiec lāci”. Tas ir stāsts, kas radies sadarbībā starp Somijas zviedrietēm Mālinu Kiveli un Lindu Bundestamu un dāni Martinu Glasu Serupu. 24. novembrī notika Krēslas stundas lasījums pieaugušajiem kopā ar tulkotāju Daci Deniņu. Pasākumā lasījām viņas tulkotās Tūves Jānsones “Vasaras grāmatas” fragmentus. Dace Deniņa pastāstīja par ziemeļvalstu dabu, Tūvi Jānsoni un viņas grāmatu, kā arī ļāva ieklausīties zviedru valodas plūdumā, nolasot nelielu fragmentu no “Vasaras grāmatas” oriģinālvalodā.

2022. gada vasarā LNERB Rīgā tika izveidota pielāgotā sajūtu izstāde “Daba mums – mēs dabai” kurā bija iespējams pieskarties, sasmaržot un sajūst dažādu augu tekstūru, kā arī uzzināt to dažādās pielietošanas īpatnības. Šīs izstādes mērķis bija dažādu augu iepazīšana, praktiska to izmantošana. Izstādes apmeklētāji ar pieskārienu palīdzību varēja sajūst un apjaust, cik daudzveidīgas ir dabas veltes, piemēram, lielziedu kaķumētra, Sibīrijas kaķumētra, monarda, raudene, karijzāle jeb itāļu salmene, vērmele, citronmētra un kanēļbaziliks. Izstādes informatīvais materiāls tika sagatavots palielinātajā drukā un Braila rakstā.

Lai iepriecinātu dzīvniekus un vairotu labo cilvēkos, 20. decembrī Latvijas Neredzīgo bibliotēkas pārstāvji sadarbībā ar Rīgas Strazdumuižas vidusskolas – attīstības centra 5. klases bērniem sarūpēja dāvanas patversmes “Labās mājas” dzīvniekiem un iepazīs ar kucēniem Tobiju un Pelīti, kā arī apmeklēja kaķu istabu. Atgriežoties no apmeklējuma, kopīgi pie tējas tases tika pārrunāts pieredzētais un pētītas bibliotēkā esošās grāmatas par suņiem un kaķiem.

Vasaras brīvlaikā **Daugavpils filiāle** lasīšanas veicināšanas nolūkā piedāvāja sākumskolas un pamatskolas bērniem radoši un lietderīgi pavadīt brīvo laiku, iesaistoties teatrālā uzveduma veidošanā. Izrāde bija paredzēta pirmsskolas vecuma bērniem, tāpēc par tās pamatu tika izvēlēta viegli uztveramā krievu tautas pasaka ar spilgtiem dzīvnieku tēliem. Astoņi bērni, kuri pieteicās neformālajā vasaras teātra studijā, kas vēlāk ieguva nosaukumu “Gladiola”, kļuva par pilntiesīgiem radošās komandas locekļiem un panāca, ka bibliotēkas sākotnējā iecere par leļļu teātri tika transformēta apņēmībā uzvest īstu teātri. Izrādes tapšanas process bija ļoti laikietilpīgs, jo paredzēja mērķtiecīgu bērnu iesaisti visos tā posmos – no dekorāciju izgatavošanas līdz pat ielūgumu izplatīšanai vietējā mikrorajona iedzīvotāju vidū.

Teātra pirmizrāde kuplā skaitā pulcēja ģimenes ar dažāda vecuma bērniem, kuri ar lielu atsaucību uzņēma pasaku un tās varoņus, bet pats uzvedums aizritēja atbilstoši visām radošajām iecerēm, tāpēc vasaras teātra studijas “Gladiola” dalībnieki apliecināja savu vēlmi un interesi arī turpmāk piedalīties izrāžu iestudēšanā. Bibliotēkai tā bija jauna un vērtīga pieredze darbā ar bērniem, savukārt bērniem – iespēja stiprināt lasītprasmi, atmiņu un uzmanību, attīstīt un izpaust radošumu, trenēt publiskās uzstāšanās prasmes un izkopt sadarbību komandā.

LNB **Jelgavas filiālbibliotēkai** ir ilglaicīga sadarbība ar Jelgavas Paula Bendrupa pamatskolu, kopā piedaloties LNB Bērnu literatūras centra lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnu, Jauniešu un Vecāku žūrija”. Bērniem priekšā tiek lasītas grāmatas, vai fragmenti no grāmatām, paši bērni nodarbībā lasa, attīstot savu lasītprasmi. Nodarbības ne tikai veicina interesi par grāmatām, bet attīsta arī spēju vērtēt grāmatas un izteikties. Lai noturētu bērnu uzmanību, nodarbības tika papildinātas ar zīmēšanu, tika meklētas atskaņas dzejolim. Nodarbībās tika izmantotas arī Darba lapas LNB Lasīšanas veicināšanas programmas grāmatu iepazīšanai.

Aktīvākais darbs ar bērniem **Liepājas filiālē** notiek vasaras mēnešos, sadarbojoties ar pilsētas skolu bērnu vasaras nometnēm un bērnu un jauniešu organizācijām. Tiek rīkotas informatīvi izglītojošas ekskursijas bibliotēkā, kurās jaunieši uzzin par bibliotēkas izmantošanas iespējām, speciālo tehniku, vēsturi, pielāgoto literatūru. Tiek demonstrēti audio ieraksti, izmēģināts Braila raksts, taktilie piemēri un tml. Lielākā daļa no visām ekskursijām bibliotēkā ir Liepājas mācību iestāžu audzēkņi. Pārskata periodā Liepājas filiālbibliotēku apmeklēja 193 skolu jaunieši un studenti. Šogad notika trīs informatīvi izglītojoši pasākumi pirmskolas vecuma bērniem (86 pirmskolas vecuma bērni)– “Lasām ar pirkstiem un ausīm”, kurā piedalījās bērni no Liepājas pirmsskolas izglītības iestādes “Saulīte” vasaras nometnes “Kaleidoskops”, Skolēnu vasaras nometnes “Pasaule mums apkārt”.

Rēzeknes filiāle, lai veicinātu bērnu lasīšanu, rīko bērnu grāmatu krājumu popularizējošas izstādes. Viena no tām „Kas grib izglābt grāmatu?” aicināja “izglābt” kādu grāmatu, samīļojot to un paņemot no bibliotēkas ciemos pie sevis uz mājām, lai lasītu patstāvīgi vai kopā ar ģimeni grāmatas parastā vai palielinātā drukā, vieglajā valodā, Braila rakstā, audiogrāmatas jeb klausāmgrāmata



(Foto: I.Zeltiņa)

Starptautiskajā bērnu aizsardzības dienā rīkota Bērnu diena bibliotēkā - lasīšanu veicinošs pasākums. Kopā ar bibliotekārēm visas dienas garumā tika lasītas grāmatas, zīmēti grāmatu varoņi, gatavotas grāmatzīmes. Spēlētas arī galda spēles un kustību spēles. Pasākumā kopā iekļāvās arī bērni un jaunieši ar funkcionālo lasītnespēju. Un ejot mājās ar balvām un diplomiem, katrs paņēma līdzi arī kādu grāmatu lasīšanai no bērnu grāmatu izstādes “Kas grib izglābt grāmatas?”



(Foto: I.Sprūžas)



(Foto: I.Zeltiņa)

Lai attīstītu bērnu pārliecību par savām spējām, savas vērtības apzināšanos, spēju sadarboties un iekļauties sabiedrībā, bibliotēka rīkoja savu lasītāju radošo darbu izstādes. Izstādē “Aleksandras Butkevičas radošā pasaule” apmeklētāji iepazinās ar 4.klases meitenes zīmējumiem. Citā izstādē “Ievas Stikānes mirkļu mozaīka” varēja skatīt astotklasnieces keramikas darbiņu, zīmējumu, kopkrājumos publicēto dzejoļu un eseju apkopojumu Bet izstādes noslēgumā tikšanās ar jauno mākslinieci laikā autores izpildījumā skanēja dzeja, dziesmas un akordeona spēle. Šis pirmais panākums, aplausu vētra, skatītāju atzinība, kas saņemta bibliotēkas pasākumā, dos pusaudzei iedvesmu kāpt pa radošajām kāpnēm.



(Foto: I.Zeltiņa)



(Foto: I.Zeltiņa)

Bibliotēkas sadarbības tīkls bērnu un jauniešu apkalpošanā, nozīmīgākie partneri, sadarbības vērtējums

LNerB Rīgā ir izveidojusies veiksmīga un regulāra sadarbība ar Rīgas Strazdumuižas vidusskolas – attīstības centra skolotājām un skolēniem. Šajā izglītības iestādē mācās vājredzīgi un neredzīgi skolēni, kuriem ir iespēja piedalīties dažādos bibliotēkas organizētajos pasākumos – literārajos rītos, grāmatu atvēršanas svētkos bibliotēkā, digitālās pratības un medijpratības stundās. Aktivizējot darbu ar bērniem un jauniešiem, LNerB jau 5 gadus iesaista šīs skolas audzēkņus “Bērnu un jauniešu žūrijas” lasīšanas un vērtēšanas darbā.

Turpinot sadarbību ar privāto pirmsskolas izglītības iestādi “Laimes Lācis” notika pasaku pēcpusdiena kopā ar grupiņu “Ķengurēni”. Vladimira Sutejeva pasakas “Eža brīnumnūjiņa” lasījums. Pasaka stāsta par zaķīti un viņa gudro draugu ezīti. Bērni gāja jautrā rotaļā "Cik jauki, cik jauki ir vasars' laiciņā". Pētīja cik dažādas grāmatas ir bibliotēkā, un meklēja katrs sava vārda burtiņus. Lasījums notika bilingvāli latviešu un krievu valodā mazākumtautību grupas “Ķengurēni” bērniem.

Pārskata periodā ir uzsākta jauna sadarbība ar Rīgas Juglas vidusskolas un Rīgas 154. pirmsskolas izglītības iestādi. Pirmsskolas izglītības iestāžu grupas tika aicinātas piedalīties “Strazdulēnu skolas” nodarbībās “Rudens nāca sētiņā”, iepazīstot dabas norises rudenī, un aktivitātē “Lasām kopā ar suni”, padarot lasītprasmes veicināšanu interesantāku un saistošāku.

Balvu filiālei sadarbība notiek ar pašvaldības mācību iestādēm: Stacijas pamatskolu, Rekavas pamatskolu, Balvu Valsts ģimnāziju, organizējot informatīvi izglītojošas ekskursijas bibliotēkā, projektu nedēļas un Ēnu dienas ietvaros, kurās bērni un jaunieši uzzina par bibliotēkas vēsturi, pakalpojumiem, speciālo tehniku. .

Jelgavas filiālei turpinās veiksmīga sadarbība ar Jelgavas Paula Bendrupa pamatskolu. Pārskata periodā noslēgta vienošanās par sadarbību ar Jelgavas valstpilsētas pašvaldības izglītības iestādi “Jelgavas pamatskola “Valdeka”- attīstības centrs”.

Liepājas filiāle sadarbojas ar pašvaldības mācību iestādēm, organizējot informatīvi izglītojošas ekskursijas bibliotēkā. Pārskata periodā Liepājas filiālbibliotēka mācību iestāžu audzēkņiem organizēja 14 ekskursijas. Gan skolēni, gan studenti- topošie sociālie darbinieki un mediķi, gan viņu pasniedzēji ieguva informāciju par bibliotēkas specifiku, par cilvēkiem ar redzes traucējumiem, pielāgotām tehnoloģijām, saskarsmi ar cilvēkiem ar redzes invaliditāti, vides pieejamību, pielāgoto literatūru - Braila rakstā, audiogrāmatām, palielinātās drukas, audio mācību literatūras piedāvājumu, izdevumiem vieglajā valodā, audiogrāmatu lejupielādes iespējām.

Rēzeknes filiāle sadarbojas ar Rēzeknes novada speciālo pamatskolu, Rēzeknes 5. pamatskolu, rīkojot skolēnu ekskursijas un bibliotekārās stundas. Uzsākta jauna sadarbība ar Rēzeknes novada Verēmu pamatskolu. 5.klases skolēni piedalījās bibliotekārajās stundās - Taktilā lasīšana. Braila raksts.

Kā nozīmīgākie sadarbības partneri jāmin bērnu vecāki, kuri atved bērnus un jauniešus ar funkcionāliem traucējumiem uz bibliotēku. Ar vecāku palīdzību tiek organizētas arī bērnu radošo darbu izstādes.

8. Novadpētniecība un tifloloģija

Novadpētniecības un tifloloģijas darba virzieni un pakalpojumi, pārskata perioda prioritātes

LNERB novadpētniecības darbs ir arī cieši saistīts ar tifloloģijas darbu. Tifloloģija ir medicīnisko zināšanu kopums par redzes zuduma un redzes traucējumu cēloņiem, ārstēšanu un profilaksi. Plašākā interpretācijā tifloloģija ietver sevī arī jautājumus par neredzīgo aprūpi, rehabilitāciju un sociālo integrāciju. Tifloloģiskais darbs ir saistīts ar informācijas vākšanu par neredzīgo dzīvi, sadzīvi, viņu izglītošanu, darbību, sporta aktivitātēm, sasniegumiem Latvijā un ārvalstīs.

Līdz ar to atsevišķos gadījumos ir grūti nošķirt tifloloģiju no novadpētniecības.

LNERB Novadpētniecības un tifloloģijas sektorā Rīgā un filiālbibliotēkās ir savākta un apkopota informācija par neredzīgiem zinātniekiem, mūziķiem, rakstniekiem, māksliniekiem, kā arī citiem slaveniem un pazīstamiem cilvēkiem ar redzes traucējumiem, par Latvijas Neredzīgo biedrības vēsturi un darbību, par Latvijas Neredzīgo sporta savienību, kā arī dažādi interesanti fakti. LNERB tiek vākti un sistematizēti materiāli par bibliotēku un tuvējās apkārtnes vēsturi, par novadniekiem ar redzes invaliditāti, tai skaitā arī par bibliotēkas lasītājiem.

Informācija tiek regulāri papildināta ar jauniem un aktuāliem materiāliem. Tifloloģijas krājumā esošā literatūra ietver tādas nozares kā oftalmoloģija, tiflopedagoģija, tiflopsiholoģija, tiflosurdopedagoģija, tiflotehnika.

Pārskata periodā bijušas vairākas prioritātes:

1) krājuma paplašināšana ar resursiem, kas palīdz konstatēt vai novērst dažādus lasīšanas traucējumus (autisms, disleksija, kustību ierobežojumi), kā arī pielietot izdevumus vieglajā valodā;

2) Pētniecības datu bāzes attīstība - visu uzskaitīto materiālu izmantošana konsultatīvā centra izveidei LNERB;

3) dažādu tematisku izstāžu un pasākumu organizēšana, ar mērķi plašas sabiedrības uzmanību piesaistīt neredzīgo un vājredzīgo cilvēku problēmām, sociālajai integrācijai un citiem aktuāliem jautājumiem.

Novadpētniecības un tifloloģijas krājums

LNerB vislielākais un plašākais novadpētniecības un tifloloģijas krājums atrodas Rīgā Tifloloģijas sektorā. Mazāki krājumi pieejami arī visās filiālēs.

LNerB tīmekļvietnes sadaļā “Lasītāju apkalpošanas nodaļa” ir iegūstamas ziņas par Tifloloģijas sektorā pieejamo informāciju gan novadpētniecībā, gan tifloloģijas jautājumos, sadaļā “Novadpētniecība” var lasīt un klausīties audio formātā interviju ar bibliotēkas direktori Andru Jākobsoni, kā arī skatīt digitālo kolekciju “Strazdumuižas ciemats attēlos”, sadaļā “Pētniecība” ir pieejams saraksts ar krājumā esošo studentu darbiem par mūsu bibliotēkas specifiskām, tifloloģijas tēmām.

Komplektēšana, ietvertu materiālu veidi

Novadpētniecības un tifloloģijas krājumu veido: grāmatas un seriālizdevumi (gan parastajā iespiedrakstā, gan Braila rakstā un palielinātā drukā), audio materiāli CD-MP3 formātā, arhīvu dokumentu izraksti, kopijas no rakstiem periodiskajos izdevumos, studentu izstrādātie pētījumi (kursa, bakalaura un maģistra darbi), nepublicētie dokumenti, mutvārdu vēsture, atmiņu pieraksti, bibliotēkas lietotāju personīgo arhīvu materiālu kopijas, fotogrāfijas.

Krājuma organizācija un glabāšana

Krājums ir organizēts pēc nozaru sadalījuma un formāta: grāmatas parastajā iespiedrakstā, audio-materiāli, studiju darbi, fotogrāfijas, tematiskās mapes.

Digitalizācija, digitālie resursi un to veidošana

Krājuma saglabāšanai tiek veikta digitālizācija, skenējot materiālus un veidojot digitālās kolekcijas. Vecie audio-ieraksti tiek restaurēti un pārveidoti digitālā formātā.

Pārskata periodā LNerB turpinājās darbs pie Pētniecības datubāzes veidošanas un papildināšanas, ievadot novadpētniecības mapju analītiskos aprakstus. Pētniecības datubāzē tika ievadīts tematisko mapju saturs, pievienojot katram materiālam vai rakstam anotāciju un aprakstu.

Bibliotēkas tīmekļvietnē sadaļā “Novadpētniecība” ievietota intervija ar LNerB direktori Andru Jākobsoni.

Krājuma kvalitātes, aktualitātes, attīstības novērtējums

Krājumā esošie iespieddarbi ir novecojuši tikai fiziski, bet tajos ietvertā informācija vēl joprojām ir aktuāla un noderīga. Tematiskās mapes tiek papildinātas ar pašiem jaunākajiem un aktuālākajiem materiāliem atbilstoši mapes satura tematikai.

Pamazām Latvijas sabiedrība sāk pierast pie invalīdu integrācijas un vides sakārtošanas, lai vides objekti, ēkas un izklaides un atpūtas vietas būtu pieejamas visiem Latvijas iedzīvotājiem neatkarīgi no dažādiem ierobežojumiem vai traucējumiem. Tāpēc Tifloloģijas materiāli kļūst arvien aktuālāki un svarīgāki, lai veicinātu sabiedrības izglītošanu un sapratni.

Krājuma izmantojums

Diemžēl latviešu valodā iznāk salīdzinoši maz grāmatu par tifloloģiju un ar to saistītām zinātnes nozarēm, tomēr pieprasījums pēc šīs informācijas ir diezgan liels. Bibliotēkas lasītāji izrāda lielu interesi gan par novadu vēsturi, gan jaunāko informāciju, kas saistīta ar neredzīgu cilvēku sociālo integrāciju, vides un valodas pielāgojumiem, kā arī ar darbu ar bērniem ar dažādā rakstura traucējumiem.

Tifloloģijas sektora krājums ir noderējis dažādu augstskolu studentiem, kas ir rakstījuši maģistra vai bakalaura darbus par tēmām, kas saistītas ar tifloloģiju un tās vēsturi, kā arī ar oftalmoloģiju un sociālo integrāciju.

Novadpētniecības un tifloloģijas darba popularizēšana

2022. gadā LNERB Rīgā ir notikuši dažādi tifloloģijas un novadpētniecības darbu popularizējoši pasākumi un izstādes.

Izstādes

- Pārskata gadā LNERB atzīmēja savas pastāvēšanas 60. gadadienu. Tifloloģijas sektorā bija aplūkojama pieejamo bibliotēkas vēstures materiālu izstāde “Latvijas Neredzīgo bibliotēkai – 60”.
- Septembrī notika izstāde “Uldim Deisonam 90 gadi”, kurā bija pieejami informatīvie materiāli, fotogrāfijas un audio-grāmatas, ko pats Uldis Deisons ielasīja. Uldis Deisons ilgu gadus strādāja par diktoru Latvijas Neredzīgo bibliotēkā, un viņa ielasīto audio-grāmatu skaits ir ap 200 grāmatām.
- Decembrī bija apskatāma izstāde, kurā bija pieejami dažādu neredzīgo raksta veidu paraugi un to veidošanās vēsture. Izstādē varēja apskatīt arī jauno pielāgojuma veidu – grāmatas

vieglajā valodā. Vieglā valoda ir komunikācijas veids, kas padara informāciju saprotamu ikvienam cilvēkam.

- **Daugavpils filiālē** izstāde “Nekas no šīs dzīves nav dzēšams”, kas bija veltīta Andra Zauera 80. jubilejai, iepazīstināja ar talantīgā un mūsdienās piemirstā vājredzīgā dzejnieka biogrāfiju un literāro devumu, savukārt izstāde “Sākums” pievērta apmeklētāju uzmanību divām nozīmīgām personībām Daugavpils kultūrvēsturē – Daugavpils teātra dibinātājam Nikolajam Hagelstromam un Daugavpils Novadpētniecības un mākslas muzeja dibinātājam Oskaram Kalējam. Būtiski atzīmēt, ka bibliotēkas īstenotais darbs novadpētniecības jomā, it īpaši daudzu gadu gaitā rūpīgi vāktā un sistematizētā informācija par Daugavpils vēsturi, plaši izmantots, ne tikai veidojot izstādes, bet arī sagatavojot dažādas izzinošas aktivitātes, piemēram, atjautības spēli “Daugavpils daba toreiz un tagad”, kura tika organizēta ar mērķi pārbaudīt un papildināt novadpētnieciskās pastaigas laikā iegūtās zināšanas.

Pasākumi

- LNERB Rīgā turpinājās pasākumu cikls „Lai sabirst notis kā sapņi”. Aprīlī tika organizēta muzikāli tematiska pēcpusdiena, kas veltīta kora “Jolanta” diriģenta Arnolda Skrides 95. jubilejai, ar kora dalībnieku piedalīšanos un dalīšanos atmiņās.

- Jūnijā notika tikšanās ar Strazdumuižas ciemata iedzīvotāju, novadnieku, dzejnieku Ilgvaru Hofmani. Pasākumā varēja ieklausīties autora dzejas lasījumos.

- Pārskata periodā **Daugavpils filiālē** īstenota mērķtiecīga novadpētniecības un tifloloģijas darba un krājuma popularizēšana, aktualizējot dažādas tēmas un organizējot izglītojošas izstādes un pasākumus. 2021. gadā aizsāktā izstāžu cikla “Neredzīgie kultūras un sporta pasaulē” turpinājumā sarīkota izstāde “Atkailināt dvēseli – neredzīgie mūziķi”, kuru noslēdza pasākums par vairākām spilgtām personībām no Latvijas un pasaules, viņu dzīves gājumu, talanta šķautnēm un ieguldījumu mūzikas pasaulē. Pasākuma saturu – stāstījumu, priekšnesumus – veidoja neredzīga bibliotēkas lietotāja, kura pati aktīvi darbojas mūzikas jomā un interesējas par ievērojamiem cilvēkiem ar redzes traucējumiem, un to papildināja bibliotēkas krājumā esošu mūzikas ierakstu atskaņošana. Izstāžu ciklu “Neredzīgie kultūras un sporta pasaulē” plānots turpināt arī 2023. gadā.

- Pārskata periodā ieguldīts liels darbs, lai sagatavotu Latvijas Neredzīgo biedrības Daugavpils mācību un ražošanas uzņēmuma vēsturei veltītu izstādi “Pirms 61 gada Čiekuru ielā”, kura tapa ciešā sadarbībā ar bijušajiem uzņēmuma darbiniekiem. Papildus bibliotēkas uzkrātajiem novadpētniecības materiāliem izstādē tika eksponētas fotogrāfijas, uzņēmuma ražotās produkcijas paraugi un citas vēsturiskās liecības no privātajiem arhīviem. Daudzu

bibliotēkas lietotāju, viņu ģimenes locekļu un draugu dzīve ilgu laiku bija saistīta ar darbu un sabiedrisko darbību Latvijas Neredzīgo biedrības Daugavpils mācību un ražošanas uzņēmumā, tāpēc izstāde ne vienam vien apmeklētājam uzjundīja atmiņas, kurās viņi labprāt dalījās, savukārt bērniem un jauniešiem tā sniedza vērtīgu iespēju izzināt sava mikrorajona vēsturi, kuru pilnībā noteica uzņēmuma darbība un attīstība vairāk nekā 30 gadu garumā. Izstādes kontekstā tika organizēts arī atmiņu stāstu vakars, kas pirmo reizi kopš uzņēmuma darbības izbeigšanas pulcēja kopā uzņēmuma darbiniekus un izvērtās par sirsnīgu atkal satikšanos. Pasākums stiprināja bibliotēkas un vietējās kopienas sadarbību un apliecināja nepieciešamību turpināt vākt Latvijas Neredzīgo biedrības Daugavpils mācību un ražošanas uzņēmuma darbinieku mutvārdu vēstures liecības, saglabājot tās kā unikālu izzināšanas avotu nākotnes paaudzēm. Tā ir bibliotēkas misija, kuru nav uzņēmusies un neīstenos neviena cita iestāde vai organizācija.

Sadarbība novadpētniecības un tifloloģijas jomā

Bibliotēkas sadarbības tīkls novadpētniecības un tifloloģijas jautājumos ir plašs. Bibliotēka sadarbojas ar citām publiskām bibliotēkām un iestādēm.

- Plaša sadarbība izveidojusies ar Latvijas Neredzīgo biedrību un tās teritoriālajām organizācijām (Balvos, Cēsīs, Daugavpilī, Jelgavā, Liepājā, Rēzeknē un Ventspilī) dažādu pasākumu organizēšanā un norisē. Neredzīgo biedrības pārstāvji pārskata periodā regulāri apmeklēja Tifloloģijas sektoru un izmantoja tematiskās mapes informācijas meklēšanai un izpētei (piemēram, par Strazdumuižas vēsturi, par Neredzīgo Indriķi ar mērķi uzzināt vairāk par viņa pieminekli, kas atrodas Strazdumuižas skvērā).

- Bibliotēka īstenojusi veiksmīgu sadarbību arī ar novadniekiem, kuri pārstāv dažādas darbības jomas. Jūnijā notika tikšanās ar novadnieku Ilgvaru Hofmani. Maijā veikta ciemata iedzīvotājas Ausmas Bobkovas intervēšana, lai saglabātu viņas atmiņas par daudziem vēsturiskiem notikumiem Strazdumuižā, jo Ausma Bobkova ir ne tikai Neredzīgo biedrības biedre, bet radoša personība – raksta dzeju, ir kora “Jolanta” dalībniece.

- Pārskata periodā **Daugavpils filiālē** īstenota veiksmīga sadarbība ar apkalpojamā reģiona pašvaldību publiskajām bibliotēkām, organizējot tajās neredzīgu un vājredzīgu amatnieku un rokdarbnieku darbu izstādes un veicinot viņu talantu un sasniegumu atpazīstamību plašākā sabiedrībā, kā arī uzsākta sadarbība ar Daugavpils Novadpētniecības un mākslas muzeju, kuru plānots turpināt izglītojošu aktivitāšu veidā arī 2023. gadā. Novadpētniecības un tifloloģijas izstāžu satura veidošanā aktīvi izmantots Latgales Centrālās bibliotēkas krājums, tomēr vislielākā loma pārskata periodā bija sadarbībai ar bijušajiem Latvijas Neredzīgo biedrības Daugavpils mācību un ražošanas uzņēmuma darbiniekiem – gan

priekšmetisku uzņēmuma vēstures liecību vākšanā, gan uzņēmuma darbinieku apzināšanā un uzrunāšanā.

- **Rēzeknes filiālei** Veiksmīga sadarbība ar Latvijas Neredzīgo biedrības Rēzeknes teritoriālo organizāciju un LNB Rehabilitācijas centra Rēzeknes filiāli (tiflotehnikas līdzekļu un novadpētniecības materiālu piegāde izstādēm), ar Latgales Kultūras centra izdevniecību novadpētniecības krājuma papildināšanā (centrā izdoto grāmatu dāvinājums), ar vietējo laikrakstu “Rēzeknes Vēstis” un „Vietējā Avīze” (publikācijas avīzē).

Jauninājumi novadpētniecības un tifloloģijas darbā

Pārskata periodā jauninājumi novadpētniecības un tifloloģijas darbā saistās ar bibliotēkas aktivitātēm ar mērķi padarīt informāciju par šo jomu pieejamu plašākai sabiedrības daļai.

Tifloloģijas sektors ir papildināts ar jauniem tehniskiem palīgīdzekļiem, kas veido nelielu uzskatāmo priekšmetu izstādi. Šajā izstādē var aplūkot un izmēģināt dažādus palīgīdzekļus, kas atvieglo redzes invalīdu dzīvi, piemēram, runājošie termometri, pulksteņi ar cipariem Braila rakstā, baltais spieķis u.c.

Novadpētniecības un tifloloģijas darba problēmas un to risinājumi

Galvenā novadpētniecības un tifloloģijas problēma ir mūsdienīgas literatūras par tifloloģijas jautājumiem trūkums. Lai risinātu jautājumu par jaunākās literatūras trūkumu tifloloģijā, jāveic izpēte par pieejamajiem mūsdienīgajiem iespieddarbiem un jāaktualizē to komplektēšana. Nepieciešama tifloloģijas krājuma kvalitātes un aktualitātes uzlabošana, lai varētu piedāvāt interesentiem mūsdienīgus un kvalitatīvus darbus par neredzīgo psiholoģiju, rehabilitāciju, pedagogiju, vides pielāgojumiem, sociālo integrāciju, nodarbinātības problēmām un citiem jautājumiem.

Turpināt darbu pie novadpētniecības un tifloloģijas materiālu digitalizēšanas un tiešsaistes datubāzes veidošanas ar mērķi saglabāt kultūrvēsturisko mantojumu un nodrošināt informācijas pieejamību plašākai sabiedrības daļai. Radot iespēju attālināti piekļūt novadpētniecības un tifloloģijas materiāliem, tiks veicināta arī lielāka sabiedrības izpratne par jautājumiem, kas skar redzes invalīdu dzīvi.

Galvenie secinājumi pārskata periodā, nākotnes prognozes, vajadzības

Pārskata periodā veikti daudzi darbi, lai turpmākajos gados lielāku uzmanību varētu pievērst tieši novadpētniecības un tifloloģijas jautājumiem, krājot, sistematizējot un saglabājot

informāciju par lokālo kultūrvidi, vēsturi un novadniekiem. Primārais uzdevums ir šo informāciju piedāvāt lasītājiem mūsdienīgākā, ērtākā veidā un arī attālinātā veidā, digitalizējot sakrāto materiālu. Nākamā pārskata periodā ir plānots izveidot vismaz vienu virtuālo izstādi, popularizējot novadpētniecības un tifloloģijas materiālus un tematus, kas skar redzes invalīdu dzīvi.

Nākamajā pārskata periodā jāturpina attīstīt novadpētniecības un tifloloģijas krājumu, meklējot un apkopojot nepieciešamo informāciju, kā arī pilnveidot Pētniecības datubāzi un aktīvi veikt digitalizācijas procesus.

Plānots turpināt darbu pie materiālu tematikas paplašināšanas. Pēdējos gados LNERB mērķauditorija ir kļuvusi lielāka, arī pielāgojumu klāsts ir palielinājies, tāpēc ir plānots papildināt tematiskās mapes ar materiāliem par vieglo valodu, kā arī par dažādām lietotāju grupām (piemēram, par cilvēkiem ar autismu, disleksiju).

Sadarbības partneru loks nākamā pārskata periodā ir jāplašina ar citām organizācijām, kas saistītas ar neredzīgo un vājredzīgo dzīvi un aktivitātēm.

9. Projekti

13.tabula "Projektu apkopojums"

Projekta nosaukums	Finansējuma apjoms	Projekta apraksts (t. sk. īstenošanas laika periods, rezultāti, īss kopsavilkums)	Atbalstīts/neatbalstīts
UNESCO LNK tīkla iniciatīva "Stāstu bibliotēka"	-	2019. – 2021. gadam. Mērķis - veicināt neformālo izglītību mantojuma jomā caur stāstniecību kā nozīmīgas nemateriālā kultūras mantojuma daļas aktualizēšanu Latvijā. Bibliotēka rīko stāstu stāstīšanas pasākumus, kā arī aktīvi iesaistās UNESCO LNK organizētās aktivitātēs.	Atbalstīts
LNB Bērnu literatūras centra "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija-2022" LNERB Rīgā un Jelgavas filiālē	545,40	Mērķis - veicināt lasītprasmi un interesi par grāmatām, vienot lasītājus un rosināt diskusijas par labāko oriģinālliteratūru un ārzemju literatūru bērniem. Sekmēt augstvērtīgas literatūras izplatību un atpazīstamību bērniem ar redzes traucējumiem un citādām lasīšanas grūtībām.	Atbalstīts

Pārdomas, secinājumi par darbu ar projektiem

Bibliotēku mērķis ir glabāt un nodot tālākām paaudzēm cilvēku radīto informāciju. Viens no veiksmīgas **Jelgavas filiālbibliotēkas** sadarbības rezultātiem ir UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas iniciatīvas tīkls «Stāstu bibliotēkas». Tika turpināta LNERB Jelgavas filiālbibliotēkas dalība UNESCO Latvijas Nacionālās komisijas “Stāstu bibliotēkas” tīklā. 22. oktobrī Jelgavas filiālbibliotēkā noritēja UNESCO LNK projekta “Stāstu bibliotēkas” pasākums “Baltā dāma un citi stāsti”.

Pasākums notika Latvijas Neredzīgo biedrības Jelgavas TO biedru tikšanās ietvaros, lai attīstītu stāstu stāstīšanas tradīcijas un prasmi, dotu papildus vērtību LNB biedru pasākumam. Bija palikuši neizstāstīti “spoku stāsti” no bibliotēkas organizētās ekskursijas Jelgavas pilī. Tika stāstīti nostāsti par piedzīvoto Jelgavas pilī, arī pašu pieredzēti savādi brīži.

Lai padziļinātu savu izpratni par projektu “Stāstu bibliotēkas”, 09.12.2022. filiāles vadītāja piedalījās VII Latvijas stāstnieku konferencē.

Pārskata periodā **LNERB Rīgā** jau piekto gadu piedalījās LNB lasīšanas veicināšanas programmā “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2022” sadarbībā ar Rīgas Strazdumuižas vidusskolas – attīstības centra pedagogiem un skolēniem. Par žūrijas ekspertiem kļuva 25 Rīgas Strazdumuižas vidusskolas – attīstības centra 5.-8., 10. klases skolēni. Tā kā lielākā daļa skolēnu ir neredzīgi vai vājredzīgi, nodarbībās bibliotekāres kolekcijas grāmatas lasīja skolēniem priekšā.

Lai skolēni varētu aktīvi līdzdarbotos lasīšanas procesā, 14 Bērnu, jauniešu, vecāku žūrijas - 2022 grāmatas tika reproducētas pielāgotā formātā un 9+ kolekcijas grāmatas tika reproducētas audioformātā izlasē “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija 2022 : 9+”.

Jelgavas filiālbibliotēka sadarbībā ar Jelgavas Paula Bendrupa pamatskolu piedalījās Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bērnu literatūras centra rīkotajā lasīšanas veicināšanas projektā “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija -2022”. Pārskata periodā, noslēdzot “Bērnu, jauniešu un vecāku žūriju 2022”, anketas aizpildīja 14 bērni, kas piedalījās projektā (9+ vecuma grupā).

10. Publicitāte

Bibliotēkas tēla veidošana, publicitāte, sabiedrības informēšana par bibliotēkas funkcijām, pakalpojumiem

LNERB aktīvi un mērķtiecīgi strādā pie sava tēla veidošanas. Tā kā bibliotēkas tēls spēj ietekmēt gan bibliotēkas apmeklētāju daudzumu un pakalpojumu attīstību kopumā, tad

bibliotēka pievērš uzmanību gan publicitātei, gan profesionālai klientu apkalpošanai ikdienā, pakalpojumu daudzveidībai un mūsdienīgumam, pasākumiem u.c.

Lai sasniegtu savus lasītājus, bibliotēka izmanto gan savu tīmekļvietni, gan sociālo tīklu kontus, kā arī Strazdumuižas vietējo radio.

Reizi mēnesī bibliotēka izdot informatīvo avīzīti “Bazūne”, kas pieejama Braila rakstā, palielinātā drukā un elektroniski bibliotēkas tīmekļvietnē, kā arī audioformātā audiožurnālā “Doma”. Tāpat Bibliotēka izdod par bibliotēkas jaunieguvumiem informatīvo izdevumu “Gaisma”. Gan “Bazūne”, gan “Gaisma”, kā arī audiožurnāla “Doma” saturs pieejams bibliotēkas tīmekļvietnes sadaļā “Digitālā bibliotēka”.

Viens no LNERB tēla veidošanas instrumentiem, ir bibliotēkas un tās pakalpojumu atspoguļojums dažādos pieejamajos informācijas kanālos.

16. janvārī Latvijas Neredzīgo bibliotēkas direktore Andra Jākobsone Latvijas Radio ziņu raidījumā stāstīja par bibliotēkas pakalpojumiem. (<https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/neredzigo-biblioteka-pern-krajumu-papildinajusi-ar-72-gramatu-originalielasijumiem.a439074/>)

1. decembrī LTV raidījumā “Rīta Panorāma” Braila raksta nodaļas vadītāja Gunta Bite stāstīja par sadarbību ar Viegļās valodas aģentūru un Aizsardzības ministriju tapušo bukletu “Kā rīkoties krīzes gadījumā” vieglajā valodā (<https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/buklets-par-ricibu-krizes-gadijuma-tapis-ari-vieglaja-valoda.a484971/>)

Latvijas Nacionālā bibliotēka sadarbībā ar Latvijas bibliotēkām uzsākusi veidot video esejas ar mērķi sniegt ieskatu bibliotēku krājumos, izcelt un izgaismot bibliotēku īpašās un senākās grāmatas, atklāt grāmatu kolekcijas, kas ir kļuvušas par grāmatniecības vēstures sastāvdaļu, kā arī aktualizēt grāmatu un bibliotēku savstarpējo mijiedarbību un dažādos likteņus gan pilsētās, gan reģionos. Šāds video izveidots sadarbībā arī ar Latvijas Neredzīgo bibliotēku. Video esejā Latvijas Neredzīgo bibliotēkas Braila raksta nodaļas vadītājas Guntas Bites stāstīja par pirmajām grāmatām latviešu valodā Braila rakstā. (Video pieejams YouTube platformā: <https://youtu.be/rgy5MaP1evw>)

LNERB publicitāti skatīt – Pielikums Nr.2 (72.lpp.)

2022. gads attēlos skatīt – Pielikums Nr.3 (77.lpp.)

Bibliotēkas informācija tīmeklī:

- bibliotēkas tīmekļa vietne : <https://neredzigobiblioteka.lv/>
- sistēma BALSS <https://balss.neredzigobiblioteka.lv/>
- sociālie tīkli:



Facebook

<https://www.facebook.com/LNerB/>



Twitter

<https://twitter.com/LNerB>



Draugiem.lv

<https://draugiem.lv/neredzigobiblioteka.lv>



Youtube

<https://www.youtube.com/@LatvijasNeredzigobiblioteka>

Bibliotēkas tīmekļvietnē atrodama pamatinformācija par bibliotēku un tās sniegtajiem pakalpojumiem, jaunākā informācija par pasākumiem bibliotēkā Rīgā un tās filiālēs, pielāgotās literatūras jaunieguvumiem un cita aktuālā informācija.

14.tabula "Ierakst bibliotēkas tīmekļvietnē 2022"

Tīmekļvietnes sadaļa	Jaunieguvumi	Pasākumi	Digitālā bibliotēka	Galerija
Ieraksti 2022.gadā	183	88	6	39

Bibliotēkā aktīvi darbojas savos sociālo tīklu kontos. Sociālajos tīklos bibliotēka dalās ar aktualitātēm bibliotēkas dzīvē (aktuālie pasākumi un izstādes, pasākumu atskati u.c.), popularizē savu krājumu (rakstnieku-jubilāru grāmatas, dažādas grāmatu kolekcijas) un pakalpojumus, kā arī dalās ar jaunāko informāciju kultūras, literatūras un bibliotēku jomā.

15.tabula "Projektu apkopojums"

	Saturvienību skaits 2022
Facebook	880
YouTube	140
Twitter	450
Draugiem.lv	473

Bibliotēkas YouTube konts 2022. gadā sasniedza 110274 skatījumu, jo pārskata gadā bibliotēka turpināja publicēt audiogrāmatas, kurām beigušās mantiskās autortiesības. Šajā gadā publicēti romāni:

- Aleksandrs Dimā "Grāfs Monte-Kristo" (2022. gada sākumā publicētas romāna beigas);
- Anna Brigadere "Akmeņu sprostā"
- Anna Brigadere "Kvēlošā lokā"
- Reinis Kaudzīte, Matīss Kaudzīte "Mērnietu laiki"
- Pāvils Rozītis "Ceplis"
- Anna Brigadere "Kvēlošā lokā"
- Jēkabs Janševskis. "Dzimtene" (iesākts publicēt 2022. gada nogalē)

2022. gadā visvairāk *skatījumu* ir Rūdolfa Blaumaņa novelei "Raudupiete" (4129 skatījumi), Kārļa Skalbes literārajai pasakai "Kaķīša dzirnavas" (4109) un Rūdolfa Blaumaņa "Salna pavasarī" (2866). Salīdzinot ar 2021. gadu, par 8% pieaudzis YouTube skatījumu skaits, savukārt par 59% noskatīto stundu skaits.

Lai popularizētu bibliotēkas krājumu, sistēmā BALSS pieejama sadaļa "Kolekcijas". 2022. gadā izveidotas 11 dažādas kolekcijas: "Aktiera mūžs", "Radioteātris", "Klasika", "Fantāzija", "Zinātniskā fantastika", "Grāmata = Filma (Latviešu)", "Grāmata = Filma (Ārzemju)", "Latvijas 20. gadsimta vēsturei veltītie romāni", "Skolas gaitas romānos un atmiņu stāstos", "Grāmata = Filma (Bērnu)" un "Ziemas noskaņa romānos". Kolekcijas veido un grāmatas atlasa LAN un Metodikas nodaļas bibliotekāres.

Veiksmīgākie bibliotēku popularizējošie pasākumi

- **KAFIJAS PAUZE AR VIEGLĀS VALODAS AĢENTŪRAS EKSPERTĒM GUNTU ANČU UN IRĪNU MEĻŅIKU**

2022. gada 28. maijā Eiropā svinēja vieglās valodas dienu. Lai veicinātu vieglās valodas atpazīstamību Latvijā, Vieglās valodas aģentūra maiju pasludināja par vieglās valodas mēnesi.

Atzīmējot šo notikumu, Latvijas Neredzīgo bibliotēka Rīgā 25. maijā rīkoja tiešsaistes tikšanos «Kafijas pauze ar Vieglās Valodas aģentūras ekspertēm Guntu Anču un Irīnu Meļņiku». Pasākumu varēja apmeklēt gan klātienē, gan skatīties tiešraidē bibliotēkas YouTube kanālā.

(Pasākuma ieraksts: <https://www.youtube.com/live/mZwT0TnWLJM?feature=share>)



- **TEĀTRA PĒCPUSDIENAS BIBLIOTĒKĀ**

2022. gadā bibliotēkā Rīgā notika divas plaši apmeklētas teātra pēcpusdienas. 5. maijā bibliotēkā viesojās Cēsu filiālbibliotēkas teātra kopa “AINA” ar režisoru A. Kareli. Skatītāji varēja baudīt viencēlienu “Trīs dāmas un pudele vīna”, “Mednieku anekdotes” un asprātīgo stāstu “Ļoti nopietni, bet tomēr pa jokam”.



(Foto: Ieva Jēkabsone)



(Foto: Ieva Jēkabsone)

(Pasākuma galerija bibliotēkas tīmekļvietnē: <https://neredzigbiblioteka.lv/teatra-pecpusdiena-gandrizz-pa-jokam-bet-2/>)

Savukārt 26. novembrī bibliotēkā Rīgā viesojās Šķēdes Dailas amatierteātris ar Latgales rakstnieces Danskovītes sadzīves komēdiju “Sievasmātes senču laiki”. Skatot dziesmām un sirsnīgiem smiekliem, skatītāji varēja sekot līdzi divu paaudžu atšķirīgo uzskatu sadursmei, tai skaitā par saimniekošanu un seno tradīciju saglabāšanu. Izrādē savstarpējo attiecību šķetināšana mijās ar sadzīvviskiem, humoristiskiem pārpratumiem.



(Foto: Ieva Jēkabsone)



(Foto: Ieva Jēkabsone)

(Pasākuma galerija bibliotēkas tīmekļvietnē: <https://neredzigobiblioteka.lv/sadzives-komedija-sievasmates-sencu-laiki-biblioteka-riga-2/>)

- **VIII PASAULES DIKTĀTU LATVIEŠU VALODĀ**

15. oktobrī, Baltā spieķa dienā, pēc divu gadu pārtraukuma Latvijas Neredzīgo bibliotēka kopā ar nodibinājumu «Pasaules valoda» rīkoja VIII Pasaules diktātu latviešu valodā. 15. oktobris kā diktāta norises diena izvēlēts pēc Valsts prezidenta Egila Levita ierosinājuma šo dienu atzīt par Valsts valodas dienu.

Tekstu bibliotēkā diktēja latviešu aktrise un teātra režisore Liena Šmukste. Neredzīgie dalībnieki uz diktāta rakstīšanu varēja ierasties ar savu Braila raksta rakstāmmašīnu vai izmantot bibliotēkas nodrošināto tehniku.



(Foto: Vineta Bite)



(Foto: Vineta Bite)

(Pasākuma galerija bibliotēkas tīmekļvietnē: <https://neredzigobiblioteka.lv/viii-pasaules-diktatu-latviesu-valoda/>)

- **DZEJAS UN DZIESMU PĒCPUSDIENA “MĒS SATIEKAMIES SMAIDĀ, KAS DIENU PILDA AR GAISMU ZELTAINU...”**

16. septembrī bibliotēkas darbinieki viesojās VSAC “Rīga” filiālē “Jugla” ar dzejas un dziesmu pēcpusdienu „Mēs satiekamies smaidā, kas dienu pilda ar gaismu zeltainu...”. Tā bibliotēka sasniedza tos lasītājus, kas paši nespēj ierasties uz bibliotēkas pasākumiem klātienē veselības vai citu apsvērumu dēļ.



(Foto: Ieva Jēkabsone)



(Foto: Ieva Jēkabsone)

(Pasākuma galerija bibliotēkas tīmekļvietnē:

<https://neredzigobiblioteka.lv/dzejas-un-dziesmu-pecpusdiena-vsac-riga-filiale-jugla/>)

Savukārt 29. septembrī, ņemot vērā lielo lasītāju interesi, dzejas un dziesmu pēcpusdiena notika arī bibliotēkas telpās. Uz pasākumu ieradās gan Strazdumuižas ciemata iedzīvotāji, gan Rīgas Strazdumuižas vidusskolas-attīstības centra audzēkņi. Pasākumā tika lasīta Kornēlijas Apškrūmas, Skaidrītes Kaldupes, Ulda Ausekļa, Imanta Ziedoņa un Ārijas Elksnes dzeja.



(Foto: Ieva Jēkabsone)



(Foto: Ieva Jēkabsone)

(Pasākuma galerija bibliotēkas tīmekļvietnē: <https://neredzigobiblioteka.lv/dzejas-un-dziesmu-pecpusdiena-biblioteka-riga-2/>)

- **JAPĀŅU HAIKU PĒCPUSDIENA**

5. decembrī bibliotēkā Rīgā notika tikšanās ar japāņu valodas un kultūras lektoru Uģi Nasteviču. Uģis vidusskolas gados sāk apgūt japāņu valodu pašmācībā. Šobrīd, būdams rīdzinieks, studē doktorantūrā, aktīvi uztur Latvijas-Japānas sadarbību kā japāņu valodas tulks, atdzejojātājs, pasniedzējs, gids un dzejnieks. Pasākumā U. Nastevičs dalījās savās zināšanās par Japānu un tās valodu, kā arī lasīja haiku gan japāņu, gan latviešu valodā.



(Foto: Ieva Jēkabsone)



(Foto: Ieva Jēkabsone)

(Pasākuma galerija bibliotēkas tīmekļvietnē: <https://neredzigobiblioteka.lv/japanu-haiku-pecpusdiena-2/>)

- **DZĪVNIEKU PATVERSMĒ “LABĀS MĀJAS”**

Lai iepriecinātu dzīvniekus un vairotu labo cilvēkos, 20. decembrī Latvijas Neredzīgo bibliotēkas pārstāvji sadarbībā ar Rīgas Strazdumuižas vidusskolas - attīstības centra 5. klases bērniem un skolotāju Skaidrīti Boļšaku sarūpēja dāvanas Dzīvnieku patversmes “Labās mājas” iemītniekiem un iepazīnās ar kucēniem Tobiju un Pelīti, kā arī apmeklēja kaķu istabu.

Tāpat bibliotēka nogādāja lieko makulatūru uz patversmes teritorijā esošajiem konteineriem. Makulatūra tiks nodota un iegūtie līdzekļi ieguldīti patversmes darbā.



(Foto: Līga Daudzvārde)

(Pasākuma galerija bibliotēkas tīmekļvietnē: <https://neredzigobiblioteka.lv/dzivnieku-patversme-labas-majas/>)

Gada izskaņā, decembrī bibliotēkā Rīgā notika dziesmu un dzejas pēcpusdiena “Ziemassvētkus gaidot”. Bibliotēkā uzstājās sadarbības partneri - muzikālā apvienība “Prieks” no VSAC “Rīga” filiāles “Jugla”.

5. decembrī bibliotēkā Rīgā notika muzikāls pasākums “Mazu brīdi pirms...”. Ar savām balsīm mūs priecēja Rīgas Strazdumuižas vidusskolas-attīstības centra skolēni ar īpašām vajadzībām.

8. novembrī bibliotēkā Rīgā viesojās bērni, lai kopā ar suni Franko un viņa saimnieci Lindu lasītu F. Nonnas, L. Veidenbaha, J. Turloniasas grāmatu “Jauns stāsts par Mopsi Karlu, kas neprotīgi iemīlējās un atrada draudzeni”.



(Foto: Līga Daudzvārde)



(Foto: Līga Daudzvārde)

22. oktobrī Jelgavas filiālbibliotēkā noritēja UNESCO LNK projekta “Stāstu bibliotēkas” pasākums “Baltā dāma un citi stāsti”.



(Foto: Gunta Trana)



(Foto: Gunta Trana)

Latviešu tautas pasakas “Eža kažociņš” - pirmās grāmatas, ko bibliotēka tulkojusi vieglajā valodā, atvēršanas svētki bibliotēkā. <https://neredzigobiblioteka.lv/gramatas-eza-kazocins-atversanas-svetki/>

Braila raksta nodaļas vadītājas Guntas Bites liriski gleznieciskās izstādes “Mana paralēlā pasaule” atklāšana 8. augustā. <https://neredzigobiblioteka.lv/guntas-bites-liriski-gleznieciska-izstades-mana-paralela-pasaule-atklasana/>

Rēzeknes filiālbibliotēka organizēja radošo darbu izstādi “Ievas Stikānes mirkļu mozaīka”.

Daugavpils filiālē pakalpojumi un darbs, kas balstīts uz neredzīgu un vājredzīgu cilvēku talantu un sasniegumu atpazīstamības veicināšanu sabiedrībā, sekmīgi prezentēts divos publiskos pasākumos – Tautas lietišķās mākslas studijas "Klūga" neredzīgo un vājredzīgo dalībnieku klūgu pinumu izstādes “Mēs varam!” atklāšanā Maļinovas pagasta bibliotēkā un Latvijas Neredzīgo biedrības Daugavpils teritoriālās organizācijas rīkotajā Starptautiskās neredzīgo dienas pasākumā, kuru apmeklēja dažādu pašvaldības iestāžu pārstāvji un organizācijas sadarbības partneri no Rīgas.



(Foto: Elvīra Kokina)

Aizvadītā gadā Liepājas filiālē notika tematisks pasākums - stāstu stāstīšanas pēcpusdiena "Mans Liepājas stāsts". Sarunu pēcpusdiena par izlasīto Maijas Miglas- Streičas grāmatu "Matildes gadsimts" Jurgā Vancāna audio lasījumā. Pasākuma dalībnieki "vēdināja savus atmiņu gaņģus" un dalījās ar saviem Liepājas stāstiem un atmiņām par dzīvē pieredzēto. Tematiskajā pēcpusdienā "Sarunas par dzīvi un teātri" filiāles apmeklētāji veldzējās Liepājas teātra aktrises Ainas Kareles stāstījumā.

Ventspils filiālbibliotēka sadarbībā ar Latvijas Neredzīgo biedrības Ventspils teritoriālo organizāciju rīkoja pasākumus: Latvijas Neredzīgo biedrības Ventspils teritoriālās organizācijas biedru konferenci 22.04.2022., Jāņu dienas pēcpusdienu "Jānītim kroni pilu" 22.06.2022., Ziemassvētku pasākums 20.12.2022. Savukārt Ventspils filiālbibliotēkas organizētais pasākums „Kurzemes lappuses” saistīja plašu lasītāju loku, pieskandinot ar Andra Jansona dziesmām un klaviermūziku. Andris ir mūzikas skolotājs un ērģelnieks. Raksta dzeju un akadēmisko mūziku. Ir iznācis arī viņa Dzejas krājums. Aktīvi darbojas dažādās sabiedriskajās organizācijās. Dzīvo Tukuma novada Cēres pagastā. Kā pārstiegums, koncerta klausītājiem, koncerta izskaņā bija iespēja klausīties dzejnieka Gvido Drages dzejā.

11. Sadarbības tīkla raksturojums

Sadarbības partneri reģionā un Latvijā, veiktās sadarbības aktivitātes

LNerB izveidojies daudzpusīgs sadarbības partneru loks:

- Ir izveidota sadarbība ar valsts un pašvaldību SAC, pansionātiem un biedrībām, kuras rezultātā darbojas 120 ārējās apkalpošanas punkti;
- Sadarbība SBA jomā tiek veidota ar pašvaldību publiskajām bibliotēkām Latvijā par pielāgotās literatūras pieejamību. Lai sekmētu pielāgotās literatūras apriti, noslēgta vienošanās par sadarbību starpbibliotēku abonementa ietvaros ar 102 pašvaldību publiskajām bibliotēkām Latvijā. Aktīva sadarbība notiek ar Aizkraukles, Alūksnes, Balvu, Dobeles, Gulbenes, Jelgavas, Jēkabpils, Krāslavas, Liepājas Centrālo zinātnisko bibliotēku, Limbažu, Madonas, Naujenes, Neretas, Ogres, Preiļu, Pļaviņu, Rēzeknes, Rēzeknes novada Dricānu pagasta bibliotēku, Feimaņu un Bērzgales bibliotēkām, Viļānu novada Sokolku bibliotēku, Zilupes novada Zaļesjes bibliotēku, Kārsavas pilsētas bibliotēku, Salacgrīvas, Salaspils, Siguldas, A.Upīša Skrīveru, Smiltenes, Talsu, Ventspils, Viesītes, Valmieras integrēto bibliotēku, Latgales Centrālā bibliotēku un citām publiskajām bibliotēkām Latvijā;
- LNB Bibliotēku attīstības centrs kā konsultatīvais atbalsts par aktuāliem jautājumiem bibliotēku nozarē. Profesionālās konsultācijas, mācības un semināri, vebināri tiešsaistē. Plašs,

tematiski daudzveidīgs un saturiski augstvērtīgs profesionālās pilnveides pasākumu klāsts;

- Sadarbība ar LNB grāmatu krātuves Silakrogā izmantošanu;
- Latvijas Bibliotekāru biedrību - dalība Latvijas bibliotekāru 22.konferencē „Bibliotēkas spēks: mācies, dari, iedvesmo!”, Latvijas Bibliotēku festivālā 2022.
- Invalīdu un viņu draugu apvienību «Apeirons» izbraukuma aktivitātes;
- Sadarbības partnera Servisa suņu biedrības TEODORS;
- Ar Vieglās Valodas aģentūru nodibināta sadarbība par grāmatu vieglajā valodā reprodukciju Braila rakstā un palielinātā drukā;
- Noslēgti vairāki sadarbības līgumi ar izdevniecībām par tiesībām izmantot grāmatu oriģinālvāku dizainu reproducētajām grāmatām Braila rakstā un palielinātā drukā;
- Bibliotēka aktīvi sadarbojas ar Rīgas Strazdumuižas vidusskolas – attīstības centra vājredzīgiem un neredzīgiem bērniem vadību un pedagogiem. Tās pedagogi un skolas audzēkņi aktīvi iesaistās bibliotēkas pasākumos; Visas filiālbibliotēkas veido aktīvu sadarbību ar izglītības iestādēm, kuras atrodas to tuvumā.
- LNerB izveidojusies ļoti cieša sadarbība ar Latvijas Neredzīgo biedrību un tās teritoriālajām organizācijām – Balvos, Cēsīs, Daugavpilī, Jelgavā, Liepājā, Rēzeknē, Ventspilī, kā arī Strazdumuižas Dienas centru, Strazdumuižas klubu, Neredzīgo biedrības Rehabilitācijas centru;
- Bibliotēkas Braila raksta nodaļa sniedz konsultācijas par Braila rakstu, kā arī informācijas pieejamības noteikumiem neredzīgajiem iedzīvotājiem, t.sk. uz zāļu kastītēm, vides objektos, publiskajās būvēs utt. gan uzņēmējiem, gan privātpersonām;
- Bibliotēka kļuvusi par konsultatīvo centru pašvaldību publiskajām bibliotēkām, valsts un pašvaldību SAC, pansionātiem un biedrībām par pielāgotās literatūras pieejamību un izmantošanu.

Pārrobežu sadarbība, starptautiskā sadarbība

- Noslēgts Pilnvaroto struktūru līgums starp Latvijas Neredzīgo bibliotēku (LNerB) un Pasaules Intelektuālās īpašuma organizāciju (*World Intellectual Property Organization* (WIPO)), kas ļauj apkalpot lasītājus ārpus Latvijas valsts robežām, kā to nosaka Marrākešas līgums. Bibliotēka uzsāka sadarbības tehniskās pārrunas, lai piedalītos ABC (Accessible Books Consortium) globālajā grāmatu servisā, ko pārvalda WIPO.
- Igaunijas Neredzīgo bibliotēku par audiogrāmatu savstarpēju apmaiņu.

12. Metodiskais un konsultatīvais darbs

Situācijas apraksts, kopaina, metodiskā un konsultatīvā darba prioritātes pārskata periodā

LNERB Rīgā darbojas kā metodiskais centrs 7 filiālbibliotēkām Balvos, Cēsīs, Daugavpilī, Jelgavā, Liepājā, Rēzeknē un Ventspilī. Bibliotēkas metodisko darbu organizē un vada Metodikas nodaļa sadarbībā ar LNERB Rīga struktūrvienībām.

LNERB ir kļuvusi par specializētu publisku bibliotēku, kas ir arī lielākais pielāgotās literatūras resursu centrs, kā arī konsultatīvais atbalsta centrs darbam ar pielāgotās literatūras lietotājiem.

Aizvadītā gada galvenie uzdevumi metodiskajā darbā – bibliotekāru kvalifikācijas paaugstināšana, konsultācijas un praktiska palīdzība, īpaši jaunajiem darbiniekiem, darbā LNERB e-Katalogā un citiem darba procesiem, kas saistīti ar lietotāju bibliotekāro un informācioālo apkalpošanu, sadarbība ar publiskajām bibliotēkām pielāgotās informācijas pieejamības jomā. Metodikas nodaļa veic LNERB Rīgā un filiālbibliotēku Balvos, Cēsīs, Daugavpilī, Jelgavā, Liepājā, Rēzeknē un Ventspilī darba apkopojumu un analīzi, sagatavo ceturkšņa statistisko rādītāju pārskatu, pārrauga datu ievadīšanu LDKK. Bibliotēkas speciālisti regulāri sniedz metodisko palīdzību un konsultācijas darba jautājumos filiāļu darbiniekiem. Filiālbibliotēku vizitācijas notiek 1-2 reizes gadā. Vizitāciju laikā tiek apzināta situācija un izstrādātas rekomendācijas darba uzlabošanai. Lai uzlabotu darbu informācijas jomā ar filiālēm, bibliotēkā darbojas failu un dokumentu tiešsaistes apmaiņas sistēma, mākoņpakalpojums - www.cloud.neredzigobiblioteka.lv, kas pieejams filiālbibliotēku darbiniekiem.

Atbalsts metodiskajā darbā saņemts no LNB Bibliotēku attīstības centra - konsultācijas dažādos ar krājumu saistītos jautājumos, par bibliotēku statistiku, par datu ievadīšanu LDKK. LNERB piedalījās LNB organizētajās 2022. gada 13.aprīļa tematiskajās diskusijās reģionu galveno bibliotēku speciālistiem. Tās bija plānotas ilgtspējīgas attīstības mērķu kontekstā, pārrunājot bibliotēku pakalpojumu mijiedarbību ar dažādām sabiedrības grupām, sasaistot tos ar kopienas ilgtspējīgu attīstību. Par LNERB jaunajiem pakalpojumiem, īpaši attālināto piekļuvi Latvijas Neredzīgo bibliotēkas digitālajam saturam un jauna pielāgotās literatūras resursa izveidošanu, attīstīšanu — mācību grāmatu pārveidi pielāgotā formātā, par sadarbības aspektu ar valsts un pašvaldību iestādēm, NVO, LNB un citām publiskajām bibliotēkām pielāgotās informācijas pieejamības jomā savā pieredzē un secinājumos dalījās Skaņu ierakstu un informācijas tehnoloģiju nodaļas speciālists U.Skuja un Metodikas nodaļas vadītāja V.Circāne.

2022. gadā LNERB pieteica dalību Latvijas Bibliotēkāju biedrības (LBB) izsludinātajā nominācijā «Gada notikums Latvijas bibliotēkās 2021». Latvijas Neredzīgo bibliotēkas pieteiktais notikums „Bibliotēkas audiogrāmatu lejupielādes servisa sistēma “Balss”” ieguva 108 balsis, ierindojoties 3.vietā.

Lai smeltos spēku un pārliecību savam darbam, attālināti Latvijas bibliotēkāju 22.konferencē „Bibliotēkas spēks: mācies, dari, iedvesmo!” piedalījās gandrīz visi LNERB bibliotekārie darbinieki.

2022. gadā Latvijas Neredzīgo bibliotēka atbalstīja LNB ideju un ar savu stāstu pievienojās ceļā uz gaidāmo notikumu grāmatniecības vēsturē „Latviešu grāmatai 500”. Lai izceltu un izgaismotu bibliotēkas īpašās un senākās grāmatas, atklātu grāmatu kolekciju, kas ir kļuvusi par grāmatniecības vēstures sastāvdaļu, Latvijas Neredzīgo bibliotēkas Braila raksta nodaļas vadītāja Gunta Bite video esejā sniedza stāstījumu par pirmajām grāmatām latviešu valodā Braila rakstā, par bibliotēkā izveidoto Braila raksta grāmatu ekspozīciju, kas nodrošina uzkrāto vēstures liecību pieejamību sabiedrībai. (Video pieejams YouTube platformā: <https://youtu.be/rgy5MaP1evw>).

Pārskata periodā Braila raksta nodaļas vadītāja sagatavoja un izdeva metodiskās vadlīnijas «Iespieddarbu latviešu valodā reprodukcija Braila rakstā». Vadlīnijas ir Guntas Bites zinātniski pētnieciskais darbs par grāmatu reprodukcijas Braila rakstā noteikumiem, kas balstīti uz 70 gadu vecām Braila raksta grāmatniecības tradīcijām. Vadlīnijās apkopoti 2022. gadā aktuālie reprodukcijas noteikumi. Tās noderīgas būs ikvienam, kurš nodarbosies ar izdevumu pielāgošanu Braila rakstā. Vadlīnijās iekļauti arī 25 dažādu valodu alfabēti Braila rakstam.

LNERB Rīgā un filiālbibliotēkās uzņemtas 56 ekskursijas, pulcējot 674 apmeklētājus. Ekskursiju dalībniekiem: skolēniem un studentiem, LNB Bibliotēku attīstības centra darbiniekiem un bibliotekāriem no Moldovas, arī kolēģēm no Valmieras integrētās bibliotēkas tika piedāvāts ieskatīties pielāgotās literatūras plašajā klāstā, uzzināt bibliotēkas vēstures attīstības ceļus, pašiem iemēģināt roku Braila rakstībā, ierunāt tekstu Skaņu ierakstu studijā, iepazīties ar audiogrāmatu elektronisko pieejamību un lejupielādes attālināto apkalpošanas iespēju, izmantojot sistēmu BALSS, tā iepazīstot Latvijas Neredzīgo bibliotēku kā lielāko pielāgotās literatūras resursu centru Latvijā.

Metodikas nodaļas vadītāja veicina un koordinē bibliotēkas darbinieku profesionālo tālākizglītību. Bibliotēku nozares profesionālās pilnveides pasākumi pārskata periodā pārsvarā tika apmeklēti tiešsaistē. Vienlaicīgi tiešsaistes formāts ļauj bibliotēkai taupīt finanšu līdzekļus un efektīvi izmantot laika resursus, veicina jaunu prasmju un iemaņu apgūšanu, dod iespēju piedalīties lielākam interesentu lokam. Lai arī cik plašas iespējas un priekšrocības sniedz

attālinātās darba formas, tomēr semināri, nodarbības, konferences klātienē sniedz satikšanās prieku ar kolēģiem.

Pārskata periodā LNerB darbinieki ir apmeklējuši 61 profesionālās pilnveides pasākumu, kurus organizēja LNB Bibliotēku attīstības centrs, LNB Kompetenču attīstības centrs, reģionu galvenās publiskās bibliotēkas un citi sadarbības partneri (Skatīt: Pielikums Nr.1).

Latvijas Neredzīgo bibliotēka nākotnē ieņems stabilu un paliekošu vietu pielāgotās literatūras lietotājiem, kļūs uzticams sadarbības partneris un lielākais pielāgotās literatūras resursu centrs Latvijā.

Direktore

Andra Jākobsone

Pārskatu apkopoja:

Metodikas nodaļas vadītāja Vija Cīrcāne

Pielikumi

Pielikums Nr. 1

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas darbinieku apmeklētie Profesionālās pilnveides un izglītojoši pasākumi (kursi, lekcijas, semināri, kongresi, konferences u.c.) 2021. gadā

N. p.k .	Norises laiks, dalīb.	Norises vieta	Organizētājs(i)	Pasākuma nosaukums, galvenās tēmas	Dalīb. skaits	Stundu skaits
1.	02.01.	Tiešsaiste	LU Open Minded	Tiešsaistes kurss “Latvieša pasaule” par latviešu folkloras un tradīciju pētījumiem	1	20 st.
2.	18.01.	Zoom	Liepājas Centrālās zinātniskās bibliotēkas Reģionālais mācību centrs	Tiešsaistes saruna ar rakstnieci Ingu Žoludi - romāna par latviešu rakstnieku un dzejnieku Jāni Poruku “Vendenes lotospuķe” autori.	2	1 st. 30min.
3.	18.01.	Zoom	Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bērnu literatūras centrs	LNB tīmekļsemināru cikla, kas veltīts lasīšanas veicināšanas programmai “Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija”, trešais seminārs.	1	2 st.
4.	24.01. 07.02.	Zoom	Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	Programmas „Dari digitāli!” mācību kurss digitālajiem līderiem	1	16 st.
5.	26.01.	Tiešsaiste	Balvu Centrālā bibliotēka	Prāvesta Alberta Budžes piemiņai veltītie novadpētniecības lasījumi (II)	1	5 st.
6.	26.01.	Facebook	LNB Bibliotēku attīstības centrs	Virtuālā trešdiena bibliotekāriem: Latvijas Nacionālā digitālā bibliotēka	4	1 st. 40 min
7.	27.01.	Zoom	Latgales Centrālā bibliotēka	Projekta „Sveicam Pepiju!” seminārs par zviedru bērnu literatūru „Kad rakstītais izkāpj no lappusēm”	3	6 st.
8.	27.01.	Zoom		Tiešsaistes seminārs par Somijas Nacionālo bibliotēku. Pasākums notika Ilinoisas Universitātes (ASV)	1	2 st.

				pasākumu ciklā "Iepazīsim nacionālās bibliotēkas".		
9.	08.02.	Youtube	Latvijas Nacionālā bibliotēka	Senioru dienas diskusija "Viltus ziņas ir lipīgas".	8	2 st.
10.	15.02.	Zoom	Latvijas Nacionālās bibliotēkas Bērnu literatūras centrs	LNB tīmekļsemināru cikla, kas veltīts lasīšanas veicināšanas programmai "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija", ceturtais seminārs.	1	2 st.
11.	17.02.	Zoom	Liepājas Centrālās zinātniskās bibliotēkas Reģionālais mācību centrs	Tikšanās tiešsaistē. Saruna ar rakstnieku Ēriku Kūli, kurš nesen nosvinējis 80. dzimšanas dienu un aizvadītajā gadā saņēmis "Liepājas Kultūras balvu 2021" par mūža ieguldījumu Liepājas un Latvijas literatūrā.	2	1 st. 30min.
12.	03.03.- 01.04.	Tiešsaiste	LU Humanitāro zinātņu fakultāte	Neformālās izglītības programma "Vieglā valoda sociālai iekļaušanai". Tekstu tulkošana vieglajā valodā	2	32 st.
13.	23.02.	Zoom	IFLA (The International Federation of Library Associations and Institutions)	Tīmekļseminārs „Libraries enabling inclusive and meaningful access to culture”	1	1 st. 50 min.
14.	23.02.	Facebook	LNB Bibliotēku attīstības centrs	Virtuālā trešdiena bibliotekāriem: Valsts un pašvaldību vienotie klientu apkalpošanas centri	6	1 st. 30min.
15.	25.02.	MS Teams	Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs	Apmācību nodarbība „eParaksta rīki un to izmantošanas iespējas ”	1	1 st. 15min.
16.	22.03.	Zoom	Latvijas Nacionālā bibliotēka	Tīmekļseminārs "Drošība, medijpratība un emocionālā inteliģence krīzes situācijās". Semināra mērķis ir iepazīstināt ar priekšnoteikumiem drošības stiprināšanai kā fiziskajā, tā informatīvajā telpā ikdienā un krīzes situācijās.	9	5 st.

17.	21.03.- 25.03.	Zoom	Liepājas Centrālās zinātniskās bibliotēkas Reģionālais mācību centrs	Digitālā nedēļa 2022 Tēmas: “Kultūras informācijas sistēmu centra piedāvātie e-pakalpojumi un īstenoto projektu aktualitātes” “Valsts sociālā apdrošināšanas aģentūra – aktualitātes un jaunumu 2022.gadā” “Latvijas Nacionālā arhīva digitālie resursi” “Bibliotēkas pakalpojumi digitālajā laikmetā”.digitālajā laikmetā” “Digitālie resursi literatūras un sieviešu vēstures pētniecībā” “Draudzīga IT drošība”	2	8 st.
18.	25.03.	Facebook	Latvijas Informācijas un Komunikācijas tehnoloģijas asociācija (LIKTA) Latvijas Drošāka interneta centrs	Tiešsaistes seminārs “Nepieciešamās prasmes informācijas pārbagātības laikā”. Tēmas: 2022. gada medijpratības terminu vārdnīca. Lektore: Anita Priede Drošāka interneta pārstāve. Kā mediju vēstījumi ietekmē mūsu dienaskārtību? Liene Valdmāne, Latvijas Drošāka interneta centra Izglītības darba vadītāja	1	2 st.
19.	30.03.	Facebook	LNB Bibliotēku attīstības centrs	Virtuālā trešdiena bibliotekāriem: Bibliotēku datu attīstība	5	1 st. 50. min.
20.	31.03.	Zoom	LNB	Publisko bibliotēku tematiskās diskusijas: administratīvi teritoriālās reformas ietekme uz bibliotēku tīklu	2	4 st.
21.	05.04.	Zoom	IREX Baltijas Medijpratības programma Latvijas Universitātē	Diskusija „Medijpratība un atmiņas institūcijas”	1	1.5 st.
22.	08.04.	MS Teams	Rēzeknes pilsētas Centrālā bibliotēka	Rēzeknes novada bibliotēku seminārs. .	2	5 st.

23.	27.04.	Facebook	Latvijas Bibliotekāru biedrība, LNB	Latvijas bibliotekāru 22. konference „Bibliotēkas spēks: mācies, dari, iedvesmo!”	11	5 st.
24.	28.04.	Facebook	Latvijas Bibliotekāru biedrība, LNB, Ogres Centrālā bibliotēka	Latvijas Bibliotēku festivāls 2022	11	5 st.
25.	02.05.	Liepājas Centrālās zinātniskā bibliotēka	Liepājas Centrālās zinātniskās bibliotēkas Reģionālais mācību centrs	"Liepāja ceļā uz Eiropas kultūras galvaspilsētu 2027".	1	2 st. 50 min.
26.	06.05.	Balvu Centrālā bibliotēka	Balvu Centrālā bibliotēka	Seminārs Balvu novada bibliotēku darbiniekiem Rekovas bibliotēkā. Tikšanās ar grāmatu autori Anneli Slišāni.	1	4 st
27.	10.05.	Youtube	LNB Bibliotēku attīstības centrs ar Valsts Kultūrkapitāla fonda finansiālu atbalstu	Literatūras pētnieku un ekspertu diskusija par tendencēm 2021. gada literatūrā.	5	2 st.
28.	12.05.	Liepājas Centrālās zinātniskā bibliotēkā	Liepājas Centrālās zinātniskā bibliotēka	Muzeju nakts ietvaros tikšanās ar aktieri, rakstnieku, dzejnieku Ēriku Vilsonu.	1	2 st.
29.	13.05.	Facebook	Rēzeknes Centrālā bibliotēka	Aizsardzības ministrijas informatīvā lekcija par valsts aizsardzību, krīzes situācijām un 72 stundu mugursomu.	2	30 min.
30.	17.05.	Zoom	Latvijas Nacionālās bibliotēkas BAC	Seminārs „Kopienai atvērta, labiekārtota un pieejama bibliotēka ”	2	4st. 30min.
31.	17.05.	Valsts administrācijas skola	Valsts administrācijas skola	Elektroniskie dokumenti: arhivēšana un nodošana valsts glabāšanā”.	1	6 st.
32.	23.05.	Rīgas Strazdumu izas vidusskola —	Rīgas Strazdumuižas vidusskola — attīstības centrs	Neredzīgo skolas 150. gadu jubilejai veltīta tiešsaistes konference “Vājredzīgo un neredzīgo bērnu izglītības	1	7 st.

		attīstības centrs		transformācijas 21. gadsimtā”.		
33.	25.05.	Facebook	LNB Bibliotēku attīstības centrs	Virtuālā trešdiena bibliotekāriem: Atmiņas institūcijas cilvēku veselībai un labbūtībai	5	1st. 40 min.
34.	27.05.	Liepājas Centrālās zinātniskās bibliotēkas lasītava	Liepājas Centrālās zinātniskā bibliotēka	Tikšanās ar ceļotāju, blogeri un ceļojumu grāmatu autori Zani Eniņu.	1	2 st.
35.	27.05.	Zoom	Latvijas Kultūras koledža	Tiešsaistes atvērtās lekcijas publisko bibliotēku darbiniekiem:	2	3 st.
36.	12.08.	Jelgavas TIC	Jelgavas TIC	Jelgavas TIC speciālista vadībā apmeklēta jaunā ekspozīcija Jelgavas Sv. Trīsvienības baznīcas tornī.	1	2 st.
37.	26.08.	Pieredzes apmaiņas brauciens	Balvu Centrālā bibliotēka	Kultūrvēstures studiju brauciens KRĀSLAVA - DAUGAVAS LOKI.	1	2 st.
38.	07.09.	Facebook	IREX (The International Research & Exchange Board) Baltijas medijpratības programma	Medijpratības tiešsaistes kursa “Very Verified” atklāšanas pasākums	1	1 st.
39.	07.09.	Rīga	LNB	Konference “Aktualitātes bibliotēku nozares un saskarozaru terminoloģijā”.	2	3st.
40.	16.09.	Zoom	LNB Bibliotēku attīstības centrs	Konference „Literatūras zināšanas mūsdienīgam bibliotekāram”	9	3 st. 40 min.
41.	22.09.	Facebook	Talsu Galvenā bibliotēka	Talsu Galvenās bibliotēkas reģionāla norise “Talsos pēta, raksta un lasa”.	1	3 st. 30 min.
42.	29.09.	LNB Konferenču centrs	Latvijas Nacionālā bibliotēka	Konference „No datu vien sētām uz vienotu piekļuvi,,	1	4 st. 20 min.
43.	06.10.	Liepājas Centrālās zinātniskā bibliotēkā	Liepājas Centrālās zinātniskās bibliotēkas Reģionālais mācību centrs	Tikšanās ar rakstnieku un kultūras žurnālistu, romāna “Es nemiršu nekad” autoru Arno Jundzi.	1	1 st. 30min

44.	07.10.	Zoom	LNB BAC; LZA TK Informācijas un dokumentācijas terminoloģijas apakškomisija	Konference „Aktualitātes bibliotēku nozares un saskarozaru terminoloģijā”	2	3 st. 20 min.
45.	11.10.	Zoom	Erasmus+ projekts “EPALE Nacionālais atbalsta dienests”	Informatīvs seminārs “Pieaugušo izglītības aktualitātes. Medijpratība mūsdienu pasaulē”.	1	3st.
46.	13.10.	Jelgavas TIC	Jelgavas TIC	Jelgavas TIC apmeklētā izzinošu lekciju cikla nodarbība.	1	2st.
47.	26.10.	Tiešsaiste	Balvu Centrālā bibliotēka	Balvu novada publisko bibliotēku darbinieku seminārs.	1	2 st.
48.	27.10.	Zoom		Tīmekļseminārs “Sākumpunkts medijpratībai – materiāli un metodes darbam ar bērniem un jauniešiem”	3	2,5st.
49.	31.10..	Zoom	LAPAS, LNB, Moldovas Nacionālā bibliotēka, Vidzemes Augstskolu	Starptautiska konference „Bibliotēkas kā vietējās sociālās noturības un demokrātijas veidotājas drošības izaicinājumu laikos”	4	3 st.
50.	02.11.	Zoom	LNB	Seminārs krājuma komplektēšanas speciālistiem	1	3 st.
51.	04.11.	LNB	LNB	Konference „Eiropas dimensija: labā prakse tulkojumu aprites veicināšanā no Balkāniem līdz Īrijai”	2	3 st.
52.	08.11.	Liepājas Centrālās zinātniskā bibliotēka	Liepājas Centrālās zinātniskās bibliotēkas Reģionālais mācību centrs	Latvijas sabiedrisko mediju tiesībsardzes, RSU profesores Andas Rožukalnes publiskā lekcija “Kas uzrauga “sargsuni”.	1	2 st.
53.	07.11.	LNERB	LNERB	Apmācības „Darbs ar speciālo tehniku redzes invalidu apkalpošanā bibliotekāriem”	2	2 st.
54.	09.11.	MS Teams	Latvijas Valsts Radio un televīzijas centrs	eParaksta apmācības.	1	2 st.

55.	11.11.	Jelgava	Jelgavas TIC	Pasākums gidiem.	1	2st.
56.	15.11.	Rēzeknes pilsētas Centrālā bibliotēka	Rēzeknes pilsētas Centrālā bibliotēka	Rēzeknes reģiona bibliotēku darbinieku seminārs	1	5 st. 30 min.
57.	22.11.	Balvu novada muzejs	Balvu Centrālā bibliotēka	Semināru cikls “Latviešu grāmatai 500” “Reģionālā prese vakar un šodien. Esam dzīvi vai paguruši?!”	1	3 st.
58.	24.11.	Tiešsaistē	Liepājas Centrālās zinātniskās bibliotēkas Reģionālais mācību centrs	Liepājas pilsētas Centrālās zinātniskās bibliotēkas dibināšanas 245. gadskārtas nedēļā tīmekļseminārs “Kā klājas V. Caunes balvas laureātiem”	1	2 st.
59.	08.12.	Latvijas Nacionālā bibliotēka	LNB attīstības centrs	Seminārs “Lauzt robežas – meklēt identitātes”.	1	6 st.
60.	9.12.	Tiešsaistē	UNESCO Latvijas Nacionālā komisija	VII Latvijas stāstnieku konference "Pilsēta un sēta".	1	4st.
61.	14.12.	MS Teams	VARAM	Digitālā piekļūstamība	1	1 st. 30 min.

Latvijas Neredzīgo bibliotēkas publicitāte 2022.gads

LNERB Rīga

Preses izdevumos

1. **Bernāts** Andris, Pumpure Iveta. Veidot šo pasauli labāku [par Ediju Fuksi un viņu darbu LNERB] / Andris Bernāts, Iveta Pumpure // Patiesā dzīve. – ISSN 1691-2233. Nr. 16 (2022. gada 19. augusts), 14.-17.lpp.
2. **Bite** Dinija. Izstāde “Mana paralēlā pasaule” : [par izstādi LNERB semināru telpā] / Dinija Bite // Rosme. – ISSN 0201-811X. – Nr.8 (2022), 32.lpp.
3. **Blumbergs** Gints. Trakajiem pieder pasaule? : [intervija ar Ligitu Zvirbuli, tekstā pieminēta LNERB] / Gints Blumbergs // Rosme. – ISSN 0201-811X. – Nr.1 (2022), 14.-20.lpp.
4. **Galiņa** Santa. Juglā pieejami koplietošanas tandēmriteņi : [tekstā pieminētā LNERB] / Santa Galiņa // Rosme. – Nr.6 (2022), 18.-20.lpp.
5. **Kantāne** Anita. Redzi aizstāj ar tausti un lasa ar pirkstu [pieminēti LNERB un Strazdumuiža] / Anita Kantāne // Ilustrētā Zinātne. – ISSN 1691-256X. – Nr.7 (2022, jūlijs), 34.-37.lpp.
6. **Orupe** Aisma. Bibliotēka pārmaiņu priekšā // Aisma Orupe // Diena. – ISSN 1407-1290. – Nr.87 (2022. gada 6. maijs), 3.lpp.
7. **Ozoliņa** Inita. Vladimirs un dziesma : [par Vladimiru Kropu, tekstā pieminēta LNERB] / Inita Ozoliņa // Rosme. – ISSN 0201-811X. – Nr.1 (2022), 7.-14.lpp.
8. **Трошкина** Рита. Популярный дизайнер интерьеров Кристина Кокина : [упоминается библиотека для слабовидящих людей и аудиокниги] / Рита Трошкина // Лилит. – ISSN 1407-0545. – № 2 (февраль 2022), с. 54-57.

Elektroniskās publikācijas

9. **Ambote** Sintija. Personu ar invaliditāti darba meklējumus apgrūtina vides pieejamība un aizspriedumi [Anna Dubovika stāsta par darba meklējumiem, pieminēta arī Neredzīgo bibliotēka] : [Elektroniskais resurss]. – Tiešsaistes pakalpojums. – Nosaukums no tīmekļa lappuses. – Pieejas veids: <https://lr1.lsm.lv/lv/raksts/labriit/personu-ar-invaliditati-darba-meklejumus-apgrutina-vides-pieejam.a167816/>. Resurss aprakstīts 2022. gada 26. oktobrī.
10. **Feldmanis** Kristaps. Neredzīgo bibliotēka pērn krājumu papildinājusi ar 72 grāmatu oriģinālielasījumiem : [Elektroniskais resurss]. – Tiešsaistes pakalpojums. – Nosaukums no tīmekļa lappuses. – Pieejas veids: <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/neredzigo-biblioteka-pern-krajumu-papildinajusi-ar-72-gramatu-originalielasijumiem.a439074/>. Resurss aprakstīts 2022. gada 16. janvārī.
11. **Jansone** Inta. Lasītprieks nerimst [tekstā minēta arī LNERB] : [Elektroniskais resurss]. – Tiešsaistes pakalpojums. – Nosaukums no tīmekļa lappuses. – Pieejas veids: <https://news.lv/Kurzemieks/2022/01/28/lasitprieks-nerimst>. Resurss aprakstīts 2022. gada 28. janvārī.
12. **Mūžībā** devies Nacionālā teātra aktieris Aivars Bogdanovičs [pieminēta LNERB] : [Elektroniskais resurss]. – Tiešsaistes pakalpojums. – Nosaukums no tīmekļa lappuses. – Pieejas veids: <https://www.delfi.lv/kultura/news/in-memoriām/muziba-devies-nacionala-teatra-aktieris-aivars-bogdanovics.d?id=54720498>. Resurss aprakstīts 2022. gada 8. septembrī.
13. **Pirmo** reizi vieglajā valodā izdota pasaka “Eža kažociņš” [atvēršanas svētki LNERB] : [Elektroniskais resurss]. – Tiešsaistes pakalpojums. – Nosaukums no tīmekļa lappuses. – Pieejas veids: <https://www.delfi.lv/kultura/news/cultureenvironment/pirmo-reizi-vieglaja-valoda-izdota-pasaka-eza-kazocins.d?id=54844870>. Resurss aprakstīts 2022. gada 14. oktobrī. Resurss aprakstīts 2022. gada 30. septembrī.

14. **Rozenbaha** Linda. Annele Slišāne starp sešiem bērniem, aušanu un prozu pirmatnējā Latgalē [tekstā minēta arī LNERB] : [Elektroniskais resurss]. – Tiešsaistes pakalpojums. – Nosaukums no tīmekļa lappuses. – Pieejas veids: <https://www.delfi.lv/calis/personiba-un-brivais-laiks/stasti-kas-iedvesmo/annele-slisane-starp-sesiem-berniem-ausanu-un-prozu-pirmatneja-latgale.d?id=54155756>. Resurss aprakstīts 2022. gada 17. martā.
15. **TOP 10** Gada notikums 2021 [LNERB 3. vietā] : [Elektroniskais resurss]. – Tiešsaistes pakalpojums. – Nosaukums no tīmekļa lappuses. – Pieejas veids: http://bibliotekari.lv/wp-content/uploads/2022/04/TOP10_2021.jpg. Resurss aprakstīts 2022. gada 29. aprīlī.
16. **Ермакова** Яна. Аудиокнига: звуковое окно в мир : [Elektroniskais resurss]. – Tiešsaistes pakalpojums. – Nosaukums no tīmekļa lappuses. – Pieejas veids: <https://lr4.lsm.lv/lv/raksts/vienkarsiem-varciem/audiokniga-zvukovoe-okno-v-mir.a166652/>.

Radio un Televīzija

17. **Latvijas** Radio 4 raidījums «Простыми словами» : [radio raidījumā piedalās LAN vecākā bibliotekāre Margarita Jeļisejeva un diktore Kristīne Kokina] // Latvijas Radio. – Radio sižets pieejams arī portālā “LSM.LV” (30.09.2022). – Tiešsaistes pakalpojums. – Pieejas veids: <https://lr4.lsm.lv/lv/raksts/vienkarsiem-varciem/audiokniga-zvukovoe-okno-v-mir.a166652/>.
18. **Latvijas** Radio raidījums “Augstāk par zemi” : [radio raidījumā bibliotēkas lasītāja Anita Šaliņa stāsta par audiogrāmatām un LNERB] // Latvijas Radio. – Radio sižets pieejams arī portālā “LSM.LV” (02.10.2022). – Tiešsaistes pakalpojums. – Pieejas veids: <https://lr1.lsm.lv/lv/raksts/augstak-par-zemi/lellu-meistare-un-dr.-klauns.-anitas-salinas-un-guntas-luses-dzi.a166569/>. Resurss aprakstīts 2022. gada 2. oktobrī.
19. **Latvijas** Radio ziņu raidījums : [radio raidījumā bibliotēkas direktore Andra Jākobsone stāsta par audiogrāmatām] // Latvijas Radio. – Radio sižets pieejams arī portālā “LSM.LV” (16.01.2022). – Tiešsaistes pakalpojums. – Pieejas veids : <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/neredzigo-biblioteka-pern-krajumu-papildinajusi-ar-72-gramatu-originalielasijumiem.a439074/>. Resurss aprakstīts 2022. gada 16. janvārī.
 Latvijas Televīzijas ziņu raidījums “Dienas ziņas” : [pasakas vieglajā valodā «Eža kažociņš» atvēršanas svētki] // Vita Anstrate. – Video sižets pieejams arī portālā “LSM.LV” (18.10.2022). – Tiešsaistes pakalpojums. – Pieejas veids : https://www.lsm.lv/raksts/kultura/literatura/pasaka-eza-kazocins-izdota-cilvekiem-ar-lasanas-un-uztveres-grutibam-pielagota-gramata.a478571/?utm_source=lsm&utm_medium=widget-v2&utm_campaign=widget-v2. Resurss aprakstīts 2022. gada 30. septembrī.
20. **Televīzijas** raidījums “Rīta Panorāma” : [LNERB izdeva bukletu "Kā rīkoties krīzes gadījumā" vieglajā valodā] // Rīta Panorāma. – Video sižets pieejams arī portālā “LSM.LV” (01.12.2022). – Tiešsaistes pakalpojums. – Pieejas veids : <https://www.lsm.lv/raksts/zinas/latvija/buklets-par-ricibu-krizes-gadijuma-tapis-ari-vieglaja-valoda.a484971/>. Resurss aprakstīts 2022. gada 1. decembrī.

Balvu filiālbibliotēka

Preses izdevumos

21. **Nagle** Biruta. Atzīmējot valsts svētkus : [par sadarbību ar LNERB Balvu filiālbibliotēku] / Biruta Nagle // Rosme. – ISSN 0201-811X. – Nr.11 (2022), 7.lpp.

Elektroniskās publikācijas

Jaunžekare Iluta. Balvu Centrālā bibliotēka pārņems Latvijas Neredzīgo bibliotēkas funkcijas : [tekstā minēta LnerB Balvu filiālbibliotēka]. – [Tiešsaistes pakalpojums. – Balvi : Balvu novada pašvaldība, b.g. – Nosaukums no tīmekļa lappuses. – Pieejas veids : tīmeklis](http://balvi.lv/index.php?option=com_content&view=article&id=26294:balvu-centrala-biblioteka-parņems-latvijas-neredzigo-bibliotekas-funkcijas&catid=203&Itemid=697&lang=lv) [www.URL: http://balvi.lv/index.php?option=com_content&view=article&id=26294:balvu-centrala-biblioteka-parņems-latvijas-neredzigo-bibliotekas-funkcijas&catid=203&Itemid=697&lang=lv](http://balvi.lv/index.php?option=com_content&view=article&id=26294:balvu-centrala-biblioteka-parņems-latvijas-neredzigo-bibliotekas-funkcijas&catid=203&Itemid=697&lang=lv) Resurss aprakstīts 2022.gada 3. novembrī.

Daugavpils filiālbibliotēka

Publikācijas preses izdevumos

22. **Jonāne** Egita Terēze. Ināras Ivanovskas burvju tamboradatas : [rakstā minēta LnerB Daugavpils filiālbibliotēkas rīkotā izšuvumu izstāde “Smalkā pasaule” un rokdarbnieces sadarbība ar bibliotēku] / Egita Terēze Jonāne // Vietējā Latgales Avīze. – ISSN 2255-9418. – Nr. 22 (2022, 3. jūn.), 20. lpp.
23. **Jonāne** Egita Terēze. Viena diena ar redzes invalīdu jeb redzēt ar sirdi : [rakstā minēta LnerB Daugavpils filiālbibliotēka un tās nozīme neredzīgo dzīvē] / Egita Terēze Jonāne // Vietējā Latgales Avīze. – ISSN 2255-9418. – Nr. 30 (2022, 5. aug.), 14.–15. lpp.
24. **Valdmane** Aija. Talantīgi cilvēki bez acu gaismas : [rakstā minēti LnerB Daugavpils filiālbibliotēkas pakalpojumi] / Aija Valdmane // Brīvā Daugava. – ISSN 1407-9828. – Nr. 52 (2022, 5. jūl.), 4. lpp.

Elektroniskās publikācijas

25. **Kokina** Elvīra. Mēs varam! [elektroniskais resurss] : [rakstā minēta LnerB Daugavpils filiālbibliotēkas vadītājas dalība tautas lietišķās mākslas studijas “Klūga” neredzīgo un vājredzīgo dalībnieku klūgu pinumu izstādes atklāšanas pasākumā]. – Tiešsaistes pakalpojums. – [Daugavpils] : Augšdaugavas novada pašvaldība, 2022. – Nos. no tīmekļa lappuses. – Pieejas veids : tīmeklis [www.URL: https://www.augsdaugavasnovads.lv/novads/aktualitates/jaunumi/mes-varam/](https://www.augsdaugavasnovads.lv/novads/aktualitates/jaunumi/mes-varam/). – Resurss aprakstīts 2022. gada 30. novembrī.

Liepājas filiālbibliotēka

Elektroniskās publikācijas

26. **LDC** projekta "Talantu darbnīca 2022" radošo darbu izstāde "Atvasaras Saulē" Latvijas Neredzīgo bibliotēkas Liepājas filiālbibliotēkā [Elektroniskais resurss] : [par Liepājas filiālbibliotēku]. – Tiešsaistes pakalpojums. – Liepāja : Liepājas Diakonijas centrs, 2022. – Nos. no tīmekļa lappuses. – Pieejas veids : tīmeklis [www.URL: https://kalpot.lv/talantu-darbnica-2022/projekta-talantu-darbnica-2022-radoso-darbu-izstade-atvasaras-saule-liepajas-neredzigo-biedribas-liepajas-filialbiblioteka-liepajas-neredzigo-biedribas-liepajas-filialbiblioteka-no-7-septembra-lidz-7-oktobrim](https://kalpot.lv/talantu-darbnica-2022/projekta-talantu-darbnica-2022-radoso-darbu-izstade-atvasaras-saule-liepajas-neredzigo-biedribas-liepajas-filialbiblioteka-liepajas-neredzigo-biedribas-liepajas-filialbiblioteka-no-7-septembra-lidz-7-oktobrim). – Resurss aprakstīts 2022. gada septembrī.
27. **Par** konceptuālo ziņojumu "Par bibliotēku nozares politikas īstenošanas pilnveides pasākumiem" [Elektroniskais resurss] : [rakstā minēta LnerB Liepājas filiālbibliotēka]. – Tiešsaistes pakalpojums. – Latvijas Republikas oficiālais izdevums “Latvijas Vēstnesis”, 2022. – Nos. no tīmekļa lappuses. – Pieejas veids : tīmeklis [www.URL: https://www.vestnesis.lv/op/2022/88.3](https://www.vestnesis.lv/op/2022/88.3). – Resurss aprakstīts 2022. gada 3. maijā.

Rēzeknes filiālbibliotēka

Raksti preses izdevumos

28. **Filatovs Viktors. Atskaite par paveikto:** [rakstā minēta Rēzeknes bibliotēka un tās darbiniece] // Rosme. – ISSN 0201-811X. – Nr.5 (2022), 13.-14.lpp.
29. **Filatovs Viktors. Biedrībai izdevies īstenot virkni dažādu projektu:** [rakstā minēta Rēzeknes filiāle un tās darbiniece] // Rēzeknes Vēstnesis. – Nr.10 (2022, 28.maijs), 17.lpp.
30. **Gļauda Arvīds.** Glezno, dzejo un spēlē akordeonu : [par tikšanās ar Ievu Stikāni pasākumu un viņas radošo darbu izstādēm Rēzeknes filiālbibliotēkā] / Arvīds Gļauda // Rēzeknes Vēstis. – ISSN 1407-9488. – Nr.70 (2022, 09.sept.), 14.lpp.
31. **Kaļva - Miņina Inga.** Ievas Stikānes radošo mirkļu mozaīka : [par Rēzeknes filiālbibliotēkas lasītāju Ievu Stikāni, tikšanās pasākumu un viņas radošo darbu izstādēm Rēzeknes filiālbibliotēkā] / Inga Kaļva - Miņina // Vietējā Latgales Avīze. – ISSN 2255-9418. – Nr.41 (2022, 21.okt.), 20.lpp.
32. **Jukņeviča Marianna. Dzejas dienu atbalsis Rēzeknē :** [par Dzejas dienu pasākumu Rēzeknes filiālbibliotēkā] // Rosme. – ISSN 0201-811X. – Nr.10 (2022), 20.-22.lpp.
33. **Jukņeviča Marianna.** Par tiem, kuri redz ar sirdi: [par Rēzeknes filiālbibliotēkas darbiniecēm un Dzejas dienu pasākumu bibliotēkā] / Marianna Jukņeviča // Rēzeknes Vēstis. – ISSN 1407-9488. – Nr.77 (2022, 04.okt.), 7.lpp.
34. **Mikele-Struše Aija.** Gaidot Baltā spieķa dienu : [par pasākumiem Rēzeknes filiālbibliotēkā] / Aija Mikele-Struše // Rēzeknes Vēstis. – ISSN 1407-9488. – Nr.80 (2022, 14.okt.), 10.lpp.
35. **Mikele-Struše Aija.** Ik mirklis ir skaists : [par tikšanās ar Arvīdu Gļaudu pasākumu un viņa radošo darbu izstādēm Rēzeknes filiālbibliotēkā] / Aija Mikele-Struše // Rēzeknes Vēstis. – ISSN 1407-9488. – Nr.81 (2022, 18.okt.), 10.lpp.
36. **Novada** neredzīgajiem literatūra kļūst pieejamāka : [par LNERB Rēzeknes filiālbibliotēkas pielāgotās literatūras krājuma pieejamību Ludzas novada iedzīvotājiem] // Ludzas Zeme. – ISSN 1407-9658. – Nr.16 (2022, 1.marts), 2.lpp.
37. **Timofejevs Sergejs. Bibliotēka turpinās darbu:** [pašvaldības izdevumā informācija par neredzīgo bibliotēku Rēzeknē] // Rēzeknes Vēstnesis. – Nr.20 (2022, 29.okt.), 12.lpp.
38. **Zeltiņa Ināra. Agnese Puisāne – meitene ar radošu dzirksti :** [par Rēzeknes filiālbibliotēkas lasītāju A.Puisāni un viņas radošo darbu izstādi bibliotēkā] // Rosme. – ISSN 0201-811X. – Nr.3 (2022), 23.-26.lpp.
39. **Zeltiņa Ināra.** Agneses Puisānes radošie darbi : [par Rēzeknes filiālbibliotēkas lasītāju A.Puisāni un viņas radošo darbu izstādi bibliotēkā] / Ināra Zeltiņa // Rēzeknes Vēstis. – ISSN 1407-9488. – Nr.23 (2022, 22.marts), 10.lpp.
40. **Zeltiņa Ināra.** Neredzīgo bibliotēkā ir ko darīt! Aleksandras Butkevičas radošā pasaule : [par Bērnu dienas pasākumiem Rēzeknes filiālbibliotēkā; par lasītāju A.Butkeviču un viņas radošo darbu izstādi bibliotēkā] / Ināra Zeltiņa // Rēzeknes Vēstis. – ISSN 1407-9488. – Nr.42 (2022, 31.maijs), 5.lpp.
41. **Гляуда Арвид.** Иева рисует, пишет стихи и играет на аккордеоне: [о встрече с читательницей Иевой Стикане и о выставках ее творческих работ в Резекненской филиалбиблиотеке] / Гляуда Арвид // Резекненские Вести. – ISSN 1407-9488. – Nr.70 (2022, 09.сент.), 14.стр.
42. **Зелтиня Инара.** В библиотеке для незрячих есть, чем заняться: [о мероприятиях в Резекненской филиалбиблиотеке в день защиты детей 1. июня и о выставке творческих работ Александры Буткевич] / Зелтиня Инара // Резекненские Вести. – ISSN 1407-9488. – Nr.42 (2022, 31.май), 5.стр.
43. **Зелтиня Инара.** Выставка творческих работ Агнесе Пуйсане: [о читательнице Резекненской филиалбиблиотеки А.Пуйсане и о выставке ее творческих работ] /

- Зелтиня Инара // Резекненские Вести. – ISSN 1407-9488. – Nr.23 (2022, 22.март), 10.стр.
44. **Микеле - Струшеле** Айя. Завтра – день белой трости: [о мероприятиях в Резекненской филиалбиблиотеке] / Микеле - Струшеле Айя // Резекненские Вести. – ISSN 1407-9488. – Nr.80 (2022, 14.окт.), 4.стр.
45. **Юкневича** Марианна. О людях, которые видят сердцем: [о работниках Резекненской филиалбиблиотеки и о Дне Поэзии в библиотеке;] / Юкневича Марианна // Резекненские Вести. – ISSN 1407-9488. – Nr.77 (2022, 04.окт.), 7.стр.

Elektroniskās publikācijas

46. **Zeltiņa** Ināra. Ņem un lasi: grāmatas palielinātā drukā vai audiogrāmatas! [Elektroniskais resurss] : [par LNERB Rēzeknes filiālbibliotēkas pielāgotās literatūras krājuma pieejamību Ludzas novada iedzīvotājiem]. – Tiešsaistes pakalpojums. - Ludza : Ludzas novada bibliotēka, 2022. - Nos. no tīmekļa lappuses. — Pieejas veids : tīmeklis [www.URL: https://www.ludzasbiblio.lv/nem-un-lasi-gramatas-palielinata-druka-vai-audiogramatas/](https://www.ludzasbiblio.lv/nem-un-lasi-gramatas-palielinata-druka-vai-audiogramatas/) Resurss aprakstīts 2022.gada 04. martā.
47. **Zeltiņa** Ināra. Ņem un lasi: grāmatas palielinātā drukā vai audiogrāmatas! [Elektroniskais resurss] : [par LNERB Rēzeknes filiālbibliotēkas pielāgotās literatūras krājuma pieejamību Ludzas novada iedzīvotājiem]. – Tiešsaistes pakalpojums. - Ludza : Ludzas novada pašvaldība, 2016. - Nos. no tīmekļa lappuses. — Pieejas veids : tīmeklis [www.URL: https://ludzasnovads.lv/jaunumi/nem-un-lasi-gramatas-palielinata-druka-vai-audiogramatas/](https://ludzasnovads.lv/jaunumi/nem-un-lasi-gramatas-palielinata-druka-vai-audiogramatas/) Resurss aprakstīts 2022.gada 04. martā.

Ventspils filiālbibliotēkā

Radio un Televīzija

48. **Televīzijas** raidījums “Skats no Ventspils” : [Par Ventspils filiālbibliotēku] // Kurzemes Televīzija. – Tiešsaistes pakalpojums. – Pieejas veids : <https://kurzemestv.lv/skats-no-ventspils-27-10-2022/>. Resurss aprakstīts 2022. gada 27. oktobrī.

2022. gads attēlos



Izstāde “Arvīds Gļauda: no citas radošuma šķautnes” Rēzeknes filiālbibliotēkā
(Foto: E.Utāna)



Izstāde “Agneses Puisānes radošie darbi” Rēzeknes filiālbibliotēkā
(Foto: I.Zeltiņa)



Bibliotēkā stunda “Taktilā lasīšana Braila raksts.” Rēzeknes filiālbibliotēkā
(Foto: I.Zeltiņa)



Bērnu krājumu popularizējoša izstāde “Kas grib izglābt grāmatas?” Rēzeknes filiālbibliotēkā
(Foto: I.Zeltiņa)



P.Stradiņa medicīnas koledžas Rēzeknes filiāles studenti izglītojošā ekskursijā Rēzeknes filiālbibliotēkā
(Foto: I.Sprūžas)



Izstādes “Atkailināt dvēseli – neredzīgie mūziķi” noslēguma pasākums Daugavpils filiālē
(Foto: Jana Šlapaka)



Vietējās kopienas pārstāvju radošo darbu izstādes Daugavpils filiālē
(Foto: Jana Šlapaka)



Bērnu vasaras teātra studijas “Gladiola” sagatavotā pasakas uzveduma pirmizrāde Daugavpils filiālē
(Foto: Skaidrīte Daukšte)



Latvijas Neredzīgo biedrības Daugavpils mācību un ražošanas uzņēmuma vēsturei
veltīta izstāde “Pirms 61 gada Čiekuru ielā”
(Foto: Jana Šlapaka)



Novadpētnieciskā pastaiga pa Daugavpils parkiem un atjautības spēle “Daugavpils daba toreiz un tagad”
(Foto: Jana Šlapaka)



Liepājas Neredzīgo biedrības nodarbībās
tapušo radošo darbu izstāde
"ĀDA.VILNA.KLŪGA."
(Foto: I.Kārklīņa)



Informatīvi izglītojošs pasākums Liepājas
filiālbibliotēkā pirmskolas un jaunākā skolas
vecuma bērniem – "Lasām ar pirkstiem un ausīm".
(Foto: M.Kronberga)



Pasākums "Saulgrieži" LNB Balvu TO telpās
(Foto: Gunta Zepa)



Klausoties tiešsaistes semināru tiek gatavoti
telpu dekori
(Foto: Ilona Laicāne)



Ekskursija "Vecpilsētas ielas kvartāla stāsti" Jelgavas filiālē
(Foto: Gunta Trana)



Krēslas stundas lasījums bibliotēkā Rīgā.
(Foto: Ieva Jēkabsone)



Grāmatas “Eža kažociņš” atvēršanas svētki bibliotēkā Rīgā
(Foto: Iveta Pētersone, Līga Daudzvārde)



Radošā darbnīca “Liieldienas gaidot” bibliotēkā Rīgā
(Foto: Ieva Jēkabsone)



Muzikāla pēcpusdiena “Arnoldam Skridem – 95” bibliotēkā Rīgā
(Foto: Ieva Jēkabsone)



Baibas Pikas gleznu izstādes “Vasara laukos”
atklāšana bibliotēkā Rīgā
(Foto: Līga Daudzvārde)

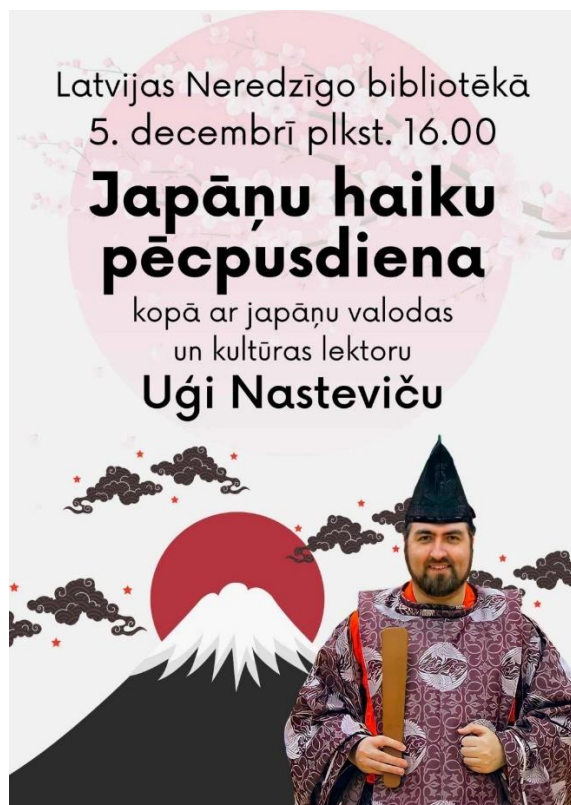


Tikāties ar novadnieku un vēsturnieku Ilgvaru
Hofmani bibliotēkā Rīgā.
(Foto: Līga Daudzvārde)



Guntas Bites liriski gleznieciskā izstādes “Mana paralēlā pasaule” atklāšana bibliotēkā Rīgā.
(Foto: Gatis Slavēns)







LATVIJAS NEREDZĪGO BIBLIOTĒKĀ

Rīgā, Strazdumuižas ielā 80



29. APRĪLĪ
PLKST. 14:00

aicinām uz muzikālo
pēcpusdienu, veltītu
diriģentam
Arnoldam Skridem

Pasākumā tiks fotografēts un iegūtais materiāls tiks izmantots
publiskajā vidē!



IZSTĀDES MARTĀ

- Aktiera mūžs
- Pavasaris sirdī un dabā
- 20. marts Starptautiskā Astroloģijas diena
- Dzejniekam Arvidam Skālbem – 100
- Animācijas filmu režisorei Rozei Stiebrai – 80
- Pasaules glaukomas diena
- 23. marts Latvijas Neredzīgo bibliotēkai – 60

LIEPĀJAS FILIĀLBIBLIOTĒKĀ

*Kad daba vēl nav
modusies*



27.02. - 18.03.

Liepājas Neredzīgo biedrības
floristikas pulciņa radošo darbu izstāde.
Pasniedzēja LAILA GRICKUS



FAKTU NEDĒĻA

1

VESELĪBA

Bērzu sulas

2

ZIEDI

Tulpes - Starptautiskās sieviešu dienas simbols

3

DZIESMA

Norai Bumbierei - 75

4

NEJAUŠĪBA

Kartupeļu čipsi

BALVU FILIĀLBIBLIOTĒKA

7. - 18. MARTS

